

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ปัญหาในการทำงานบางเวลา ของนิสิต นักศึกษา

ในระดับสถาบันอุดมศึกษา

The Problems of Part-time Job University Students

ดารา พงษ์สมบูรณ์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

งานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2548

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง “ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา” ได้สำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.รัชนิพร พุกยาภรณ์ พุกกะมาน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ให้ความอนุเคราะห์สนับสนุนทุนวิจัย และขอขอบพระคุณ ดร.สมสุข ชีระพิจิตร ที่ปรึกษางานวิจัย ดร.แล ดิลกวิทยรัตน์ ที่ปรึกษาด้านแรงงานองค์กรยูเนสโก ดร.ศรัณย์ วรธนัจฉริยา คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์และผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก อาจารย์บัณฑิต ธนชัยเศรษฐวุฒิ และผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ วัจจัน หัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ สำนักงานวิชาการศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์

ท้ายที่สุดผู้วิจัย ขอมอบส่วนที่ดีของวิจัยนี้ ให้แก่ผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดที่พึงจะเกิดขึ้นผู้วิจัยขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

ดารา พงษ์สมบูรณ์

ธันวาคม 2549

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

หัวข้อวิจัย : ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา
ผู้วิจัย : นางดารา พงษ์สมบูรณ์
หน่วยงาน : สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีที่พิมพ์ : 2549

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยเก็บข้อมูลการศึกษาจากกลุ่มนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 6 สถาบัน ประกอบด้วย สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ จำนวน 3 สถาบัน และสถาบันอุดมศึกษาจากภาคเอกชน จำนวน 3 สถาบัน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Accidental Random Sampling และเจาะจงเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาเท่านั้น สถิติที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการหาค่าเฉลี่ย ข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ Chi-Square การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นปัญหาในระดับปานกลางถึงมาก คือ ปัญหาทำให้ไม่สนใจการเรียน ความสามารถในการเรียนลดลง ผลการเรียนต่ำลง สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำลง มีเพื่อนน้อยลง ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้องทำงานบางเวลามาจากค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอกับรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดา หรือจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาในสถานที่ทำงาน เป็นปัญหาระดับปานกลาง ที่พบมากที่สุด คือ เวลาในการทำงานบางเวลาไม่เพียงพอ ชั่วโมงการทำงานไม่สอดคล้องและไม่เอื้อกับตารางเรียน มีเวลาพักผ่อนน้อยเกินไป อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนไม่เหมาะสม สวัสดิการที่องค์กรให้แก่พนักงานไม่เหมาะสม งานในหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดีในระหว่างทำงาน ขาดความรู้ในงานที่ต้องรับผิดชอบ สถานที่ทำงานขาดการมอบหมายงานที่ดี ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป ไม่มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี งานที่ทำไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ งานในหน้าที่มีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน หลายขั้นตอน ระบบงานภายในองค์กรไม่คล่องตัว ไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่ออุปกรณ์ มีความขัดแย้งกันระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงาน และเข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้ นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษามีความต้องการที่จะให้สถาบันการศึกษาของตนให้

การสนับสนุนปัจจัยต่างๆ เพื่อให้การทำงานบางเวลาดำเนินไปด้วยดี ปราศจากปัญหาอุปสรรค โดยเสนอให้มีคะแนนประสบการณ์ในการทำงานบางเวลา ให้คิดเป็นจำนวนหน่วยกิต และมีผลการประเมิน เพื่อให้ทุนสนับสนุนเบื้องต้นที่จำเป็น รวมทั้งให้เกียรติบัตรและวุฒิบัตร

ส่วนข้อดีในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งหมดคือ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พึ่งพาตนเองได้ มีความภาคภูมิใจและเป็นการพัฒนางานอาชีพ พัฒนาความชำนาญด้านการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

นอกจากนี้นิสิตนักศึกษา ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า องค์กรควรมีระบบที่เลี้ยงที่ดี เพื่อให้เวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำอย่างใกล้ชิดและเพียงพอ ตลอดจนระยะเวลาในการทำงานบางเวลา ควรให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับตารางเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะทำให้นิสิตนักศึกษาไม่เครียดจนเกินไป และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

คำสำคัญ : การทำงานบางเวลา

Research Title : The problems of part-time job university students
Name of Researcher : Mrs. Dara Pongsomboon
Name of Institution : Faculty of Business Administration, Sripatum University
Year of Publication : B.E. 2549

ABSTRACT

The main objective of this study was to investigate the problems confronting the university students with part-time job students in Bangkok Metropolitan. Four hundred sample were collected from three public and three private universities. Statistical analysis included the descriptive statistics, percentage, frequency, standard deviation of the mean, Chi-square, analysis of variance (ANOVA) and correlation analysis.

The study revealed that the problems incurred from working part-time were: reductions of the interest in the study, learning proficiency, grades, physical and mental health, friends, opportunity in enjoying university life and time spent with their own family. The main reason for working part-time was the insufficient incomes obtained from the parents and educational loan. The problems confronting the university students with part-time job at the medium scale were: insufficient working time, the conflict between working hours and class schedule, insufficient resting period, inappropriate wage rate and welfare, no relationship between job and the area of study, lack of good adviser and knowledge in the job assigned, over-assignment of work, lack of good communication system, non-creative and too complicated work, inflexible organization, inability in using sophisticated equipment, conflict among the personels and enable to get along with the other workers. Furthermore, the part-time student sought their universities' assistance in overcoming the problems by providing grades, credit with evaluation result, supporting fund and certificates for experienced part-time job students.

There was a high level on positive side of the student working part-time as it increased student's income, improve quality of life and giving pride to student to be able to support themselves. Apart from that it also developed practical and communication skills.

Students offered suggestions that the organization they worked for, should have good supervisory system whereby the supervisor can give guidance and work closely together. However, the work schedule should not clash with the university timetable so that student would not be stressed and had better quality of life.

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

Keywords : Part-Time Job

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของการวิจัย.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
คำถามการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวโน้มการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน.....	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการทำงาน.....	16
ลักษณะของงานและเงื่อนไขในการทำงาน.....	20
การปรับตัวของแรงงานในการทำงาน.....	21
ปัจจัยในการทำงานของสถานประกอบการ.....	25
ค่าจ้าง ค่าตอบแทนและสวัสดิการ.....	32
ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา.....	35
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการเลือกอาชีพ.....	38
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต.....	40
บุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวกับการทำงานของนักศึกษา.....	48
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	51
รูปแบบการวิจัย.....	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	51
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	53
เครื่องมือการวิจัย.....	54
การรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ตอนที่ 2 ลักษณะเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา.....	64
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา.....	70
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ต่อการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ของพฤติกรรม ในการทำงานกับงานอาชีพ.....	74
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
สรุปผลการวิจัย.....	130
การอภิปรายผลการวิจัย.....	134
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	143
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	145
บรรณานุกรม.....	147
ภาคผนวก.....	151
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	160

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามเพศ.....	57
2	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามอายุ.....	58
3	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามชั้นปีการศึกษา	58
4	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามหลักสูตร.....	58
5	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามมหาวิทยาลัยที่ กำลังศึกษาอยู่.....	59
6	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามลักษณะอาชีพ ของผู้ปกครอง.....	60
7	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามจำนวนพี่น้อง ในครอบครัว.....	60
8	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตาม สถานที่พักอาศัย.....	61
9	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนของผู้ปกครอง.....	62
10	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามแหล่งที่มาของ รายได้ประจำต่อเดือน.....	62
11	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามรายได้ ประจำต่อเดือนที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากผู้ปกครอง.....	63
12	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามค่าใช้จ่าย ต่อเดือน.....	63
13	แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามประเภทของ งานที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลา.....	64
14	แสดงจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทรับจ้าง.....	65
15	แสดงจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทค้าขาย.....	65
16	แสดงจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทพนักงาน ลูกจ้าง.....	66
17	แสดงจำนวนนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทอื่นๆ.....	67

ตาราง	หน้า
18 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับรายได้จากการทำงานบางเวลา ต่อเดือน.....	67
19 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงานบางเวลา.....	68
20 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามช่วงระยะเวลา ในการทำงานบางเวลา.....	69
21 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจที่ทำให้นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา ในระหว่างเรียน.....	70
22 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน ของนิสิตนักศึกษา.....	71
23 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพที่เหมาะสมของนิสิตนักศึกษาที่ทำงาน บางเวลาในระหว่างเรียน.....	72
24 แสดงความต้องการที่นิสิตนักศึกษาเห็นว่าสถาบันการศึกษาควรให้การสนับสนุน แก่นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา.....	73
25 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลา ในระหว่างเรียนของนิสิตนักศึกษา.....	74
26 แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานบางเวลา ของนิสิตนักศึกษาต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย.....	76
27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับพฤติกรรมการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา	77
28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับพฤติกรรมการทำงานบางเวลา ของนิสิตนักศึกษา.....	78
29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับรายได้ต่อเดือนจากการทำงาน บางเวลาของนิสิตนักศึกษา.....	79
30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับประสบการณ์ในการทำงาน บางเวลาของนิสิตนักศึกษา.....	80
31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลา ของนิสิตนักศึกษา.....	81

ตาราง	หน้า
32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการเรียน กับงานอาชีพของนิสิตนักศึกษา ที่ทำงานบางเวลา.....	82
33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา กับมหาวิทยาลัย ที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่.....	83
34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษา ทำงานบางเวลา.....	85
35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้อง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน บางเวลา.....	86
36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัย กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน บางเวลา.....	88
37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครอง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน บางเวลา.....	89
38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากผู้ปกครอง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษา ทำงานบางเวลา.....	91
39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่า กับงานอาชีพ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	92
40 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	93
41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับประจำต่อเดือน กับงานอาชีพ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	94
42 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่อเดือน กับงานอาชีพของนิสิตนักศึกษา ที่ทำงานบางเวลา.....	96
43 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของนิสิตนักศึกษา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน บางเวลา.....	97
44 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับ รายจ่าย กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	98
45 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริม รายได้ กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	100

ตาราง	หน้า
46 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	101
47 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน กับงานอาชีพ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	102
48 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากเพื่อนชักชวน กับงานอาชีพที่นิสิต นักศึกษาทำงานบางเวลา.....	104
49 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากมีความขยันไม่ย่อท้ออยู่เฉย กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	105
50 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	106
51 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย กับงาน อาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	108
52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ กับงานอาชีพ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา.....	109
53 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ กับงานอาชีพที่นิสิต นักศึกษาทำงานบางเวลา.....	110
54 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบที่เกิดขึ้น	112
55 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย กับผลกระทบที่เกิดขึ้น	116
56 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน กับผลกระทบ ที่เกิดขึ้น.....	121
57 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่เกิดขึ้น..	125

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2 แผนภาพแสดงระบบของการใช้แรงงานเด็ก.....	13
3 กรอบแนวคิดเชิงการอธิบายปัจจัยที่มีส่วนกำหนดทักษะและประสิทธิภาพ ของการทำงาน.....	17
4 แผนภาพแสดงพีระมิดทักษะของบุคคล.....	18
5 ทฤษฎีความต้องการของมาส โลว์.....	40
6 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต.....	44

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความสำคัญของปัญหา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งสร้างองค์ความรู้และทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของสังคม โดยมีภารกิจหลัก 4 ประการ ได้แก่ การสอนหรือการผลิตบัณฑิต การสร้างองค์ความรู้ใหม่ การให้บริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตในสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและภาวะการแข่งขันสูง ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศ และมีความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงมากกว่าระยะเวลาที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นองค์กรพัฒนาการศึกษาในระดับสูง ที่ไม่เพียงสูงด้วยค่าโดยสารที่เป็นข้อมูลและเทคโนโลยี หากน่าจะเป็นความสูงด้วยระดับคุณภาพของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสูงด้วยภูมิปัญญา และศีลธรรม (ระพี สาคริก, 2530)

การที่จะบูรณาการให้นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้เป็นคนเก่ง คนดี จึงจะต้องใช้เวลาในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เกิดศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ตลอดระยะเวลาในการศึกษาเล่าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัย

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการ โดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ได้ให้นโยบายในการประชุมปฏิบัติการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ มอบหมายให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ปัญหาความยากจนเชิงบูรณาการใน 7 เรื่อง ได้แก่ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาคนเร่ร่อน ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย การให้ความช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม ปัญหาการถูกหลอกลวง ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน และปัญหาที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม นับว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติอย่างมาก เพราะถือว่า นิสิตนักศึกษาเป็นเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต ในปัจจุบันจะพบว่าเยาวชน นิสิตนักศึกษาจะใช้เวลาว่างในทางที่ไม่ถูกต้องและไม่เกิดประโยชน์อยู่เนืองๆ อาทิ เที่ยวเตร่ในแหล่งบันเทิง มั่วสุมติดสารเสพติด ก่อคดีอาชญากรรมต่างๆ ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เยาวชนและนิสิตนักศึกษาให้มีการใช้เวลาว่างในทางที่ถูกต้องและเกิดประโยชน์ สร้างรายได้ให้กับนิสิตนักศึกษาเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง รวมทั้งเป็นการลดปัญหาต่างๆ ของนิสิตนักศึกษา ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร จึงได้มอบหมาย

ให้กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รับผิดชอบดูแลในเรื่องการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับนิสิตนักศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์ให้นิสิต นักศึกษามีงานทำและมีรายได้ระหว่างเรียน โดยให้สถานศึกษาร่วมมือกับสถานประกอบการ สร้าง งาน สร้างอาชีพสู่รายได้ที่เหมาะสมและยั่งยืน ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนของนิสิตนักศึกษา และผู้ประกอบการ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ให้กับนิสิต นักศึกษา (การประชุมปฏิบัติการ การแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2547)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดให้มีการลงทะเบียนสำหรับนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงาน นอกเวลาเรียน ประมาณเดือน มีนาคม พ.ศ. 2547 มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่มาลงทะเบียนจำนวน 201,634 คน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามหาทางเลือกหลายๆ ทางให้กับนิสิตนักศึกษา เพื่อที่จะยกระดับรายได้พื้นฐานให้สูงขึ้น และเพื่อเป็นการบูรณาการสร้างงานให้กับนิสิตนักศึกษา ได้มีงานทำ จึงกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547)

1. เพื่อสร้างงานให้นักเรียน นักศึกษา ให้มีงานทำและมีรายได้ระหว่างเรียน
2. เพื่อให้หน่วยงาน สถานศึกษา สร้างงาน สร้างอาชีพ หาแนวทางร่วมกันในการพัฒนา อาชีพสู่รายได้ ได้อย่างเหมาะสม เป็นระบบแบบยั่งยืน
3. เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของนักศึกษาให้มีรายได้ระหว่างเรียน เป็นการช่วยเหลือ แบ่งเบาภาระ ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงค่านิยมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ให้กับนิสิตนักศึกษา

นอกจากนี้ ยังได้มีการประชุมปรึกษาหารือในการดำเนินการโดยสรุปประเด็นสำคัญไว้

5 ประการคือ

1. ให้จัดระบบงานอาชีพที่หลากหลาย
2. ให้นักศึกษามีความเข้าใจในการหารายได้จากอาชีพที่เหมาะสม
3. ให้ผู้บริหารสถานศึกษาทำความเข้าใจกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำงานนอกเวลาเรียน ของนิสิตนักศึกษา
4. ให้ปรึกษาหารือกับกระทรวงแรงงานในการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม
5. ให้มีศูนย์ประสานการจัดหางาน (Placement Unit) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ขอ งบประมาณ ประจำปี พ.ศ. 2547 จำนวน 300 ล้านบาท

จากรายการนายกรัฐมนตรียุ้ยกับประชาชน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2547 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร กล่าวว่า “ปัจจุบันมีนักเรียน นิสิตนักศึกษาสนใจทำงานนอกเวลาเรียน เป็นจำนวนมากเกือบ 200,000 คน ซึ่งเราจะต้องเตรียมหาทางส่งเสริมเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับเขา เพราะเขาต้องการทำงานไป เรียนไป เป็นสิ่งที่ต้องเตือนให้ผู้ใหญ่รู้ว่า ต้องช่วยกันหาทางให้เขามีงานทำระหว่างเรียนหนังสือ เพราะในสหรัฐอเมริกา เขาก็ทำกันมาก เด็กจะได้ใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า” นอกจากนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรียังขอความร่วมมือจากภาคเอกชนให้ความช่วยเหลือในการให้งานทำ ไม่ว่าจะป็นงานระยะสั้น ระยะยาว และในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งจะถือว่าเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมของเจ้าของสถานประกอบการ (Corporate Social Responsibility) รวมทั้งจะมีความสำคัญต่อการสร้างผลิตภาพ (Productibility) ให้กับระบบเศรษฐกิจ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ของประเทศชาติในระยะยาว โดยมอบหมายให้กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการจ้างงาน การสร้างทัศนคติ ค่านิยมในการทำงานบางเวลา (Part Time) ให้กับภาคเอกชนอย่างกว้างขวาง ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย ในการเป็นศูนย์กลาง (Meeting Point) ของโครงการนี้และยังได้ให้กระทรวงการคลัง เร่งประชาสัมพันธ์ในเรื่อง การยกเว้นการจัดเก็บภาษีเงินได้ รวมทั้งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาและอำนวยความสะดวกให้สถานประกอบการนำค่าจ้างที่จ้างนักเรียน นิสิตนักศึกษาไปคำนวณหักภาษีเงินได้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ดำเนินการโครงการจ้างงาน นักเรียน นิสิตนักศึกษา ให้รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ เห็นคุณค่าของเงินค่าตอบแทนที่จะได้รับ โดยกำหนดแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงแรงงาน และ สวัสดิการสังคม. 2547 ก)

1. ควรพิจารณารับนักเรียน นักศึกษา ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์เข้าทำงาน
2. ลักษณะงานที่ให้อาจมีความเหมาะสมกับเพศ วัย และความรู้ความสามารถ
3. ควรจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงให้ตามความเหมาะสมกับค่าของงาน แต่ไม่ควรน้อยกว่า ชั่วโมงละ 22 บาท
4. ควรตระหนักว่าการทำงานของนักเรียน นักศึกษา เป็นการเตรียมแรงงานให้มีคุณภาพ และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศชาติต่อไปในอนาคต
5. ไม่ควรให้ทำงานที่มีลักษณะที่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อมและอนามัย

6. ไม่ควรเรียกหรือรับเงินประกันในการทำงานหรือประกันความเสียหายจาก นักเรียน นักศึกษา

ส่วนแนวทางปฏิบัติสำหรับนักศึกษา มีดังนี้

1. ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานของสถานประกอบกิจการ เช่น เวลาทำงาน, เวลาพัก, การลา, การหยุด เป็นต้น
2. ต้องเคารพเชื่อฟังผู้ประกอบกิจการ ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน
3. ต้องแต่งกายสุภาพเรียบร้อยด้วยเครื่องแต่งกายของสถาบันการศึกษาหรือเครื่องแบบการทำงานที่ ผู้ประกอบกิจการจัดหาให้
4. ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดสาหะวิริยะในการทำงาน

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดมาตรฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ นักเรียนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาไว้ 8 ประการคือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547)

1. การจูงใจให้สถานประกอบการและภาคเอกชนเข้าร่วมโครงการ
2. ประสานงานกับกระทรวงแรงงานในการจัดทำคู่มือการจ้างงาน
3. ให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือร่วมกับประธานหอการค้าและประธานสภาอุตสาหกรรม ในอัตราการจ้างงาน
4. จัดทำระบบฐานข้อมูลนักศึกษาที่แสดงความต้องการในการทำงานให้เป็นระบบ
5. กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลเกี่ยวกับการจัดหางานให้นักศึกษา
6. การพัฒนาความรู้ และทักษะด้านต่างๆในการทำงาน
7. ประชาสัมพันธ์การส่งเสริมอาชีพและรายได้ระหว่างเรียนให้กับนิสิตนักศึกษา
8. จัดทำงบประมาณเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพและการมีงานทำ

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2547) พบว่าในปี พ.ศ. 2547 มีจำนวนนิสิต นักศึกษาที่ต้องการทำงานในช่วงแบบเต็มเวลา (Full - time) จำนวน 719 คน และนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานบางเวลา (Part - time) มีจำนวน 17,902 คนแบ่งเป็นช่วงเวลาดังนี้

ช่วงเวลา	จำนวน (คน)
ทำงานเต็มเวลา (Full-time)	719
ทำงานบางเวลา(Part-time)	
ช่วงเช้า (08.30-12.-30 น.)	886
ช่วงบ่าย (12.30-16.30 น.)	477
ช่วงเย็น (16.30-20.30 น.)	4,033
วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์)	6,549
ปีภาคเรียน	5,957
รวม	18,621

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักเรียน นักศึกษา จำแนกตามความต้องการรายได้

รายได้ที่ต้องการ	จำนวน (คน)
ไม่เกิน 1,000 บาท	577
1,001-2,000 บาท	3,025
2,001-3,000 บาท	6,771
มากกว่า 3,000 บาท	8,248
รวม	18,621

นอกจากนี้ที่ทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ) ยังมีโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งในสถาบันอุดมศึกษาเป็นโครงการที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบที่จะผลิตบัณฑิตออกสู่สังคมไทยทั่วประเทศ โดยได้คำนึงถึงปัญหาที่ว่า การผลิตบัณฑิตของไทยยังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควรและไม่สามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ทบวงมหาวิทยาลัยจึงมีการปรับยุทธศาสตร์ การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยการพัฒนากระบวนการศึกษา ซึ่งมิใช่เน้นหนักเฉพาะทางวิชาการ แต่มีการเพิ่มความพร้อมให้นักศึกษาในการประกอบอาชีพ และเมื่อสำเร็จการศึกษา บัณฑิตเหล่านี้จะเป็นกลไกหนึ่งของสังคม ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของประเทศชาติ และช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศได้

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) เป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างมีระบบ โดยกำหนดลักษณะงานของสหกิจศึกษาดังนี้คือ เป็นเสมือนลูกจ้างชั่วคราว มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แน่นอน ทำงานเต็มเวลา (Full -Time) ระยะเวลาการปฏิบัติงาน

เต็ม 1 ภาคการศึกษา (16 สัปดาห์ หรือ 4 เดือน) มีค่าตอบแทนตามสมควร โดยจัดให้มีการเรียนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในฐานะเป็นพนักงานชั่วคราว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ และจะได้รับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต ในระบบการศึกษาแบบทวิภาค และไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต ในระบบการศึกษาแบบไตรภาค ทั้งนี้ นักศึกษาที่จะเข้าปฏิบัติงาน ณ สถานประกอบการได้ ต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับวิชาการ และความรู้ในเรื่องการดำรงชีวิตในสังคมการทำงาน โดยนิสิตนักศึกษาที่จะเข้าร่วมโครงการจะต้องดำเนินการทุกขั้นตอนเสมือนจริง ตั้งแต่การเขียนใบสมัคร การผ่านการคัดเลือกจากสถานประกอบการ การปฏิบัติงานในฐานะพนักงานชั่วคราว การประเมินผลการทำงาน เป็นต้น ซึ่งการปฏิบัติงานและการประเมินผลงานจะอยู่ภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่สถานประกอบการ จัดให้ร่วมกับพนักงานที่ปรึกษาที่สถานประกอบการมอบหมาย

นักศึกษาสหกิจศึกษาสามารถเรียนรู้ประสบการณ์จริงจากการไปปฏิบัติงาน ทำให้ได้รับทราบด้วยตนเองว่าขาดความรู้ในเรื่องใดที่จำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาตนในการอยู่กับสังคม การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงาน และผู้บริหาร รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรู้เหล่านี้นำมาซึ่งการพัฒนาตนของนิสิตนักศึกษาก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา ทำให้นิสิตนักศึกษาเหล่านี้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ และสามารถมองเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพต่อไปได้ในสังคม

การดำเนินการ โครงการนี้จะดำเนินการในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในสังกัดและกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย และเป็นการสนับสนุนของสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วย

ในส่วน of สถานประกอบการ สถานประกอบการก็มีความต้องการให้นิสิตนักศึกษาเข้าทำงานในสถานประกอบการ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 มีสถานประกอบการที่แสดงความประสงค์จำนวน 8,071 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 18.6 ของสถานประกอบการทั้งหมด

ในเรื่องลักษณะของงานที่สถานประกอบการต้องการให้นิสิตนักศึกษาทำ จะมีลักษณะงานหลายประเภท อาทิ งานธุรการ รับโทรศัพท์ ทำบัญชี ฝ่ายบุคคล พนักงานเก็บเงิน เช็คสต็อกสินค้า ขายสินค้า โฆษณาสินค้าและอื่นๆ ช่วงระยะเวลาในการทำงาน สถานประกอบการต้องการรับนิสิตนักศึกษาเข้าทำงานในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน มีทั้งแบบระยะเวลาช่วงเดียวหรือหลายช่วงก็ได้ ทั้งในช่วงเวลางานปกติและช่วงปิดภาคการศึกษา ขึ้นอยู่กับการตกลงกันระหว่างนิสิตนักศึกษากับนายจ้างหรือสถานประกอบการ ส่วนการจ่ายค่าตอบแทน สถานประกอบการจะมีการจ่ายค่าตอบแทนโดยจ่ายตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ หรืออาจต่ำกว่า หรือจ่ายตามชิ้นงาน ผลงาน หรือคิดเป็น

เปอร์เซ็นต์จากยอดขาย โดยไม่ต้องคำนึงถึงสวัสดิการ แต่นักศึกษาต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีทักษะในการทำงาน นอกจากนี้ก็ยังมีโครงการเพาะต้นกล้า ซึ่งเป็นโครงการที่สถาบันอุดมศึกษา จัดขึ้นเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานให้กับนักศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมที่นักศึกษา จะเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายและโครงการต่างๆ ของรัฐบาลนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับนักศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ในสภาพความเป็นจริงการทำงานบางเวลา (Part - Time) ของนิสิต นักศึกษามีได้มีแต่ข้อดีด้านเดียว หากแต่แฝงไปด้วยปัญหาต่างๆ มากมาย ทั้งในเรื่องกระบวนการ ทำงาน พฤติกรรมในการทำงาน ระยะเวลาในการทำงาน ตลอดจนผลกระทบต่อการศึกษาของนิสิต นักศึกษาเป็นอย่างมาก นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเช่น ในเรื่อง การปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรและบุคคล การติดต่อสื่อสาร งานที่รับผิดชอบในหน้าที่ จำนวนชั่วโมงในการทำงานและค่าจ้างค่าตอบแทน จึงทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความคับข้องใจและ ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน เกิดอาการอ่อนเพลียอ่อนล้าเนื่องจากขาดเวลาในการพักผ่อน บางครั้งเกิดอาการหลับในระหว่างเวลาเรียน ขาดสมาธิในการเรียน ทำให้มีผลกระทบต่อการศึกษา ผลการเรียนตกต่ำลง การเรียนไม่มีคุณภาพ ซึ่งก็อาจจะเป็นสาเหตุสำคัญที่สร้างความเครียดและ ความกดดันให้กับนักศึกษาในที่สุด

ในส่วน of สถานประกอบการก็มีปัญหาในเรื่องของนิสิตนักศึกษามากพอสมควร กล่าวคือ นิสิตนักศึกษาไม่มีความรับผิดชอบเพียงพอ ขาดความอดทนอดกลั้น ขาดความตั้งใจใน การทำงาน ขาดทักษะในการทำงาน ตลอดจนยังมีภาระในการสอนงานให้กับนิสิตนักศึกษาและ นิสิตนักศึกษาเองก็ไม่ได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง งานไม่ตรงกับความรู้ความสามารถหรือไม่สอดคล้อง กับสาขาวิชาที่ได้ศึกษาแล้วเรียนมา การจ่ายค่าตอบแทนไม่มีมาตรฐานเนื่องจากรัฐบาลไม่ได้กำหนด ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ดูเหมือนว่านิสิตนักศึกษาถูกเอาเปรียบด้านค่าจ้างแรงงาน ทั้งนี้เพราะนายจ้าง อาจกำหนดค่าตอบแทนไว้ในลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละสถานประกอบการ เช่น ให้ตาม ลักษณะของงานที่ทำ หรือผลงาน เป็นเปอร์เซ็นต์ หรือตามความพอใจของนายจ้างซึ่งก่อให้เกิด ความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรมตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ และในส่วนของปัญหา ส่วนตัวของนิสิต นักศึกษาเมื่อมีรายได้ก็มักจะนำไปใช้จ่ายในทางที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม นำไปใช้ จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย เน้นการบริโภคด้านวัตถุนิยม เล่นการพนัน ไม่รู้จักการออมที่ดี ทั้งนี้ เพราะเยาวชนไทยถูกหล่อหลอมด้วยสิ่งแวดล้อมและค่านิยมที่ฟุ่มเฟือย ถึงแม้ว่านิสิตนักศึกษาจะมี รายได้พิเศษแต่รายได้ก็ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายตามกระแสสังคมยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งอาจเป็นสาเหตุ นำไปสู่กระบวนการหาเงินหรือหารายได้ในทางที่ผิดที่รุนแรงยิ่งกว่าอีกด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการจัดสรรงาน จัดสรรทุนในการจ้างงานให้กับนิสิตนักศึกษา ให้มีความเหมาะสม ถูกต้อง ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับลักษณะของงานที่ทำ ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้างค่าตอบแทน ความปลอดภัยในการทำงาน กฎระเบียบวินัยในการทำงาน ตลอดจนค่าใช้จ่าย ค่าเดินทางในการทำงาน
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในเรื่องความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรับผิดชอบ ความภาคภูมิใจและสภาพจิตใจ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบในทางบวกและทางลบของการทำงานบางเวลาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

คำถามการวิจัย

1. เพราะเหตุใดนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องการทำงานบางเวลา
2. การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษามีปัญหาอะไรบ้าง
3. การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาได้รับผลกระทบทั้งทางบวกและลบอย่างไรบ้าง
4. นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไรต่อการทำงานบางเวลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบปัญหาเกี่ยวกับสภาพการทำงานบางเวลาของนักศึกษาซึ่งจะเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เห็นนโยบายของรัฐบาล บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่แท้จริง
2. ผลของการวิจัยจะทำให้ทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานของนักศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการทำงาน และการพัฒนางานในอาชีพและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
3. ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้กับภาครัฐได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการส่งเสริมการมีงานทำให้กับนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายในการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนอย่างบูรณาการของรัฐบาลต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) งานอาชีพ (Career) หมายถึง งานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525) หรือกิจกรรมพื้นฐานที่บุคคลปฏิบัติในฐานะเป็นอาชีพหรือความรับผิดชอบ ซึ่งต้องฝึกฝนเป็นพิเศษ เพื่อที่จะเป็นชีวิตการทำงานของตนต่อไป
- 2) นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้มีความรู้ตามที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบเท่า ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในทุกระดับ ทุกชั้นปี
- 3) รายได้ระหว่างเรียน หมายถึง รายได้ของนิสิตนักศึกษาที่ได้จากการทำงานในบางเวลา หรือนอกเวลาเรียนในระหว่างศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษา
- 4) ชั่วโมงการทำงาน หมายถึง จำนวนชั่วโมงในการทำงานจริงทั้งหมดตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ ซึ่งในการทำงาน 1 วันจะมีชั่วโมงการทำงาน 8 ชั่วโมง
- 5) การทำงานบางเวลา หมายถึง การทำงานในระยะเวลาสั้นที่มีความต้องการที่จะทำงานภายในระยะเวลา 0-15 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ นอกเหนือจากงานประจำหรือนอกเวลาเรียน
- 6) แรงงานเด็ก หมายถึง เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ทำงานในสถานประกอบการในลักษณะที่มีการจ้างงาน โดยได้รับค่าจ้างจากนายจ้าง รวมถึงเด็กที่ทำงานในลักษณะจ้างงานเหมา การทำงานช่วยกิจการในครัวเรือน การทำงานในเวลาว่างจากการเรียน
- 7) ค่าจ้าง หมายถึง เงินหรือสิ่งของที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้าง เป็นการตอบแทนในการทำงานในเวลาทำงานปกติหรือนอกเวลาตามที่ตกลงกันได้ หรือการจ่ายให้โดยคำนวณตามผลงานที่ลูกจ้างทำได้ และหมายความรวมถึงเงินและสิ่งของที่จ่ายให้ในวันหยุด ซึ่งลูกจ้างไม่ได้ทำงานและในวันลาด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด จำนวนหรือจ่ายเป็นการตอบแทนในวิธีอย่างไร ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร เป็นเงินก่อนหักภาษีเงินได้ หรือเงินอื่นใด และไม่รวมถึงการจ่ายอย่างอื่นที่นายจ้างให้ในลักษณะของการสงเคราะห์ หรือสวัสดิการ เช่น เงินค่าครองชีพ โบนัส เบี้ยขยันที่พัก เสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น
- 8) ลักษณะงาน หมายถึง เนื้อหาสาระของงาน ความยากง่ายของงาน งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือทำทาสให้ลงมือทำงาน ตลอดจนปริมาณและคุณภาพ ที่ได้รับมอบหมายให้ทำโดยอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนการปรับตัวและพัฒนาตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของงาน จนสามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุความสำเร็จ
- 9) ความพอใจในการทำงาน หมายถึง ระดับความรู้สึก หรือทัศนคติในทางบวกที่มีต่องาน โดยพิจารณาจากลักษณะงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อนร่วมงาน รายได้

ค่าตอบแทนกฎระเบียบขององค์กร สวัสดิการที่ได้รับ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน เช่น กลิ่น แสง เสียง อากาศ อุณหภูมิ ตลอดจนบรรยากาศในการทำงาน

10) สัมพันธภาพในการทำงาน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับพนักงาน ความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับเพื่อนร่วมงานที่จะก่อให้เกิดความไว้วางใจ ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน

11) ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การทำงานที่มีเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์และ สิ่งแวดล้อมที่มีความเหมาะสมและไม่มีอันตรายต่อการปฏิบัติหน้าที่

12) สวัสดิการ หมายถึง สิ่งที่น่าจ้างให้สิทธิ ผลประโยชน์ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การประกันสังคม ชุดทำงาน รถบริการรับส่ง เงินช่วยเหลืออื่นๆ ฯลฯ รวมทั้งการได้รับการ ฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ความชำนาญในการทำงาน ที่ทำให้ บุคคลมีความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

13) คุณภาพชีวิต หมายถึง การทำงานอย่างมีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้การดำเนินชีวิตสามารถดำรงอยู่ในสังคมด้วยดี

14) สหกิจศึกษา หมายถึง ระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่าง มีระบบ โดยจัดให้มีการเรียนร่วมกับการจัดให้นักศึกษาปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ทำให้นิสิตนักศึกษาสามารถเรียนรู้ มีประสบการณ์ในการทำงาน และทำให้นักศึกษามีคุณภาพตรงตามที่ สถานประกอบการต้องการมากที่สุด

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถแยกประเด็นเนื้อหาออกเป็นลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวโน้มการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการทำงาน
3. สภาพลักษณะของงานและเงื่อนไขในการทำงาน
4. การปรับตัวของแรงงานในการทำงาน
5. สภาพปัจจัยในการทำงานของสถานประกอบการ
6. ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการ
7. ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา
8. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการเลือกอาชีพ
9. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต
10. บุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวกับการทำงานของนิสิตนักศึกษา

แนวโน้มการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน

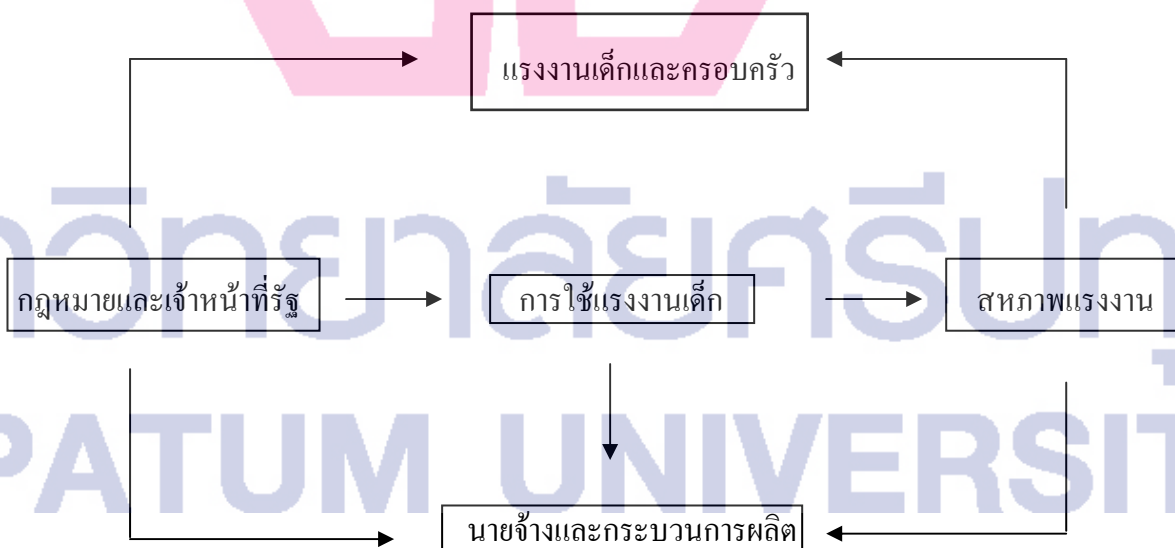
แรงงานเด็กและเยาวชน อยู่ในช่วงอายุ 14-22 ปี ถือเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งในอดีต แรงงานเด็กและเยาวชนเข้าสู่ตลาดแรงงานด้วยความไม่พร้อมและด้อยคุณภาพ ยิ่งอ่อนความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนทักษะในการทำงานเป็นอย่างมาก แต่แรงงานเหล่านี้ เป็นที่ต้องการของนายจ้างและเจ้าของสถานประกอบการทั้งนี้เพราะมีอัตราค่าจ้างค่อนข้างถูก และสามารถควบคุมแรงงานได้ง่าย ใช้แรงงานทำงานได้ในเวลานานเท่าที่นายจ้างต้องการ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนก็อาจทวีคูณมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างแน่นอน ดังนั้นปัญหาการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนจึงเป็นปัญหาสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือช่วยกันแก้ไข

สมศักดิ์ สามีคสิธรรม (2538) ได้กล่าวถึงปัญหาการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนในประเทศไทยว่า การใช้แรงงานเด็กเป็นปัญหาแรงงานที่สังคมไม่พึงปรารถนาด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ **ประการแรก** ปัญหาด้านมนุษยธรรม เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ต่ำ และมีสภาพร่างกายและจิตใจที่อ่อนแอ เมื่อมาทำงานในสถานประกอบการ

จึงมักจะถูกนายจ้างข่มเหงรังแก รวมทั้งเอาเปรียบต่างๆ นานา โดยที่เด็กต้องยอมจำนน มีอาจปกป้องคุ้มครองตัวเองได้ นายจ้างจึงมักจะทำให้เด็กทำงานหนักเกินไป มีชั่วโมงการทำงานสูง และจ่ายค่าจ้างให้ต่ำ

ประการที่สอง ปัญหาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เด็กและเยาวชนควรจะอยู่ในสถานศึกษา เพื่อรับการศึกษา พัฒนาด้านองค์ความรู้และสติปัญญา แต่ถ้าเด็กต้องออกมาทำงานในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นแรงงานงานไร้ฝีมือ (Unskill Labour) และเป็นงานซ้ำซากจำเจ ก็จะทำให้เด็กขาดการพัฒนาด้านสติปัญญา และด้วยสภาพการทำงานที่ไม่ถูกสุขลักษณะ จะทำให้เด็กมีการพัฒนาทางด้านร่างกายที่ผิดปกติ อาทิ ใช้เวลานั่งทำงานมากเกินไป รับประทานอาหารไม่เป็นเวลา และ ไม่ถูกหลักโภชนาการ หรือพักผ่อนไม่เพียงพอ ทำให้มีน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐานปกติ ต่อไปก็จะเป็นแรงงานผู้ใหญ่หรือทรัพยากรมนุษย์ที่ด้อยคุณภาพ

องค์ประกอบเชิงระบบในการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนประกอบด้วย ระบบย่อย 4 ระบบ ได้แก่ ตัวแรงงานเด็กและครอบครัว นายจ้างและกระบวนการผลิต กฎหมายและการดำเนินงานของรัฐและสภาพแรงงาน โดยมีสิ่งแวดลอมของระบบที่สำคัญ คือ บริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังภาพประกอบที่ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภาพแสดงระบบของการใช้แรงงานเด็ก

ระบบย่อยด้านแรงงานเด็กและครอบครัว เกิดจากความยากจนของพ่อ แม่ ที่ไม่สามารถให้บุตรเรียนหนังสือเกินกว่าภาคบังคับได้ จึงให้เด็กทำงานรับจ้าง ซึ่งจะช่วยให้เกิดรายได้บรรเทาปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว

ระบบย่อยของนายจ้างและกระบวนการผลิต นายจ้างนิยมจ้างแรงงานเด็ก เพราะค่าจ้างต่ำ และควบคุมการทำงานได้ง่าย การจ้างผู้ใหญ่ 1 คนอาจต้องจ่ายค่าจ้างเท่ากับจ้างเด็ก 2-5 คน นายจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็กมีทุนน้อย จึงอาศัยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจากการจ้างแรงงานเด็ก ในขณะที่เดียวกันกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน หรือบางขั้นตอน ก็สอดคล้องกับการใช้แรงงานเด็กด้วย เช่น งานที่ไม่ใช้ฝีมือ งานที่มีได้ยของหนักเกินไป งานประจำทำซ้ำซากจำเจต่างๆ เป็นต้น

ระบบย่อยด้านกฎหมายและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นการพิจารณาว่ากฎหมายมีช่องโหว่อย่างไรบ้าง และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินตามมาตรการทางด้านนโยบาย มีจุดอ่อนอย่างไรบ้าง อันเป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดการขยายตัวของแรงงานเด็กและเยาวชน

ระบบย่อยสุดท้าย คือ สภาพแรงงานรวมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งหลายองค์กรเหล่านี้ให้ความสนใจต่อการรณรงค์และเคลื่อนไหวให้เกิดการแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กมากน้อยเพียงใด หากองค์กรเหล่านี้มีความอ่อนแอ หรือไม่ให้ความสนใจต่อปัญหาแรงงานเด็ก ก็จะส่งผลซ้ำเติมแรงงานเด็กให้เลวร้ายมากขึ้น

จากงานวิจัยโครงการสตรีและเยาวชนศึกษาของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฉันทนา บรรพศิริโชติ (2525) ได้ระบุถึงสาเหตุที่เด็กต้องออกมาทำงานดังนี้

1. ความยากจน รายได้ไม่เพียงพอ	ร้อยละ 27.7
2. อยากฝึกงาน อยากมีอาชีพและมีรายได้เป็นของตนเอง	ร้อยละ 22.2
3. เรียนจบแล้วต้องการมีรายได้	ร้อยละ 15.4
4. พ่อแม่ให้ช่วยทำงานเสริมรายได้	ร้อยละ 15.0
5. อยู่บ้านไม่มีงานทำ ต้องออกมาทำงานที่อื่น	ร้อยละ 8.6
6. ต้องการเห็นโลกกว้างกว่าชุมชนที่เขาอยู่	ร้อยละ 7.3
7. ตามเพื่อน	ร้อยละ 1.7
8. พ่อแม่ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุผลเสียชีวิต ทำงานไม่ได้	ร้อยละ 0.8
- ไม่รับผิดชอบ

ในประเทศเนเธอร์แลนด์ มีการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนอย่างทารุณโหดร้าย ซึ่งได้กลายเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ แต่ค่อยๆ ลดลงนับจากศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา การใช้แรงงานเด็กแบบ

เต็มเวลาในโรงงานอุตสาหกรรมได้สิ้นสุดลง เพราะประการแรก การบังคับใช้กฎหมาย ประการที่สอง รายได้ของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น ประการที่สาม การขยายการศึกษา และประการสุดท้าย ความต้องการแรงงานเด็กลดลงเนื่องจากการนำเครื่องจักรมาใช้ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 อย่างไรก็ตาม แรงงานเด็กไม่ได้หมดไปจริงๆ เพียงแต่เปลี่ยนรูปแบบเท่านั้น จากการจ้างงานเต็มเวลาเป็นหลักมาสู่การจ้างงานบางเวลาเป็นรูปแบบหลัก โดยทำงานหลังเลิกเรียนและวันหยุด

กฎหมายแรงงานของประเทศเนเธอร์แลนด์ปัจจุบัน ห้ามจ้างแรงงานเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี โดยเด็ดขาด เด็กอายุ 13-14 ปี สามารถจ้างได้ในงานเบาๆ ภาคเกษตรกรรมหรือร้านค้าที่เป็นของพ่อแม่หรือผู้ปกครองโดยใช้เวลาทำงานไม่เกินวันละ 2 ชั่วโมงในวันที่โรงเรียนเปิด และไม่เกิน 5 ชั่วโมงในวันหยุด ส่วนเยาวชนอายุ 15-17 ปี ทำงานเบาๆได้ในระหว่างหยุดเรียนไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง แต่ห้ามทำงานตลอดวันตลอดคืน ส่วนวันเปิดเรียนทำงานได้ในงานที่ไม่ใช่อุตสาหกรรม และต้องเป็นงานเบาๆ ไม่เกินวันละ 2 ชั่วโมง

อย่างไรก็ตาม ผลงานวิจัยพบว่าเด็กมากกว่าครึ่งหนึ่งได้ทำงานรับจ้างโดยผิดกฎหมาย ด้านใดด้านหนึ่ง กระทรวงกิจการด้านสังคมได้ศึกษาโรงเรียน 12 แห่ง พบว่าเด็กสามในสี่ซึ่งมีอายุ 13-17 ปี ทำงานรับจ้างในภาคพาณิชย์กรรม เด็กอายุ 13-14 ปี ทำงานผิดกฎหมายถึงร้อยละ 59 ในขณะที่เด็กอายุ 13-17 ปี ทำงานรับจ้างผิดกฎหมายร้อยละ 56 เฉลี่ยเด็กทำงานสัปดาห์ละ 17.5 ชั่วโมง ข้อที่น่าสังเกตคือ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่นิยมทำงานหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด สาเหตุที่เด็กส่วนใหญ่ต้องการทำงานเนื่องจากเด็กพบว่า ทำงานสนุกกว่าเรียนหนังสือ ต้องการเงินเพื่อซื้อสินค้าที่พวกเขาต้องการบริโภค มีอิสระในการใช้จ่ายและการดำเนินชีวิตมากขึ้นและยังได้รับประสบการณ์จากการทำงานอีกด้วย

ส่วนในประเทศญี่ปุ่น นักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่ประมาณ 80% จะไม่มาเรียนหนังสือเลย เนื่องจากนักศึกษาได้ค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่แพงมาก ประมาณมากกว่า 900 เยน ต่อ 1 วัน คิดเฉลี่ยเป็นเงินไทยประมาณ 300 บาทต่อ 1 ชั่วโมง และหากนักศึกษาทำงานเกิน 8 ชั่วโมง นักศึกษาก็จะได้รับค่าล่วงเวลา และผลจากการสำรวจการทำงานบางเวลาของนักศึกษาในประเทศญี่ปุ่น พบว่า นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ได้รับเงินเดือนไม่แตกต่างไปจากนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นักศึกษาส่วนใหญ่ก็จะเลือกวิถีการดำเนินชีวิตโดยการทำงานบางเวลามากกว่าเรียนหนังสือเพราะได้อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่สูง และยังได้ประสบการณ์ในการทำงาน โดยเฉพาะนักศึกษาที่ทำงานตาม Department Store กับนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในที่ทำงาน รายได้จะไม่แตกต่างกัน ยิ่งถ้านักศึกษาเป็นนักร้องหรือนักแสดง ยิ่งได้ค่าตอบแทนสูงกว่าการทำงานอาชีพอื่น

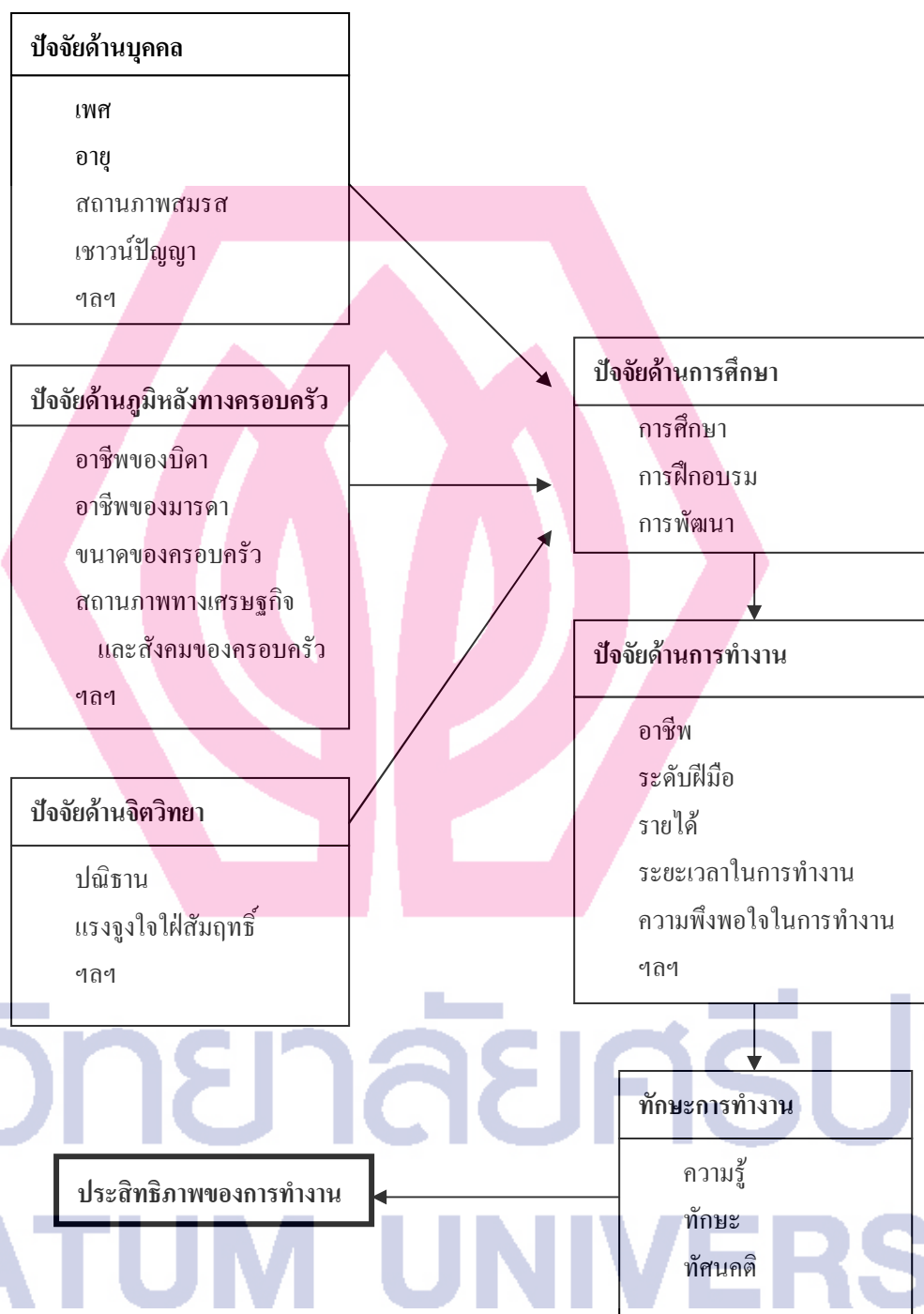
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการทำงาน

จากการให้ความหมายของคำว่า “ทักษะการทำงาน” ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, 1998) อ้างถึงใน พัฒนาวดี ชูโตและคณะ (2545 : 49–62) ให้ความหมายของคำว่า “ทักษะการทำงาน” ว่าหมายถึง ความชำนาญในการปฏิบัติงาน หรือความเชี่ยวชาญ หรือความชัดเจนในการปฏิบัติงานที่มี ส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง การมีความรู้ที่จำเป็นเพื่อให้ทำงานได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชา การได้มาของความรู้ของบุคคลประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ คือ ความรู้หรือความจำ (Knowledge or Memory) ความเข้าใจ (Comprehension) การประยุกต์ใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินผล (Evaluation)

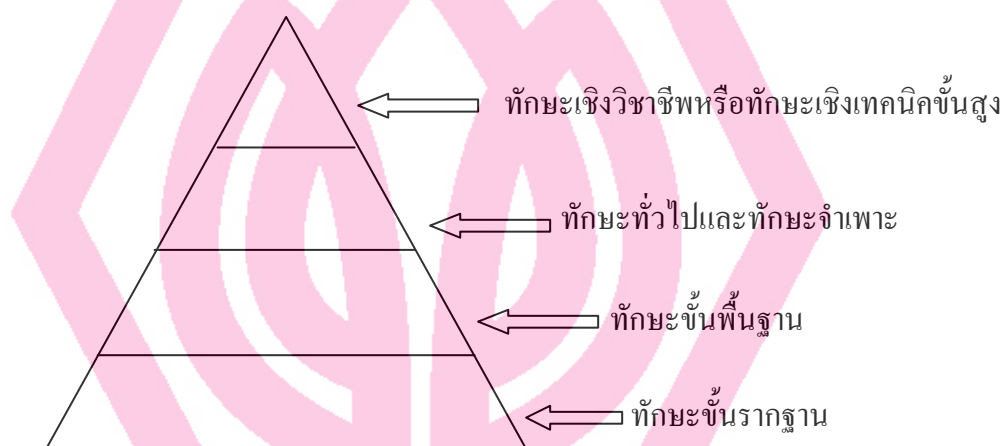
2. ทักษะ (Skill) หมายถึง การมีความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติงาน (ทั้งด้านถ้อยคำและด้านการกระทำ) ได้อย่างมีคุณภาพตามข้อกำหนด และปฏิบัติงานแล้วเสร็จตามมาตรฐานเวลาที่กำหนด ทักษะเช่นนี้เกิดจากการฝึกฝนและการสะสมประสบการณ์โดยผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ การเลียนแบบ (Imitation) การจัดการตามแบบ (Manipulation) การปฏิบัติตามแบบหรือปฏิบัติงานได้อย่างเที่ยงตรง (Precision) การปฏิบัติตามแบบหรือปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน (Articulation) และการปฏิบัติงานได้โดยอัตโนมัติหรือการมีลักษณะเป็นธรรมชาติ (Naturalization)

3. ทักษะคติ (Attitude) หมายถึง การมีความคิดเห็น จิตสำนึก หรือลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดีและมีความเหมาะสม เช่น มีความขยัน ความซื่อสัตย์ต่องาน การรู้จักประหยัดวัสดุ การบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักร และการตระหนักถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น การเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งทัศนคติหรือจิตสำนึกเช่นนี้ มีขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การรับ (Receiving) การตอบสนอง (Responding) การสร้างคุณค่า (Valuing) และการจัดระเบียบ (Organizing) จนถึงขั้นปมซับซ้อนอันเป็นอัตลักษณ์หรือการมีลักษณะเฉพาะ (Characterization) ของแต่ละบุคคล ซึ่งการที่บุคคลจะมีทักษะในการทำงานและการทำงานนั้นจะเกิดประสิทธิภาพได้ก็จะต้องมีปัจจัยด้านต่างๆ มาประกอบด้วย เช่น ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านการทำงาน ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบ 3 กรอบแนวคิดเชิงการอธิบายปัจจัยที่มีส่วนกำหนดทักษะ และประสิทธิภาพของการทำงาน

การเตรียมทรัพยากรมนุษย์ในระดับอุดมศึกษา รัฐต้องกำหนดนโยบาย แผน และ กระบวนการดำเนินตามแบบแผนในระยะเวลาควบคู่กันไปโดยมุ่งเน้นการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีทักษะในการทำงานที่ดี ซึ่งทักษะของบุคคลจะต้องเกิดจากส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ การศึกษา การฝึกอบรมและการพัฒนา ซึ่งจะเกิดจากการบูรณาการก่อเป็นรูปพีระมิดของทักษะ (International Labour Organization, 1998 ; อ้างอิงจาก พัฒนาวดี ชูโตและคณะ. 2545 : 55-57) ซึ่งประกอบด้วยระดับสมรรถภาพ 4 ชั้น ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แผนภาพแสดง พีระมิดทักษะของบุคคล

ระดับแรก ทักษะขั้นรากฐาน (Foundation skills) ได้แก่ การอ่านออกเขียนได้ หรือการรู้หนังสือและการคิดเลข (Numeracy)

ระดับที่สอง ทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic skills) เป็นทักษะที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ที่สูงขึ้นกว่าระดับแรก เช่น การคิดคำนวณและการแก้ปัญหา

ระดับที่สาม ทักษะทั่วไปและทักษะจำเพาะ (General and Specific skills) โดยทักษะทั่วไปเป็นทักษะที่สามารถถ่ายโอนกันได้ระหว่างบุคคลในสายอาชีพเดียวกัน เช่น ความรู้ด้านภาษาหรือการประมวลผลคำด้วยคอมพิวเตอร์ ส่วนทักษะจำเพาะเป็นทักษะที่เจาะจงกับบุคคลเป็นรายๆ ไป

ระดับที่สี่ ทักษะเชิงวิชาชีพ หรือทักษะเชิงเทคนิคขั้นสูง (Advanced Technical or Professional skills) เป็นทักษะที่บุคคลต้องลงทุนด้วยทรัพยากรต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อเรียนรู้ทักษะระดับนี้ ซึ่งต่างจากทักษะในระดับล่าง เพราะหากคำนึงถึงหลักความเสมอภาค (Equity) แล้วถือว่ารัฐต้องมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีทักษะขั้นรากฐานและขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงาน

ร่วมกับผู้อื่น รักการทำงาน และรู้กระบวนการจัดการตลอดจนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและสามารถบริหารจัดการได้

วราภรณ์ บวรศิริ (2543 : 13) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการฝึกทำงานในอาชีพว่า จะทำให้บุคคลผู้นั้นมีประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งมีความสำคัญต่อความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล

รายงานการสัมมนาเกี่ยวกับการฝึกงานของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2540 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานอาชีพในสถานประกอบการดังนี้

1. การทำงานอาชีพในระหว่างศึกษาจะสามารถส่งเสริมประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของนักศึกษาได้
2. การทำงานในสถานประกอบการ จะช่วยให้นักศึกษาได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมของโลกแห่งความเป็นจริง
3. การทำงานในสถานประกอบการระหว่างการศึกษ เป็นการแข่งขันในการลงทุนให้กับครอบครัว
4. การทำงานอาชีพในสถานประกอบการ จะเป็นแนวทางและแบบอย่างที่ดีสำหรับการปฏิบัติงานอาชีพอื่นๆ

บรรจง ชูสกุลชาติ (2527 : 19) ให้ความเห็นว่ ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติก็คือ “ทรัพยากรมนุษย์” ในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชาตินั้น มี 3 อย่างคือ ให้ความรู้ ให้เจตคติที่ดีและให้ทำงานจนเกิดความเชี่ยวชาญในกิจการงานนั้นๆ นับว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการให้การศึกษา รวมทั้งคดิพจน์ของกรมอาชีวศึกษาที่ว่า “ทักษะเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม ล้ำเลิศวิชา ใช้เวลาให้เกิดคุณ” ซึ่งได้กำหนดความสำคัญไว้เป็นรูปแบบของการศึกษาเพื่อการมีอาชีพ

องค์ประกอบที่นับว่ามีความสำคัญในการเตรียมตัวเข้าสู่งานอาชีพประการหนึ่งคือ การฝึกฝน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาสายใดก็ตาม การทำงานจะนำไปสู่การมีอาชีพที่ดี ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้โลกของงานและปรับปรุงบุคลิกภาพ มีทักษะและเจตคติในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบการระหว่างทำงานและมีโอกาสได้ประยุกต์วิชาชีพที่เรียน มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติ ดังที่เวร์รี่ และคณะ (สบสันต์ อุตกฤษฎ์ และคณะ. 2535 : 14. ; อ้างอิงจาก Wray And Others. 1982 : 88) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับจากการทำงานในสถานประกอบการในระหว่างเรียนว่าจะได้รับทักษะ 3 ด้านคือ

1. ทักษะในการปฏิบัติงานแต่ละอย่าง
2. ทักษะในการปฏิบัติงานโดยส่วนรวม
3. การพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพ

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2535 : 85) ได้กล่าวถึง การที่นิสิตนักศึกษาได้ทำงาน หรือฝึกงาน ในสถานประกอบการว่า เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้นิสิตนักศึกษาได้สัมผัส กับลักษณะการทำงานจากสถานประกอบการ ซึ่งจะให้ประสบการณ์ตรงที่เป็นพื้นฐานในการ เตรียมตัวเข้าสู่งานอาชีพได้อย่างมั่นคงและมีประสิทธิภาพ เมื่อจบการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการ เสริมสร้างการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานให้กับนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

วิชัย ต้นศิริ (ม.ป.ป. : 69) ได้กล่าวถึงวิธีการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาชีพ ว่า ควรจะมีการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างโลกของการศึกษาและโลกของการทำงาน โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นร่วมในกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน การทำงานอาชีพเป็น กระบวนการที่จะทำให้นักศึกษาหรือผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติมีความเข้าใจและมีทักษะในการทำงาน ให้ดีขึ้นทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ มีความพร้อมในการทำงานและเป็นการเชื่อมโยงระหว่าง สถานศึกษากับสถานประกอบการ และการทำงานให้ประสานสัมพันธ์กัน อาจกล่าวได้ว่า การกำหนดอาชีพในทุกประเภทล้วนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ผลิตที่มีความสามารถและมีความชำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นวิธีการฝึกงานอาชีพที่ทำให้มีความพร้อม ในการทำงานอย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการทำงานในสถานประกอบการทุกประเภท ย่อมมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียน ถือว่าเป็นกำลังและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติ จึงจะต้องมีการเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีในการทำงาน เพื่อจะได้ก้าวสู่ตลาดแรงงาน ด้วยความมั่นใจ

ลักษณะของงานและเงื่อนไขในการทำงาน

สุชาติ ดิษบรรจง (2540 : 10-11) กล่าวว่า กระบวนการทำงานโดยทั่วไปมี 2 ลักษณะ คือ ภาคปกติเต็มเวลา (Full Time Courses) และ ภาคนอกเวลา (Part Time Courses) ซึ่งเป็นการศึกษางานตามหลักสูตรปกติของสถาบันการศึกษาทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการ

จัดให้มีการฝึกงานในสถานประกอบการแบบ In-Plant Training หรือ On-The-Job-Training โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. จัดทำงานในช่วงปิดเทอมหรือปิดภาคเรียน ซึ่งเป็นระบบที่นิยมกันมาก
2. จัดทำงานควบคู่กับการเรียน ซึ่งอาจจะเป็นเดือนหรือตลอดภาคเรียน

วิรัช กุมพมาต (2528 : 69) แบ่งการฝึกงานภาคนอกเวลา (Part Time Courses) เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. Day Release Courses ส่วนใหญ่จะจัดสำหรับผู้ที่ต้องการทำงานเต็มเวลาในวันทำงานธรรมดา จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการฝึกอบรมในงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในวันหยุดงานประจำสัปดาห์

2. Back – Release Courses จัดการทำงานเป็นช่วงๆ เมื่อผู้เรียนได้มีการะในการทำงาน ซึ่งการจัดการทำงานแบบนี้จะเป็นที่นิยมมากและยังได้นำมาใช้สำหรับการทำงานเต็มเวลาอีกด้วย

ในบางสถาบันจะจัดให้มีการเรียนภาคทฤษฎี 2 วัน และภาคปฏิบัติในโรงงานอุตสาหกรรม 3 วัน

หน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการทำงานให้กับนักศึกษา กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบในการทำงานในสถานศึกษาให้เป็นลักษณะงานทวิภาคี ที่จะต้องประสานงานกับทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การทำงานของนักเรียน ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย และมีประสิทธิภาพ

การปรับตัวของแรงงานในการทำงาน

ศิริวรรณ เกษมสถานต์กิตติการ (2539 : 126) กล่าวถึงวิธีการที่เหมาะสมในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ชีวิตการทำงานว่า พนักงานใหม่จะต้องปรับตัวเข้าสู่ชีวิตการทำงาน โดยจะต้องเรียนรู้งาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจและเทคนิคในการปฏิบัติงาน ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับ กฎ กติกา เงื่อนไข และคำสั่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทำงานได้อย่างถูกต้อง เรียบร้อย รวดเร็วและมีประสิทธิภาพและจะต้องปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพราะพนักงานไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จโดยลำพังแต่เพียงผู้เดียว จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่นๆ ในองค์กรและนอกองค์กรด้วย

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 44) ได้กล่าวถึงลักษณะการปรับตัวให้เข้ากับการทำงานว่าสามารถพิจารณาได้ 3 ลักษณะ คือ

1. การปรับตัวให้เข้ากับตำแหน่งงาน เช่น เข้าใจหน้าที่ที่จะปฏิบัติรวมทั้งระเบียบและพิธีการต่างๆ ในการทำงาน อำนาจในการปกครองบังคับบัญชา หรือการอยู่ใต้อำนาจการบังคับ

ปัญหา ความสัมพันธ์ระหว่างงานภายในและระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะระบุไว้ในคู่มือการปฏิบัติงาน และที่จะลืมไม่ได้คือ แผนผังแสดงการจัดรูปงาน (Organization Chart) ขององค์กรนั้นๆ

2. การปรับตัวเข้ากับผู้เข้าร่วมงานและหมู่คณะ หัวหน้าหน่วยงานควรจะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานให้ผู้มาใหม่กับผู้ที่อยู่เดิมได้รู้จักกัน ไม่ควรจะปล่อยให้ไปเป็นไปตามธรรมชาติ กล่าวคือ จะต้องพยายามสร้างความคุ้นเคยด้วยตัวเองในฐานะคนใหม่

3. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องรู้จักสนิทสนมกับผู้มีอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อมในท้องถิ่น เช่น การรับซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรมาแปรรูป ย่อมจำเป็นที่จะต้องติดต่อกับธนาคาร การเข้าใจสภาพของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีก็เป็นสิ่งที่จะต้องมองข้ามไปไม่ได้

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 138-139) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปรับตัวในการทำงานว่า บุคคลที่มีการปรับตัวในการทำงานที่ดีในหน่วยงาน คือ บุคคลที่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งจะแสดงออกในรูปแบบต่างๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความกล้า ความเชื่อมั่น มีความหวัง ความพยายาม ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวได้จะแสดงออกในรูปของความเฉื่อยชา ความเฉเมย ความหวาดระแวงขาดความเชื่อมั่น ดังนั้นบุคคลที่ปรับตัวได้ในสภาพแวดล้อมของการทำงานจะสังเกตได้จากความกระตือรือร้นในการทำงาน เต็มใจที่จะทำตามกฎข้อบังคับของหน่วยงาน พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายอื่นๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีผลดีต่อสถานประกอบการโดยบุคคลที่สามารถปรับตัวในการทำงานจะมีพฤติกรรมดังนี้ กล่าวคือ เป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้นที่จะร่วมทำงานเพื่อให้จุดมุ่งหมายขององค์การบรรลุผล มีความผูกพันต่อองค์การ อยู่ในระเบียบวินัยและเต็มใจที่จะทำตามกฎข้อบังคับต่างๆ แม้ว่าองค์การจะมีปัญหาอย่างไรก็ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านั้นๆ ให้ลุล่วงไป มีแรงจูงใจและความสนใจในงานอย่างมาก มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับบุคลากรของสถานที่ทำงานได้เป็นอย่างดีโดยสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Arkoff (1986 : 4) ให้ความหมายของการปรับตัวว่า หมายถึง การปะทะสังสรรค์ (Interaction) ของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่จะพยายามจะตอบสนองความต้องการและไปถึงเป้าหมายของตน ในขณะที่เดียวกันบุคคลอยู่ภายใต้ความกดดันจากสภาพแวดล้อมที่ทำให้ต้องมีพฤติกรรมในทางที่ถูกต้อง การปรับตัวจะเป็นวิธีการนำไปสู่ความปรองดองระหว่างความต้องการของบุคคลและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมในภาวะที่แตกต่างกัน

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในการทำงาน สามารถสรุปได้ว่าการปรับตัวในการทำงาน หมายถึงความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับปัญหา หรือใช้ทักษะจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับการทำงาน สภาพแวดล้อมและกฎระเบียบ ข้อบังคับในสถานที่ทำงาน รวมทั้งมีสัมพันธภาพอันดีต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดีอันจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

1. การปรับตัวให้เข้ากับลักษณะงานที่กระทำ คือ ความสามารถของบุคคล โดยมีการแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ เช่น มีความพยายามเพื่อให้การปฏิบัติงานในการจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงาน โดยใช้ทักษะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงาน มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
2. การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในการทำงาน และกฎระเบียบข้อบังคับในสถานที่ทำงาน คือ ความสามารถของบุคคลในการยอมรับและปฏิบัติตามภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับและสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในการทำงานได้
3. การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา คือ ความสามารถของบุคคลในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีในการทำงาน ทั้งสัมพันธภาพที่เกี่ยวข้องในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวกับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

สาเหตุที่ทำให้เกิดการปรับตัว

เนื่องจากบุคคลมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา เมื่อบุคคลมีความต้องการหรือปรารถนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะทำการตอบสนองความต้องการเหล่านั้น แต่ในบางครั้งบุคคลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ ต้องเผชิญกับอุปสรรคหรือปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ทำให้ไม่สามารถที่จะสนองความต้องการที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด จึงเกิดความกดดันและคับข้องใจอันเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดการปรับตัวโดยวิธีการต่างๆ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดหรือเพื่อชดเชยความผิดหวัง การปรับตัวดังกล่าวจะทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างปกติ ดังที่ กัญยา สุวรรณแสง (2536 : 51) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการปรับตัวเกิดจาก

1. แรงขับความต้องการ (Drives and Needs) เนื่องจากในชีวิตของบุคคลมีความต้องการเป็นพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางกาย (Physical Needs) และความต้องการทางจิตใจ (Psychological Need) ความต้องการทั้งสองนี้ทำให้เกิดแรงขับ (Drives) เช่นความกระหาย (Thirsty) เป็นแรงขับที่ทำให้มนุษย์ดิ้นรน แสวงหา เพื่อสนองความอยากของตน ถ้าเกิดอุปสรรคมาขัดขวาง

ไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ ร่างกายก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้คลายจากความกระวนกระวาย พฤติกรรมที่แสดงออกมานี้เรียกว่า การปรับตัว

2. แรงกระตุ้นจากสังคม เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้คนมีการปรับตัวตามภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ความเป็นอยู่ การคมนาคม ความเจริญทางวัตถุต่างกระตุ้นให้มนุษย์ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดเวลา โดยตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสังคม มีปัญหามาให้แก้ไขตลอดเวลา ถ้าแก้ไขได้ก็เป็นความสุข ถ้าแก้ไขไม่ได้ก็เกิดความคับข้องใจ กระวนกระวายใจ จึงต้องหาทางปรับตัวโดยวิธีการต่างๆ

3. เกิดจากเจตคติ ความสนใจ จุดมุ่งหมายของชีวิตของตัวเองเปลี่ยนแปลงไป จึงจำเป็นต้องปรับพฤติกรรม

มาลินี จุฑะรพ (2539 : 319) กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลต้องปรับตัวนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

1. ความตึงเครียด (Tension) เป็นสภาวะทางอารมณ์ เมื่อบุคคลประสพสิ่งใดแล้วพบกับอุปสรรค เมื่อไม่อาจแก้ปัญหาได้ ย่อมเกิดความตึงเครียด ทำให้ปวดศีรษะได้ จึงต้องหาทางปรับตัวเพื่อปรับสภาวะทางอารมณ์

2. ความคับข้องใจ (Frustration) เป็นสภาวะทางอารมณ์ประเภทหนึ่งที่บุคคลพบกับอุปสรรค ไม่อาจบรรลุผลสำเร็จตามเจตนาที่กำหนดไว้ได้ จึงเกิดความคับข้องใจ เช่น อาจมีอาการหงุดหงิด ถอนหายใจ บ่นพึมพำ

3. ความกดดัน (Pressure) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลได้รับจากอุปสรรคหรือสิ่งแวดล้อม ที่บุคคลเกี่ยวข้อง ทำให้เกิดความไม่สบายใจ และบุคคลจะหลีกเลี่ยงจากความกดดันดังกล่าวนี้

4. ความวิตกกังวล (Worry) เป็นสภาวะทางอารมณ์ที่บุคคลเกิดมีปัญหาและอุปสรรคหรือภารกิจสำคัญ เช่น ก่อนไปพบอาจารย์ ก่อนการสอบสัมภาษณ์ หรือก่อนถูกสอบสวน เป็นต้น

มธุรส สว่างบำรุง (2542 : 384) กล่าวว่า สาเหตุในการปรับตัวสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมหรือความต้องการภายนอก (Environmental หรือ External Demands) ประกอบด้วยส่วนที่มีสาระสำคัญ 2 ส่วนคือ

1.1 ความต้องการทางกายภาพ (Physical Demands) เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ทารกค้นพบว่า เจ็บใจของสิ่งแวดล้อมมีความจำเป็นต่อการปรับตัวเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด

ความไม่สบาย อันตรายต่างๆ การตอบสนองโดยการพัฒนาแนวความคิดที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ว่าทำอะไรจะรักษาสุขภาพชีวิตของตนให้มีความสุข เงื่อนไขเหล่านี้เป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมปรับตัวของมนุษย์

1.2 ความต้องการทางสังคม (Social Demands) บุคคลต้องเผชิญกับข้อเรียกร้องของบุคคลอื่น และการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคม เช่น การเข้าสังคม ที่เราเรียนรู้ได้จากสังคม วัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติ

2. ความต้องการภายใน (Internal Demands)

2.1 ความต้องการและแรงขับ (Need และ Drives) ความต้องการโดยขั้นพื้นฐานทั่วไปของมนุษย์ก่อให้เกิดแรงขับ (Drives) นำไปสู่พฤติกรรมที่ทำให้เกิดการดิ้นรนแสวงหา

2.2 แรงจูงใจทางสังคม (Social Motives) ประสบการณ์ทางสังคมทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่ได้รับการตอบสนองจากสังคม เช่น ต้องการมีเพื่อน ต้องการ การสนับสนุน ชื่นชม ยินดี ต้องการความรัก เป็นต้น

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านในเบื้องต้น อาจสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลเกิดการปรับตัวนั้นเกิดจาก 2 ประเด็นคือ

1. เกิดจากแรงผลักดันภายใน ที่เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของบุคคล ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง เช่น ความต้องการความรัก ความปลอดภัย การยอมรับจากสังคมและความสำเร็จในการดำรงชีวิต

2. เกิดจากแรงผลักดันภายนอก ที่เป็นความต้องการของสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น วัฒนธรรม ค่านิยม จารีตประเพณี กฎ ระเบียบ รวมทั้งข้อบังคับของสังคม

ปัจจัยในการทำงานของสถานประกอบการ

ได้มีผู้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยในการทำงานไว้ดังนี้

ซินโอสต หัสบารอ (2525 : 15-17) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความเครียดและความคับข้องใจ สรุปได้ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมเช่นสถานที่คับแคบ การระบายอากาศไม่ดี แสงสว่างน้อยเกินไป หรือมีเสียงรบกวน จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความไม่สบายทั้งทางร่างกายและจิตใจได้

2. ความคุ้นเคย หากบุคคลไม่มีความคุ้นเคยในสถานที่หรือเพื่อนร่วมงานก็ก่อให้เกิดความเครียดได้

3. ปริมาณงานมากเกินไปหรือกำหนดคุณภาพสูงเกินไป เช่น ได้รับมอบหมายงานจากผู้บังคับบัญชาในงานที่ไม่สามารถทำได้แต่จำเป็นต้องทำจึงเกิดความวิตกกังวลและเกิดความเครียดได้
4. ความรับผิดชอบ ถ้ามีความรับผิดชอบสูงก็จะเกิดความเครียดในการทำงาน
5. มนุษย์สัมพันธ์ระหว่างบุคคลในหน่วยงาน เช่น สัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงาน โดยเฉพาะสัมพันธภาพต่อผู้บังคับบัญชา
6. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เช่น ความไม่ชัดเจนของงานในหน้าที่ ทำให้เกิดการ ทำงานซ้ำซ้อน การเกี่ยงงานและเกิดความขัดแย้งในการทำงาน
7. การขาดโอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เช่น การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ในการทำงาน การเลื่อนขั้นที่ไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรม เป็นต้น
8. การถ่ายโอนสิ่งที่เคยเป็นผลประโยชน์ ได้แก่ สวัสดิการต่างๆ ของหน่วยงาน
9. การมีกฎเกณฑ์มากเกินไปในหน่วยงาน ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่มีอิสระในการทำงานและทำให้เกิดความไม่สบายใจ

ภารตี นามวงศ์ (2539 : 60-62) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานด้านเออร์โกโนมิกส์ ซึ่งว่าด้วยเรื่องการออกแบบงานให้เหมาะสมกับที่ทำงานทั้งทางกายวิภาค สรีระวิทยาและทางจิตวิทยาของบุคคล เพื่อให้คนนั้นทำงานได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ขณะเดียวกันก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขสบายด้วย โดยจำแนกองค์ประกอบหลักของเออร์โกโนมิกส์ไว้ 3 ส่วน คือ

1. ด้านกายวิภาคศาสตร์ (Anatomy) กล่าวถึงขนาดของรูปร่างของมนุษย์ ทำทางการทำงานของบุคคลว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และในกรณีที่ใช้เครื่องจักรก็พิจารณาว่าปฏิสัมพันธ์ของคนกับเครื่องจักรเหมาะสมกันหรือไม่ทั้งในด้านการจัดแบ่งหน้าที่ การออกแบบเครื่องมือ สัญญาณต่างๆ รวมถึงการออกแบบอุปกรณ์ด้านความปลอดภัยด้วย การพิจารณาขนาดรูปร่างของมนุษย์มีความสำคัญต่อการออกแบบงานที่เหมาะสมซึ่งจะทำให้คนทำงานด้วยความรู้สึกสบายปราศจากความเครียดและยังทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ แต่หากมีการออกแบบงานและบริเวณงานที่ไม่เหมาะสม จะทำให้ทำางการทำงานบางครั้งผิดธรรมชาติไป เช่น อาจมีการเขย่งหรือการเอื้อม โดยไม่จำเป็นและอาจก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ ทำางการที่ทำงานที่เหมาะสมจะทำให้การออกแรงมีประสิทธิภาพ มีความสำคัญต่อการมองเห็นในการปฏิบัติงานและหากเป็นไปได้คนงานควรจะได้นั่งทำงาน เพราะจะช่วยลดความเมื่อยล้าที่จะเกิดที่ขาทั้งสองข้าง หลีกเลี่ยงการทำงานที่ไม่เป็นธรรมชาติ ลดการใช้พลังงานของร่างกายและลดการไหลเวียนของโลหิตได้บ้าง แต่หากจำเป็นต้องยืนก็ควรยืนทำงานบนพื้นที่มีมั่นคงแข็งแรง ซึ่งจะช่วยให้การออกแรงทำงานเป็นไปอย่างเหมาะสม

และสะดวก และควรจัดให้มีที่นั่งในระหว่างพักการทำงานด้วย ซึ่งตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานได้กำหนดให้ลูกจ้างมีเวลาพักวันละ 1 ชั่วโมง

2. ด้านสรีรวิทยา (Physiology) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 สรีรวิทยาการทำงาน มุ่งพิจารณาการใช้พลังงานในการทำงานว่าบุคคลมีพลังงานเพียงพอหรือเหมาะสมกับงานหรือไม่ หากงานนั้นใช้พลังงานมากเกินไปก็อาจมีปัญหาสุขภาพได้

2.2 สรีรวิทยาสิ่งแวดล้อม มุ่งพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ ปัจจัยด้าน เคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ เช่น ความร้อน แสง เสียง สารเคมี เชื้อโรคต่างๆ ฯลฯ ที่อาจมีผลต่อสุขภาพ

3. ด้านจิตวิทยา (Psychology) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.1 ความชำนาญงาน คือ จะต้องเข้าใจลักษณะของงาน ความเหมาะสมของบุคคลว่า ผู้ใดควรจะทำงานอะไร ตลอดจนการตัดสินใจในการทำงานนั้นๆ

3.2 จิตวิทยาการทำงาน จะพิจารณาในด้านจิตวิทยาสังคมของบุคคลในการทำงาน หรือเรียกว่าเป็นสภาวะการทำงาน หมายรวมถึง สภาวะด้านเวลา (Temporal Condition) สภาวะทางสังคม (Social Condition) และสภาวะด้านข้อมูลข่าวสาร (Information Condition)

3.2.1 สภาวะด้านเวลา ได้แก่ ระยะเวลาการทำงานต่อวัน การทำงานต่อเนื่องกันวันละหลายๆชั่วโมง และการทำงานล่วงเวลานั้น นอกจากจะทำให้เกิดปัญหาความเจ็บป่วยและอุบัติเหตุแล้ว ยังทำให้ผลผลิตตกต่ำอีกด้วย ประเทศต่างๆ โดยทั่วไปยึดหลักการทำงานสัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 8 ชั่วโมงรวม 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ หากมากกว่านี้จะส่งผลให้อัตราของงานลดลงหรือเกิดความเหนื่อยล้าของบุคคลได้ วันหยุดพักผ่อนนับว่ามีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทุกคนที่จะได้มีโอกาสผ่อนคลายความเครียดและความรับผิดชอบประจำการหยุดพักระหว่างการทำงานเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการทำงานทุกอาชีพ ทั้งนี้เพราะการทำงานบางอย่างนั้นเป็นงานที่ซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย และงานบางอย่างต้องปฏิบัติตามจังหวะของเครื่องที่ส่งมาเป็นระยะ การที่ต้องปฏิบัติงานให้เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่จำกัด ลักษณะงานเหล่านี้อาจทำให้เครียดขึ้นและที่สำคัญอาจทำให้การทำงานผิดพลาดได้ โดยธรรมชาติทั่วไปของคนนั้นไม่สามารถทนอยู่ในสภาพการทำงานที่ต้องทำตลอดเวลาได้เกินกว่า 4 ชั่วโมง และสำหรับงานที่ต้องปฏิบัติโดยใช้ความตั้งใจและใช้สมาธิในการทำงานสูงนั้นจะต้องหยุดพักในช่วงการทำงานทุก 2 ชั่วโมงหรือน้อยกว่า จึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนอิริยาบถในรูปของการหยุดพักในช่วงการทำงาน การทำงานเป็นผลัด (Shift work) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานกลางคืนนั้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและไม่เหมาะสมกับสภาพของบุคคลในเชิงสรีระวิทยา จิตวิทยา และสังคม

วิทยา ดังที่มาลินี วงษ์พานิช (2542 : 69-70) ได้กล่าวถึงผลการทำงานในระบบผลัดหรือระบบกะว่า ทำให้เกิดผลเสียมากมาย เช่น ทำให้เกิดความผิดปกติในระบบย่อยอาหาร กินไม่ได้อย่างปกติ ปวดท้อง ปวดตามข้อ เกิดอาการทางระบบประสาท เช่นอ่อนเพลีย วิตกกังวล นอนไม่หลับ เกิดอาการของโรคหัวใจ เนื่องจากทำงานหนัก สุขภาพเสื่อม สภาพการใช้ชีวิตผิดไปจากปกติ มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคม เกิดความเครียดจากการเดินทางเพราะต้องเร่งไปทำงานให้ทันและต้องรีบกลับบ้านเพื่อพักผ่อนหรือปฏิบัติธุระส่วนตัวที่จำเป็น หากจำเป็นต้องจัดให้มีการทำงานเป็นระบบกะแล้ว ควรจะต้องจัดให้มีการหยุดพักภายในผลัด และระหว่างผลัดอย่างเหมาะสมเพื่อให้คนงานมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ รวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ต้องดีเพียงพอ เช่น อาหาร ที่พัก รถรับส่ง และสวัสดิการทางการแพทย์ เป็นต้น

นอกจากนี้ รัชณี ลาชโรจน์ (2527 : 100) ยังได้กล่าวถึงการใช้เวลาของคนโดยทั่วไปว่า สามารถจำแนกออกเป็น 4 ทางได้แก่

1. เวลาที่ใช้ทำงาน คือ เวลาที่ใช้ในการประกอบอาชีพ หากเป็นนิสิตนักศึกษา ก็คือ เวลาในการเรียนหนังสือ
2. เวลาที่ใช้ในการนอนหลับ เพื่อเป็นการพักผ่อนร่างกายและจิตใจ ซึ่งโดยปกติคนเราจะใช้เวลาในการนอนวันละ 7-8 ชั่วโมง
3. เวลาเพื่อทำกิจวัตรประจำวัน ตามปกติทุกวัน
4. เวลาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การดูหนัง ฟังเพลง ซ้อมปี่ ฯลฯ เพื่อเป็นการผ่อนคลายไม่ให้เกิดความเครียดในการดำรงชีวิต

3.2.2 สภาวะด้านสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพทางบุคคลกับเพื่อนร่วมงานหรือกับหัวหน้างานผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะต้องประสานการทำงานร่วมกันโดยมีการปฏิบัติที่ดีต่อกัน สร้างความเข้าใจ ความคุ้นเคยให้ตรงกัน ดูแลเอาใจใส่กัน มีความพึงพอใจในการที่จะให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการที่มีทัศนคติในการทำงานให้เป็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบในการบริหารจัดการ กฎระเบียบวินัย อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทน สวัสดิการ และการให้ความเป็นธรรมในเรื่องการร้องทุกข์ ซึ่งถ้าองค์กรมีสภาวะด้านสังคมในการทำงานที่ดีก็จะทำให้อุบัติการณ์เกิดความมั่นคงและมั่นใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น ดังที่ พรพรรณราย ทรัพย์ประภา (2548 : 75) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจในการทำงานว่า เป็นผลมาจากการมีทัศนคติด้านต่างๆ ของคนงานทั้งในเรื่องการบังคับบัญชา ค่าจ้าง สภาพสังคม และความสัมพันธ์ของคนในการทำงาน การดูแลเอาใจใส่ของผู้บังคับบัญชา การให้โอกาสที่เจริญก้าวหน้า ความยุติธรรม และความมั่นคงในการจ้างงาน

3.2.3 สภาวะด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การรับและการสื่อสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ข้อมูลควรเป็นข้อมูลที่ตรง ชัดเจนและทั่วถึง โดยการใช้สื่อหลายๆ ทาง ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลภายใน เช่น ใบประกาศ โปสเตอร์ แผ่นพับ เสียงตามสาย อินเทอร์เน็ต ฯลฯ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลควรกระทำอย่างสม่ำเสมอและมีอัตราความถี่เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือน ทบทวนบทบาทหน้าที่ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการช่วยลดปัญหาข้อบกพร่องข้อผิดพลาดในการทำงานให้น้อยลงและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

สภาพปัจจัยในการทำงานต่างๆ เหล่านี้ นอกจากจะมีผลกระทบต่อการทำงานของบุคคลแล้ว ยังเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน ซึ่งจะเป็นผลกระทบที่สำคัญต่อสภาพจิตใจ สภาพการทำงาน ทำให้ไม่มีความสุขในการทำงาน งานมีปัญหา เกิดความผิดพลาดบกพร่อง อยู่เสมอและทำให้ประสิทธิภาพของงานถดถอยลง องค์กรไม่พัฒนาเจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ดังที่ ศิริพร เนตรพุกคณะ (2536 : 59) ได้กล่าวถึงสาเหตุทั่วไปในด้านการทำงานที่ก่อให้เกิดความเครียด 6 ประการ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากลักษณะงาน เช่นงานที่หนักเกินไป คนๆ เดียวต้องรับผิดชอบงานหลายๆ ด้านที่ล้นแล้วแต่มีปัญหาที่ก่อให้เกิดความเครียดได้ ส่วนงานที่น้อยเกินไปจะทำให้ผู้ทำงานรู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า ขาดความมั่นใจในตนเองหรือทำให้รายได้ลดลง โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานที่ได้รับรายได้เป็นรายวันหรือได้ตามจำนวนผลผลิตหรืองานที่เร่งด่วน ก็เป็นปัจจัยหนึ่งก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานได้เช่นกัน

2. สาเหตุเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงาน เช่นต้องรับผิดชอบต่อกลุ่มคนหลายกลุ่ม ซึ่งมีความคิดเห็นหลากหลาย บุคลิกภาพและวิธีการแสดงอารมณ์แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการควบคุมการทำงานแล้ว ยังต้องแก้ไขปัญหส่วนตัว ปัญหาความขัดแย้งของคนงานอีกด้วย นอกจากนี้การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องงานก็จะทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด คับแค้น และรู้สึกว่าตนไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

3. สาเหตุเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมของผู้ทำงานกับหน่วยงาน เช่น ความต้องการของหน่วยงานนั้นขัดแย้งกับความต้องการทางครอบครัว เช่น แรงงานสตรีต้องทำงานกะกลางคืนทำให้ไม่สามารถแสดงบทบาทของสมาชิกครอบครัวได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะสตรีที่สมรสแล้วและต้องดูแลบุตร

4. สาเหตุเกี่ยวกับโครงสร้างหน่วยงานและบรรยากาศของหน่วยงาน เช่น ไม่มีมาให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือกันในการทำงาน มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น กฎระเบียบเข้มงวดเกินไปไม่มี

การขัดแย้ง สถานที่ตั้งของหน่วยงานอยู่ไกล ลำบากต่อการเดินทางหรือติดต่อกันหรืออยู่ในถิ่นทุรกันดาร ขาดเครื่องสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า เครื่องอำนวยความสะดวก เป็นต้น

5. สาเหตุเกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เช่น ขาดความมั่นคงในงานที่ทำให้ไม่มีโอกาสเลื่อนขั้นหรือได้ตำแหน่งสูงขึ้น ทำให้ผู้ทำงานขาดขวัญและกำลังใจ

6. สาเหตุเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในหน่วยงาน เช่น สัมพันธภาพที่ไม่ดีกับผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้เกิดอคติและขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน ความรู้สึกอคติจะทำให้ไม่ยอมรับในความคิดเห็น และการกระทำของผู้ที่เรารู้สึกมีอคติด้วย ซึ่งการขาดการประสานงานจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจกัน งานหยุดชะงักหรือผิดพลาดได้ง่าย

วอร์ซอร์ (Warshaw, 1987 : 19-25) กล่าวว่า สาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้นในการทำงานสามารถแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ลักษณะงานและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปริมาณงานมากหรือน้อยเกินไป สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ลักษณะของสถานที่ทำงาน สารพิษ สารเคมี ฝุ่นละออง เป็นต้น

2. โครงสร้างงานประกอบไปด้วย ความยากง่ายของงาน มาตรฐานการทำงานกะหรือผลัดในการทำงาน กฎระเบียบที่เคร่งครัด ความจำเจซ้ำซากของงาน ฯลฯ

3. บทบาทในองค์กร บทบาทของบุคคลในองค์กร เป็นสาเหตุของความเครียด แบ่งออกเป็น ความสับสนในบทบาท และความขัดแย้งในบทบาท

4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานนั้นเกิดจากการขาดโอกาสในการพบปะสังสรรค์กับเพื่อนร่วมงาน ขาดการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน การมีความรู้สึกถูกแบ่งแยกจากการบังคับบัญชา นอกจากนี้ การติดต่อกับลูกค้าผู้มารับบริการและบุคคลอื่นภายนอกองค์กรก็ก่อให้เกิดความเครียด ในการทำงานได้เช่นกัน

5. การเปลี่ยนแปลงในสถานที่ทำงาน เช่น หัวหน้าใหม่ เพื่อร่วมงานใหม่ การเปลี่ยนแปลงกลุ่มทำงาน วิธีการทำงาน ฯลฯ ทำให้บุคคลเกิดความเครียดได้ เนื่องจากบุคคลต้องปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

อมรกุล อินโชนนท์ (2532 : 32-34) กล่าวว่าสาเหตุทั่วไปที่ก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ในการทำงาน มี 6 ประการ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากลักษณะงาน เช่น งานที่หนักเกินไป คนๆเดียวต้องรับผิดชอบงานหลายๆ อย่างที่ล้นแล้วแต่มีปัญหา ก็ก่อให้เกิดความเครียดได้ งานที่น้อยเกินไป จะทำให้ผู้ทำงานรู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า ขาดความมั่นใจในตนเอง หรือทำให้รายได้น้อยลง โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงานที่

ได้รับรายได้เป็นรายวัน หรือได้ตามจำนวนผลผลิตหรืองานที่เร่งด่วนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงานได้เช่นกัน

2. สาเหตุเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยงาน เช่น ต้องรับผิดชอบต่อกลุ่มคนหลายๆ กลุ่ม ซึ่งมีความคิดเห็นหลากหลาย บุคลิกภาพ และวิธีการแสดงอารมณ์แตกต่างกัน ทำให้ยากต่อการควบคุม หรือประนีประนอม ยกตัวอย่าง หัวหน้าคนงาน นอกจากต้องควบคุมการทำงานแล้วยังต้องแก้ไขปัญหาลูกน้อง ปัญหาความขัดแย้งของคนงานอีกด้วย นอกจากนั้น การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในเรื่องงานก็จะทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด กังวลใจและรู้สึกว่าตนขาดการยอมรับ

3. สาเหตุเกี่ยวข้องกับสภาพความขัดแย้งระหว่างสิ่งแวดล้อมของผู้ทำงานกับหน่วยงาน เช่น ความต้องการของหน่วยงานนั้น ขัดแย้งกับความต้องการของทางครอบครัว ตัวอย่างเช่น ตำรวจต้องเดินทางโยกย้ายไปที่ต่างๆ พนักงานขายของหรือเซลส์แมนต้องไปทำงานต่างถิ่นเป็นระยะเวลานานๆ พยายามต้องเฝ้าใช้ใน ช่วงกลางคืน โดยเฉพาะครอบครัวที่มีบุตรเล็กๆ ต้องคอยดูแลยิ่งลำบากมาก

4. สาเหตุเกี่ยวกับโครงสร้างของหน่วยงาน และบรรยากาศของหน่วยงาน เช่น ไม่มีมาให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือในการทำงาน มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น กฎระเบียบเข้มงวดเกินไปไม่มีการยืดหยุ่น สถานที่ตั้งของหน่วยงานอยู่ห่างไกล ลำบากต่อการเดินทางหรือติดต่อกัน หรืออยู่ในถิ่นทุรกันดาร ขาดเครื่องสาธารณูปโภค เช่น น้ำประปาไฟฟ้า ขาดเครื่องอำนวยความสะดวก เป็นต้น

5. สาเหตุเกี่ยวเนื่องกับความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน เช่น ขาดความมั่นคงในงานที่ทำให้ไม่มีโอกาสเลื่อนขั้นหรือได้ตำแหน่งสูงขึ้น ทำให้ผู้ทำงานขาดขวัญและกำลังใจ

6. สาเหตุเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในหน่วยงาน เช่น สัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ทำให้เกิดอคติ และขาดการประสานงานที่ดีต่อกัน ความรู้สึกอคติจะทำให้ไม่ยอมรับในผลงาน ความคิดเห็นและการกระทำของผู้ที่มีความรู้สึกอคติด้วย การขาดการประสานงาน จะทำให้ขาดความเข้าใจกัน งานหยุดชะงักหรือผิดพลาดได้ง่าย

จากแนวความคิดและผลการศึกษาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยในการทำงานมีผลต่อการดำรงชีวิตของบุคคล ทั้งในแง่พฤติกรรมและการเผชิญปัญหาหรือสภาวะการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่งผลต่อสภาวะสุขภาพจิตของบุคคล ทำให้เกิดความเครียด หรือความวิตกกังวล ส่งผลให้บุคคลจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อเผชิญกับสภาวะการณ์เหล่านั้น แต่จะสามารถปรับตัวได้อย่างมี

ประสิทธิภาพเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับสภาพของปัจจัยในการทำงานว่าอยู่ในระดับใด และจากการประมวลแนวความคิดข้างต้น สามารถจำแนกปัจจัยในการทำงาน ออกได้เป็น 5 หมวด คือ

1. ลักษณะงาน หมายถึง เนื้อหาสาระของงานที่น่าสนใจ ความยากง่ายของงาน งานที่ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือท้าทายให้ลงมือทำงาน ตลอดจนปริมาณคุณภาพงานที่ได้รับมอบหมายให้ทำ โดยอาศัยความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และความสามารถของผู้ที่จะทำงาน ตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จ

2. สภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน หมายถึง สภาพการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานที่กดดันหรือคุกคามจนทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวลหรือคับข้องใจ เช่น แสง สี เสียง อุณหภูมิ ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ ในการทำงาน

3. สัมพันธภาพในที่ทำงาน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ปฏิบัติงาน หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ที่จะก่อให้เกิดความไว้วางใจให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการทำงานเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ

4. การบริหาร หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินงาน การจัดระบบงาน การบริหารงานในโรงงาน การกำหนดหน้าที่และบทบาทของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งการกำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

5. ค่าตอบแทน สวัสดิการ และความก้าวหน้าในการทำงาน หมายถึง เงินเดือน ค่าล่วงเวลา หรือรายได้พิเศษ เช่น โบนัสที่ได้รับจากการปฏิบัติงาน การดูแลรักษาพยาบาล การให้ความช่วยเหลือ การได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง และเงินเดือนที่สูงขึ้น รวมทั้งการได้รับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ การฝึกอบรมและประสบการณ์ ความชำนาญในการทำงาน ทำให้บุคคลมีความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสวัสดิการ

ความหมายของค่าตอบแทน

ณัฐพันธ์ เชนรัตน์ (2541 : 238-239) ให้ความหมายว่า ค่าตอบแทน หมายถึงการให้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน เงินชดเชย หรือผลประโยชน์อื่นที่องค์กรให้แก่บุคลากร เพื่อเป็นการตอบแทนการทำงานของบุคคล ปกติบุคคลจะคุ้นเคยกับค่าตอบแทนใน 2 ลักษณะดังนี้

- เงินเดือน หมายถึง ค่าตอบแทนที่เป็นรายได้ประจำที่บุคคลได้รับในอัตราคงที่ภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยรายได้นี้จะไม่เปลี่ยนแปลงตามจำนวนชั่วโมงทำงาน หรือปริมาณของผลผลิตของบุคคล

- ค่าจ้าง หมายถึง ค่าตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยถือจากเกณฑ์ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นหลัก เช่น ค่าจ้างรายชั่วโมง, ค่าจ้างรายวัน โดยเฉพาะค่าจ้างรายวันกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ได้มีการประกาศของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2547 เกี่ยวกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำใหม่ในแต่ละเขตพื้นที่ (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม : 2547 ข) ในอัตรา ดังต่อไปนี้

ค่าจ้างขั้นต่ำ	พื้นที่
175 บาท	กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร
173 บาท	ภูเก็ต
157 บาท	ชลบุรี
155 บาท	สระบุรี
150 บาท	นครราชสีมา
149 บาท	เชียงใหม่และพังงา
147 บาท	ระนอง และระยอง
146 บาท	พระนครศรีอยุธยา
144 บาท	กระบี่ และฉะเชิงเทรา
142 บาท	กาญจนบุรี จันทบุรี เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม และอ่างทอง
141 บาท	ชุมพร ลำพูน สระแก้ว และสุโขทัย
140 บาท	กำแพงเพชร ขอนแก่น ตรัง ปราจีนบุรี บุรีรัมย์ ลพบุรี สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี
139 บาท	กาฬสินธุ์ ชัยนาท ชัยภูมิ ตาก ตราด นครพนม นราธิวาส นครศรีธรรมราช นครสวรรค์ ประจวบคีรีขันธ์ ปัตตานี พิชณุโลก เพชรบูรณ์ พัทลุง มุกดาหาร ยะลา ร้อยเอ็ด ลำปาง เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สงขลา สตูล สุราษฎร์ธานี หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี อุดรดิตถ์ อุทัยธานี และอำนาจเจริญ
138 บาท	นครนายก และพิจิตร
137 บาท	เชียงราย น่าน พะเยาแพร่ มหาสารคาม แม่ฮ่องสอน ยโสธร สุรินทร์ อุบลราชธานี

โดยทั่วไป เงินเดือนจะเป็นค่าตอบแทนที่ให้แก่งานที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน นักวิชาชีพ ผู้บริหาร ในขณะที่ค่าจ้างจะเป็นค่าตอบแทนสำหรับคนงาน ลูกจ้างรายวัน พนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานหรือในสถานประกอบการ แต่ในปัจจุบันรูปแบบในการจ่ายค่าตอบแทนได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสความต้องการของสังคม แรงงาน และการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ทำให้มีรูปแบบในการจ้างงานที่แตกต่างกันไป ส่งผลให้มีการจ่ายค่าตอบแทนที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม เช่น พนักงานของบริษัทขายตรงจะได้รับการจ่ายค่าตอบแทนจากผลงานของปริมาณการขาย หรือความสามารถในการสร้างหรือขยายทีมงานการตลาด เป็นต้น

Robert Heron (Robert Heron อ้างอิงจาก ญัฎฐพันธ์ เจริญนันท. 2541 : 238-239) ได้ให้ความหมายของโครงสร้างค่าจ้าง (Wage Structure) ว่าหมายถึง รูปแบบของค่าจ้างและผลประโยชน์จากการทำงาน ซึ่งแตกต่างกันไปตามกลุ่มงานอาชีพ อายุ เพศ ทักษะ ฝีมือ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน สภาพแวดล้อม และความรับผิดชอบ โดยกำหนดรูปแบบโครงสร้างค่าจ้าง ออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบกำหนดตามรายชิ้น (Piece Rate) กำหนดค่าตอบแทนเป็นรายชิ้นตามผลงาน ลูกจ้างทำมากจะได้ค่าตอบแทนมาก ทำน้อยจะได้น้อย เป็นรูปแบบการกำหนดอัตราค่าจ้างตามผลงาน

2. แบบกำหนดตายตัว (Fixed Rate) เป็นการกำหนดอัตราค่าจ้างตายตัวเฉพาะตำแหน่ง อัตราค่าจ้างจ่ายตามระยะเวลา บางครั้งจึงเรียกว่า Time Rate

3. แบบกำหนดเป็นช่วงเงินเดือน (Range Structure) กำหนดอัตราค่าจ้างเป็นช่วงๆ มีอัตราต่ำสุดและสูงสุดของแต่ละตำแหน่งงาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการจ่ายค่าจ้างตามเวลา (Time Rate) โครงสร้างค่าจ้างแบบนี้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในสถานประกอบการธุรกิจเอกชน

4. แบบกำหนดเป็นขั้นเงินเดือน (Step Rate Structure) เป็นการกำหนดอัตราค่าจ้างเงินเดือนของตำแหน่งเป็นขั้นๆ ซึ่งแต่ละตำแหน่งอาจมีหลายขั้นแตกต่างกัน การกำหนดอัตราค่าจ้างแบบนี้เป็นรูปแบบหนึ่งของการจ่ายค่าจ้างตามเวลา (Time Rate) โครงสร้างค่าจ้างแบบนี้นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในภาคราชการและรัฐวิสาหกิจบางส่วน

นอกจากนี้ยังมีระบบการจ่ายค่าจ้างแบบยืดหยุ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การจ่ายค่าจ้างตามผลงาน เช่น จ่ายตามรายชิ้น จ่ายโดยระบบโบนัส จ่ายตามผลของการพัฒนางาน และจ่ายตามความสามารถในการลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

2. การจ่ายค่าจ้างตามเวลาทำงาน เช่น จ่ายค่าจ้างพื้นฐานบวกด้วยเงินโบนัสหรือค่าตอบแทนพิเศษ เงินประจำตำแหน่งหรือจ่ายตามเกณฑ์มาตรฐานผลงานขององค์กรที่กำหนดขึ้น

การกำหนดโครงสร้างค่าจ้างและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างค่าจ้างที่มีความยืดหยุ่น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น

1. ค่าครองชีพขั้นพื้นฐานของแรงงาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของลูกจ้างและครอบครัว
2. สถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป
3. สถานะตลาดแรงงาน
4. องค์ประกอบของค่าจ้าง คือ นอกจากค่าจ้างเงินเดือนที่เป็นตัวเงินแล้ว ลูกจ้างได้รับค่าตอบแทนในรูปอื่นๆ เช่น ค่าสวัสดิการ เงินโบนัส ค่าตอบแทนพิเศษและอื่นๆ ด้วย

ความหมายของสวัสดิการ

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2541 : 238-239) ให้ความหมายว่า สวัสดิการ หมายถึงสิ่งทีนอกเหนือจากการจ่ายค่าจ้างโดยตรงที่องค์กรจัดให้แก่บุคลากร เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกต่อบุคคลในสิ่งที่สำคัญ และเป็นสิ่งที่บุคคลต้องการ เช่น ที่อยู่อาศัย ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล อาหารกลางวัน และวันหยุดพิเศษ เป็นต้น การจัดทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพในปัจจุบัน นอกจากธุรกิจต่างๆ จะต้องจ่ายค่าตอบแทนในรูปของค่าจ้างและเงินเดือนที่ตอบสนองต่อความสามารถ และผลงานของบุคลากรแล้ว ธุรกิจนั้นต้องสามารถจูงใจและคงไว้ให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรอย่างเต็มความสามารถ และด้วยความเต็มใจ สวัสดิการ ผลประโยชน์ และบริการ (Welfare, Benefits and Services) เป็นสิ่งทีนอกเหนือจากค่าจ้างแรงงานที่มอบให้แก่สมาชิก เพื่อให้เกิดความผูกพัน ความรู้สึกมีส่วนร่วมของหน่วยงานนั้น ทำให้สมาชิกปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเสียสละให้แก่องค์กรนั้นได้ อีกทั้งยังทำให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพ และมีความสุขในการดำรงชีวิตในฐานะสมาชิกของสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ในสถานการณ์ปัจจุบัน มีผู้กล่าวว่า สวัสดิการนั้นมีความสำคัญในระดับเดียวกันกับค่าจ้าง เนื่องจากผลประโยชน์จากสวัสดิการ สามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าครองชีพของสมาชิกและครอบครัว สร้างความมั่นคงและความภาคภูมิใจ ยิ่งกว่านั้นการได้รับสวัสดิการบางประเภท ยังเป็นผลประโยชน์เสริมที่บุคคลได้รับจากองค์กร โดยไม่ต้องมีภาระเรื่องของภาษีมาเกี่ยวข้องอีกด้วย

ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา

นฤมล สุวรรณหงส์ (2527) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2541 พบว่า มี ค่าใช้จ่ายส่วนตัวด้านค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงการศึกษา

หรือค่าใช้จ่ายที่ วิทยาเขตเรียกเก็บต่อปี ค่าอาหารต่อวัน ค่าที่พักอาศัยต่อเดือนประเภทค่าเช่าบ้าน ค่าที่พักอาศัยต่อเดือนประเภทค่าหอพัก ค่าพาหนะเดินทางไป-กลับสถานศึกษาต่อวัน ค่าพาหนะเดินทางไปกลับภูมิลำเนา สำหรับนักศึกษาต่างจังหวัดต่อปี ค่าเสื้อผ้าที่ใช้ต่อการศึกษาต่อปี ค่าอุปกรณ์การศึกษาต่อปี และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นต่อปี ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีความแตกต่างกันตาม สถานภาพ วิทยาเขต ภูมิลำเนา อาชีพของผู้ปกครอง ด้านการเรียน และแหล่งเงินที่นำมาใช้จ่ายในการเรียน ส่วนด้านอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน

วไลพร คุโณทัย (2527) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวและปัญหาทางการเงินของ นักศึกษา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสถาบัน สาขาวิชา เพศ ระดับชั้น ภูมิลำเนาเดิม และสาขาวิชาเดียวกันของแต่ละสถาบัน ได้ข้อค้นพบว่า นักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวประเภทค่าอาหารประจำวันมากกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น ส่วนค่าใช้จ่าย ส่วนตัวรองลงมาคือ ค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมการศึกษา แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่าย ส่วนตัว ทั้ง 2 ประเภท เป็นค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาคิดว่าสำคัญมากกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่น

ตำรวจ ชุ่มเมืองปัก (2542) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวและปัญหาทางการเงินของ นักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. มหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง และ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามลำดับ

2. มหาวิทยาลัยเอกชน คณะวิศวกรรมศาสตร์ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด รองลงมาคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ และนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตามลำดับ ส่วนคณะวิทยาศาสตร์ พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม และนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ตามลำดับ

दनัย สถิตธนาวุฒิ (2520) ได้ศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาใน มหาวิทยาลัยเอกชน (ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย) พบว่า เนื่องจากการศึกษานี้ เป็นการศึกษาถึงอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล ดังนั้นต้นทุนที่จะคำนวณจึงต้องเป็นต้นทุนที่ นักศึกษาเป็นผู้รับภาระทั้งสิ้น และต้นทุนดังกล่าวอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ต้นทุนทางตรง ได้แก่ ต้นทุนที่ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายสองประเภท คือ ประเภทค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าเสื้อผ้า ค่าที่พัก และค่าอุปกรณ์ทางการศึกษา เป็นต้น ซึ่งนักศึกษามีค่าใช้จ่ายประเภทนี้ปีละประมาณ 1,440.48 บาทต่อคน และประเภทที่สองคือ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายให้แก่สถาบันการศึกษา เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าบำรุงการศึกษา และค่าธรรมเนียมต่างๆ นักศึกษาต้องจ่ายปีละประมาณ 4,054.49 บาทต่อคน

2. ต้นทุนทางอ้อมเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้น เนื่องจากนักศึกษาเข้ารับการศึกษาคือโดยไม่ทำงาน ดังนั้นจึงสูญเสียรายได้ไปในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ จากการศึกษาพบว่า นักศึกษามีต้นทุนประเภทนี้ ปีละประมาณ 11,939.63 บาทต่อคน

เนื่องจากการทำงานบางเวลาของนักศึกษาส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากต้องการหาค่าใช้จ่ายเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน อาทิ ค่าลงทะเบียน ค่าธรรมเนียม ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือ ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าเครื่องแต่งกาย ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและอื่นๆ ดังนั้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบการวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับนักศึกษาที่มีปัญหาการเงิน ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครองและนักศึกษาในการวางแผนการใช้จ่ายเงินสำหรับการศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของภาครัฐบาล เอกชน และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา ซึ่งเป็นผลงานวิจัยต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

ชูลทซ์ (Schultz. 1963 : 29; อ้างอิงจาก สมนึก กิจรักษ์กุล. 2537 : 52) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา กับค่าเสียโอกาสของนักเรียนนักศึกษาในระดับต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 1956 ปรากฏว่า นักเรียนในระดับประถมศึกษา เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาคนละ 280 ดอลลาร์ ค่าเสียโอกาสเท่ากับศูนย์ นักเรียนในระดับมัธยมศึกษา เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาคนละ 568 ดอลลาร์ ค่าเสียโอกาสเท่ากับ 852 ดอลลาร์ และนักศึกษาระดับอุดมศึกษา เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาคนละ 1,353 ดอลลาร์ ค่าเสียโอกาสเท่ากับ 1,947 ดอลลาร์

ยูเนสโก (UNESCO. 1969 : 49; อ้างอิงจาก สมนึก กิจรักษ์กุล. 2537 : 52) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของรัฐต่อนักเรียนนักศึกษาหนึ่งคนในประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ในปี ค.ศ. 1968 ปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายของรัฐเพื่อการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประเทศสิงคโปร์เสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุด ประมาณปีละ 1,245 บาท ประเทศอินเดีย เสียค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำที่สุดประมาณปีละ 135 บาท ค่าใช้จ่ายต่อหัวเพื่อการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ประเทศกัมพูชา เสียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุดประมาณปีละ 2,203 บาท ประเทศอินเดีย เสียค่าใช้จ่ายต่ำสุดประมาณปีละ 270 บาท สำหรับประเทศไทยอยู่อันดับที่ 5 โดยเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวประมาณปีละ 1,245 บาท ค่าใช้จ่ายต่อหัวเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ประเทศมาเลเซียค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุด ประมาณปีละ 23,780 บาท

ประเทศปากีสถานเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวต่ำสุดประมาณปีละ 1,224 บาท สำหรับประเทศไทยอยู่อันดับที่ 4 โดยเสียค่าใช้จ่ายต่อหัวประมาณปีละ 4,814 บาท

ริชาร์ด (Richard Perlman, 1973 : 14-15; อ้างอิงจาก เช้า สิทธิชัย, 2526 : 25) แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาออกเป็น 2 อย่างคือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Cost) มี 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรงโดยส่วนตัวของผู้เรียน ได้แก่ ค่าหนังสือ ค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายเพื่อการพักผ่อน ค่าเดินทาง เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายโดยตรงทางสังคม ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือไปจากค่าใช้จ่ายโดยตรงส่วนตัว เช่นค่าวัสดุ คุรุภัณฑ์ เงินเดือนครู ค่าจ้างแรงงานอื่นๆ ค่าสิ่งก่อสร้าง เป็นต้น

2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost) ได้แก่ ค่าเสียโอกาสของผู้เรียนที่เสียเวลามาเรียน แทนที่จะใช้เวลาไปทำงาน ทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ บางทีเรียกค่าใช้จ่ายนี้ว่า รายได้ที่เสียไป (Earning Forgone)

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการเลือกอาชีพ

การประกอบอาชีพเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลในการดำเนินชีวิต ซึ่งงานแต่ละอย่างจะแตกต่างกันไป บุคคลจะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ความถนัด ความชอบ ความสามารถทางสติปัญญา การเรียนรู้ หรือความสามารถ ในการพัฒนาปรับปรุงงานนั้นๆ เป็นต้น

Hoppock (Hoppock, 1976; อ้างอิงจาก วรพล จันทรงาม, 2531 : 13-17) ให้ความเห็นว่า บุคคลจะเลือกอาชีพที่ตอบสนองความต้องการของตนเองมากที่สุด Hoppock ได้นำเสนอทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพ เรียกว่า Composite Theory ซึ่งมีหลักการ ดังนี้

- การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
- การที่บุคคลจะเลือกอาชีพใด เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้ดีที่สุด
- ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
- การเลือกอาชีพ สามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนใหม่นั้นจะสามารถสนองความต้องการได้ดีกว่าเดิม

ส่วน **Parson** (Parson, อ้างอิงจาก วรพล จันทรงาม. 2531 : 13-17) ได้อธิบายกระบวนการในการเลือกอาชีพไว้ดังนี้

1. บุคคลต้องมีความเข้าใจในตัวเองอย่างแจ่มชัดถึงความถนัด ความสนใจ ความทะเยอทะยาน ข้อจำกัด และคุณสมบัติอื่นๆ
2. บุคคลต้องมีความรู้ถึงความต้องการ และสิ่งนำไปสู่ความสำเร็จ ข้อได้เปรียบเสียเปรียบ โอกาส รายได้ และสิ่งที่คาดหวังจากงานต่าง ๆ
3. นำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และชนิดของงานมาเป็นเหตุเป็นผลในการเลือกอาชีพ

อุไร คำสวัสดิ์ (2541 : 36-37) ได้สรุปแรงจูงใจที่ทำให้คนเลือกประกอบอาชีพใดๆ ก็ตามว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพและการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้นเมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้น จะสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งความสามารถในการคาดหวังขึ้นอยู่กับความรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาต้องการอะไรและจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

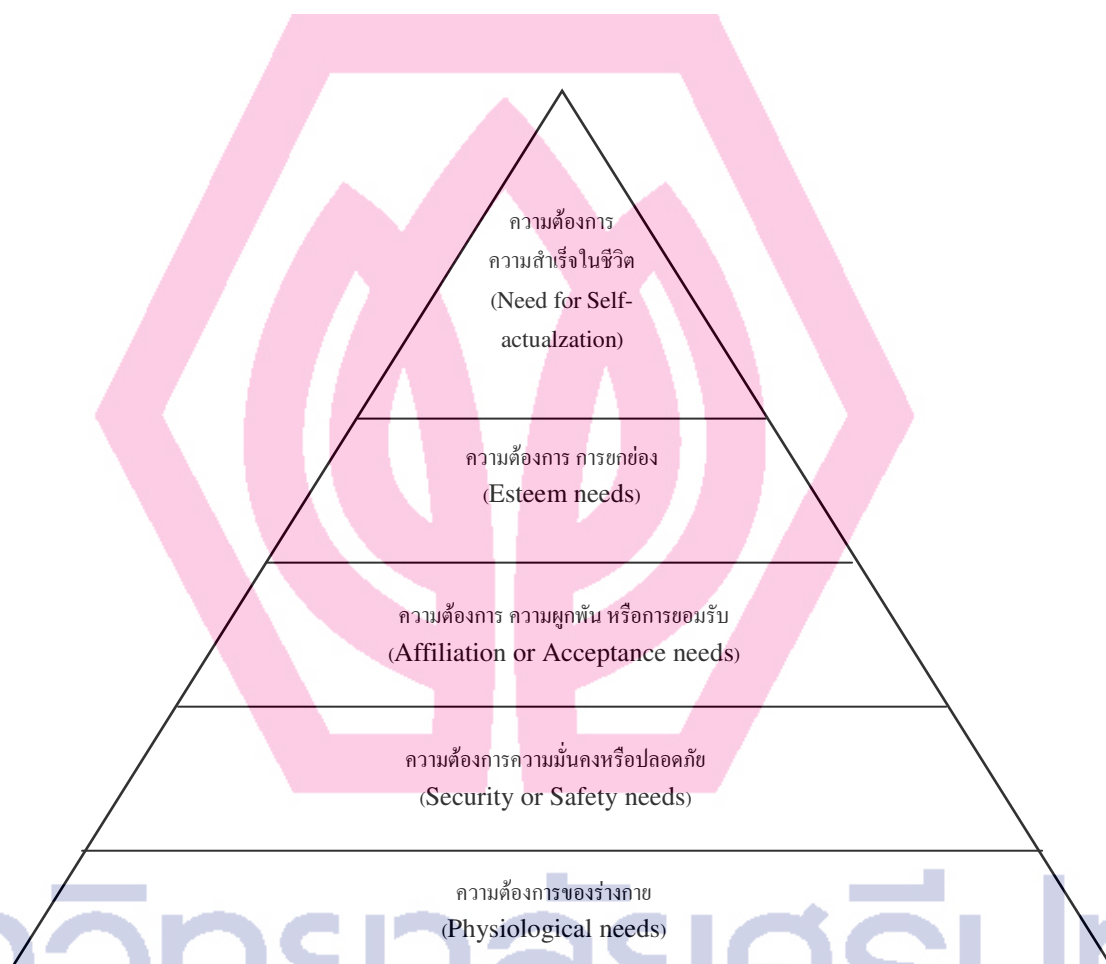
2. ปัจจัยทางสังคม การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด เพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด ความพึงพอใจเป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบัน หรือความหวังว่างานนั้นจะทำให้เขาไปถึงความต้องการในอนาคต หรือจากการที่เขาหวังว่างานนั้นช่วยให้เขาไปสู่งานที่ต้องการได้ ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพจะมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยจะช่วยให้เขาพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ

จึงอาจสรุปหลักสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพได้ว่า การเลือกอาชีพของบุคคลเป็นกระบวนการต่อเนื่องสัมพันธ์กันตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย โดยที่แต่ละกระบวนการจะมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของบุคคลแต่ละคน การเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจ ความถนัด ความชอบ ความสามารถของแต่ละบุคคล และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อมในการเลือกอาชีพนั้นๆ โดยเฉพาะที่สำคัญอย่างยิ่ง การเลือกอาชีพจะเป็นไปตามความต้องการที่ว่า อาชีพนั้นสามารถสนองความต้องการของตนได้มาก และทำให้ตนเองพอใจได้มากที่สุด

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ทฤษฎีความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งกำหนดโดยมาสโลว์ (Maslow; อ้างอิงจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2539 : 104-105) ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบที่ 5 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs)

1. ความต้องการของร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค
2. ความต้องการความมั่นคงหรือปลอดภัย (Security or Safety needs) ความต้องการที่จะมีความปลอดภัยจากการสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรายได้ หรือทรัพย์สินรวมทั้งความที่จะเป็นอิสระจากอันตรายทางกาย
3. ความต้องการการยอมรับ หรือความผูกพัน (Affiliation or Acceptance needs) ทุกคนในสังคมจะย่อมต้องการเป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่นรอบข้าง

4. ความต้องการ การยกย่อง (Esteem needs) หลังจากที่คนเราได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นๆ แล้ว จะเปลี่ยนความต้องการมาสู่ความต้องการการยกย่อง เช่น ความพอใจในอำนาจ (Power) ความภาคภูมิใจ (Prestige) และความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-confidence)

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Need for Self-actualization) มาสโลว์เชื่อว่า ทุกคนมีความมุ่งหมายในชีวิต เพื่อที่จะเป็นคนเต็มโดยสมบูรณ์ และบรรลุถึงความสมบูรณ์แบบในทุกด้าน เช่น ครอบครัว การงาน การช่วยเหลือสังคม เป็นต้น

ตามทฤษฎีของมาสโลว์นี้ จะเห็นได้ว่า คนเราเกิดมาจะมีความต้องการในหลายระดับด้วยกัน เมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศ โดยเฉพาะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น มีความต้องการ ความมั่นคงและความปลอดภัยเป็นอย่างมาก ที่สำคัญที่สุดคือ ความมั่นคงในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ความมั่นคงในการทำงานหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัว จึงนับว่าเป็นความต้องการที่มีความจำเป็นอย่างสูงต่อการดำรงชีพของทุกคน และเป็นสิ่งที่ทำให้คุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์ดีขึ้น

ความหมายของคุณภาพชีวิต

Singer (Singer. 1971; อ้างอิงจาก พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2540 : 80) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า ในแง่เศรษฐกิจ คุณภาพเป็นเรื่องที่ผู้คนส่วนใหญ่มีความสุขและมีความสุข สะดวกสบายทางด้านวัตถุ คุณภาพชีวิตจึงหมายถึงการที่ผู้คนมีความสามารถที่จะทำมาหากิน มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต และมีเวลาว่างสำหรับการพักผ่อน ตลอดจนมีโอกาสที่จะนำรายได้ไปใช้สอยได้ตามความพอใจ ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลมีทางเลือกหลากหลายในการกำหนดรูปแบบหรือวิถีชีวิต

Dalkey (Dalkey. 1971; อ้างอิงจาก พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2540 : 80) อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (Quality of life) ว่ามีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “ความสุข” “ความผาสุก” และคำอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน เนื่องจากความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต ยังไม่ชัดเจน ไม่เป็นที่เข้าใจตรงกัน Dalkey จึงได้เสนอแนวทางในการสรุปความหมายกว้างๆ ของคุณภาพชีวิต โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. คุณภาพชีวิตในแง่ของวัตถุ เช่น รายได้ วัย ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ในสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น
2. คุณภาพชีวิตในแง่ของจิตใจ เช่น ความพึงพอใจในการทำงาน ความพึงพอใจในสถานภาพของสังคม ระดับของความกระตือรือร้นในการทำงานหรือกิจกรรมอื่นๆ ในแต่ละวัน เป็นต้น
3. คุณภาพชีวิตในแง่ของความรู้สึกนึกคิดโดยรวมทั้งหมด เช่น ความรู้สึกมีความสุข ความทุกข์หรือความวิตกกังวลต่างๆ ความคิดในการฆ่าตัวตาย ความคิดเกี่ยวกับอนาคตในแง่ดี เป็นต้น

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เดิมมุ่งเน้นเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจเพื่อให้คนมีการกินดีอยู่ดี แต่ในระยะหลังได้เน้นเกี่ยวกับคน ต่อบุคคล ให้มีคุณภาพที่ดี คำนี้ถึงความอยู่รอด ความสามารถอยู่ดี มีการดำรงชีวิตที่ดี และจะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ อย่างประกอบกัน เช่น มีความพอดีในเรื่องของรายได้ ในเรื่องของรายจ่าย เป็นต้น พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี (2538) ได้รวบรวมความหมายของคุณภาพชีวิตตามความคิดเห็นของนักวิชาการไทยไว้ดังนี้

พระเทพเวที (ประยูรศักดิ์ ปยุตโต. 2533; อ้างอิงจาก พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี. 2538) กล่าวว่าคุณภาพชีวิต แปลว่า ลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพหรือคุณสมบัติของชีวิตที่ดี หรือสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีคุณภาพ หมายถึง องค์ประกอบและลักษณะต่างๆ ที่แสดงถึงสภาพของชีวิตที่ดำรงอยู่ด้วยดี เป็นส่วนร่วมที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันกับสังคมและธรรมชาติแวดล้อม มีความพร้อมและสามารถที่จะพัฒนา ตัวเองให้เจริญงอกงามสู่ความมีสันติสุขและอิสรภาพสมบูรณ์

ปาริชาติ สุขุม (2535; อ้างอิงจาก พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี. 2538 : 3) ให้นิยามคุณภาพชีวิตว่าหมายถึง สภาพทางจิตใจของบุคคล กลุ่มชุมชน และสังคมโดยทั่วไป เป็นความรู้สึกประกอบด้วย ความพึงพอใจ ความรู้สึกสุขสบาย หรือความรู้สึกว่าชีวิตมีคุณค่าในเชิงประเมินเปรียบเทียบ เช่น ความพึงพอใจในชีวิต ครอบครัว ชีวิตการทำงาน และชีวิตในชุมชน เป็นต้น

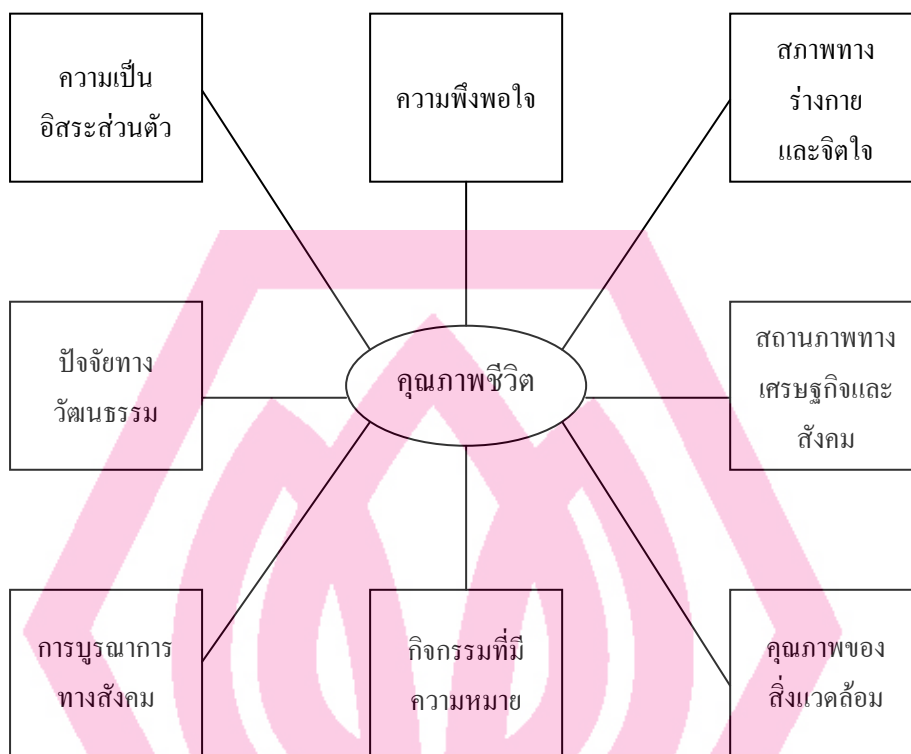
พัฒนา กิติพรภรณ์ (2531; อ้างอิงจาก พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี. 2538 : 52) ให้คำจำกัดความของคำว่า คุณภาพชีวิตว่า ชีวิตที่มีคุณภาพคือ ชีวิตที่มีความสุข ความสุขนี้เกิดได้จาก

1. ความสุขทางกาย หมายถึง การที่เรามีความเป็นอยู่ดี อาทิ มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีสุขภาพ (Health care) ที่ดี มีสาธารณูปโภค เช่นการคมนาคมที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำ อากาศบริสุทธิ์ และยังรวมไปถึงการพักผ่อนและนันทนาการที่ดีตามสมควรอีกด้วย
2. ความสุขทางใจ ได้มาจากการรู้จักความพอดี ความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความรักอบอุ่นผูกพันกันในครอบครัวและเพื่อนมนุษย์ มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์ให้แก่สังคม

นอกจากนี้ ได้มีนักวิชาการต่างประเทศ ให้หลักในการพิจารณาองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 2540 : 86-88) ดังเช่น Beverley Hughes ได้ให้ Conceptual Model เกี่ยวกับความเห็นของคุณภาพชีวิตว่า ควรประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ความเป็นอิสระส่วนตัวคือ ทางเลือก การตัดสินใจ การควบคุม และความเป็นส่วนตัว
2. ปัจจัยทางวัฒนธรรม คือ อายุ เพศ ชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา
3. การบูรณาการทางสังคม คือ เครือข่ายทางสังคม (ประกอบด้วยการติดต่อกับครอบครัว การติดต่อทางสังคม การติดต่อในแง่สนับสนุน) บทบาททางสังคม (ประกอบไปด้วยการรักษา บทบาทเดิม การรับเอาบทบาทใหม่) สิทธิและความรับผิดชอบทางสังคม (ได้แก่ การใช้สิทธิและความรับผิดชอบในฐานะพลเมือง การมีส่วนร่วมในชุมชน)
4. กิจกรรมที่มีความหมาย ได้แก่ กิจกรรมประจำวัน การสันตนาการ ความสนใจงาน เป็นต้น
5. คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความอบอุ่น ความสบาย ความมั่นคง พื้นที่ในแง่ส่วนบุคคล การตกแต่ง เครื่องอำนวยความสะดวก ความเป็นปกติและกฎเกณฑ์ต่างๆ
6. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ อาชีพ การเป็นเจ้าของสิ่งของ บ้านที่อยู่อาศัย มาตรฐานการครองชีพ โภชนาการ
7. สภาพทางร่างกายและจิตใจ คือ สุขภาพทางกาย ความทุกข์พลภาพ ความสามารถตามหน้าที่ตลอดจน การต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น
8. ความพึงพอใจ ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิต ความสมดุลในความรู้สึก สุขภาพทางจิตวิทยา การมองภาพตนเองในทางบวก ความคิดเกี่ยวกับการบริโภค เป็นต้น ดังองค์ประกอบ คุณภาพชีวิตที่แสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้กำหนดตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตของประชากรไทย ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐาน (จปฐ.) 8 หมวดดังนี้ (สมนึก นนธิจันทร์, 2539)

1. ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี
2. ประชาชนมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
3. ประชาชนเข้าถึงบริการสังคมขั้นพื้นฐานที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต
4. ครอบครัวมีความสุขสบาย
5. มีอาชีพและรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต
6. มีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่และกำหนดชีวิตของตนเองกับชุมชน
7. มีการพัฒนาจิตใจของตนเองได้ดีขึ้น
8. มีจิตสำนึกและร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ **พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี** (2538 : 24-28) ได้สรุปและกำหนดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของประชาชนไว้ดังนี้

1. ชีวิตส่วนตัว

องค์ประกอบของชีวิตส่วนตัวประกอบด้วย สุขภาพ การพักผ่อน และนันทนาการ

ก. สุขภาพ (Health)

การที่คนเราจะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขในโลกนี้นั้น องค์ประกอบสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ได้แก่ สุขภาพ เพราะความมีสุขภาพดี ย่อมเป็นที่พึงปรารถนาของมนุษย์ทุกรูปทุกนาม ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “อโรคยา ปรมาลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ” และองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้ความหมายของสุขภาพว่า หมายถึง สภาวะความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีในสังคม ซึ่งมีได้หมายความว่าแค่เพียงการปราศจากโรค หรือความไม่เจ็บป่วย เท่านั้น สุขภาพ (Health) หมายถึง สภาวะความสมบูรณ์ของมนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ไม่เจ็บป่วยง่าย สามารถประกอบกิจวัตรประจำวันของตนเองและครอบครัวได้เป็นปกติ ประกอบอาชีพได้เต็มกำลังความสามารถ ปรับตนได้เหมาะสมกับสถานการณ์และภาวะแวดล้อม รู้จักระวังรักษาตนเองไม่ให้เกิดความเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุ ร่างกายได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีเวลาสำหรับประกอบกิจกรรมนันทนาการ

ข. การพักผ่อน

การพักผ่อน หมายถึง การหยุดพักในระหว่างการทำงาน หรือการประกอบภารกิจประจำวัน เพื่อให้ร่างกายผ่อนคลายความตึงเครียดและลดความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอ่อนเพลีย การพักผ่อนจะทำให้ร่างกาย และจิตใจสดชื่น แจ่มใส มีผลกำลังกลับคืนมาดังเดิม การพักผ่อนนี้อาจจะเป็นการเปลี่ยนไปทำกิจกรรมอื่น เปลี่ยนอิริยาบถ รวมถึงการนอนหลับ การพักผ่อนมีประโยชน์ดังต่อไปนี้ (สมทรง อินสว่าง, 2529 : 145-147; อ้างอิงจาก พินยูดา แจ่มจันทร์ศรี, 2538 : 24-28)

1. ช่วยลดความอ่อนเพลียเมื่อยล้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ร่างกายสดชื่นแจ่มใสขึ้น
2. ช่วยให้ร่างกายมีพลังกำลังที่จะประกอบกิจกรรมต่อไป เพราะการพักผ่อนจะทำให้โลหิตไหลเวียน นำอาหารและออกซิเจนไปเลี้ยงกล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น และมีการนำของเสียจากกล้ามเนื้อออกไป
3. ช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น จากการศึกษาพบว่า ถ้าคนเราทำงานติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ประสิทธิภาพของงานจะค่อย ๆ ลดลง แต่หลังจากได้พักผ่อนแล้วประสิทธิภาพของการทำงานกลับเพิ่มขึ้น

4. การพักผ่อนช่วยลดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานได้ ถ้าปฏิบัติงานขณะง่วงนอนหรือมีการพักผ่อนไม่เพียงพอ มักจะเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย

2. ชีวิตครอบครัว

องค์ประกอบของชีวิตครอบครัวได้แก่ สัมพันธภาพภายในครอบครัว และการดำเนินบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว

หน่วยสถาบันที่เล็กที่สุดและมีความสำคัญมากที่สุดในสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว ซึ่งใกล้ชิดและผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาช้านาน บุคคลและครอบครัวจะมีปฏิสัมพันธ์กันเกือบตลอดชีวิตทั้งทางด้านหน้าที่และพัฒนาการ ความผูกพัน ความรักใคร่ในครอบครัวอันเป็นรากฐานสำคัญของความสุขแห่งชีวิต ซึ่ง Stinnett (Stinnett; อ้างอิงจาก พินยดา แจ่มจันทร์ศรี. 2538 : 24-28) ได้กล่าวถึงลักษณะสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวว่า สมาชิกในครอบครัว ชื่นชมคุณค่าของกันและกัน มีเวลาทำกิจกรรมที่พึงพอใจร่วมกัน มีความสนใจในความสุขและสวัสดิการของสมาชิก มีการพูดคุย ติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการปรึกษาหารือในปัญหาต่างๆ อย่างเปิดเผย การมีสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว จึงเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงต่อการดำเนินชีวิตด้านอื่นๆ ในสังคม

ครอบครัวที่มีคุณภาพ นอกจากจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวแล้ว การดำเนินบทบาทตามหน้าที่ของครอบครัวยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาให้สมาชิกเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของสังคมอีกด้วย หากครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แล้ว ย่อมตกเป็นภาระแก่สังคมในการดูแลสมาชิกเหล่านั้น อันส่งผลให้สมาชิกของสังคมมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องถึงการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

3. ชีวิตการทำงาน

องค์ประกอบของชีวิตการทำงาน ได้แก่ ความเครียด ความเหนื่อยล้า จากการทำงาน และปัญหาพฤติกรรมในการทำงาน เป็นต้น

องค์ประกอบคุณภาพชีวิตตามที่ได้มีผู้กำหนดไว้ดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้วสามารถนำมาสรุป และกำหนดเป็นกรอบในการศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนว่า ประกอบด้วย

1) คุณภาพชีวิตด้านวัตถุ ได้แก่ รายได้ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ซึ่งใน 2 ประเด็นนี้ มีความจำเป็นอย่างมากในการที่ประชาชนจะดำรงอยู่ในสภาวะปัจจุบันเพราะรายได้จะเป็นหนทางที่จะนำมาซึ่งปัจจัยพื้นฐานต่างๆที่ประชาชนต้องการในการดำรงอยู่เช่น ปัจจัยสี่ ในขณะที่

ที่สิ่งอำนวยความสะดวกก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้มาตรฐานของการดำรงอยู่เป็นไปได้ด้วยดี และสะดวกสบายทั้งในเรื่องของการทำงานและชีวิตส่วนตัว

2) คุณภาพชีวิตทางด้านสังคมและจิตใจ ได้แก่ ความกระตือรือร้นในการทำงาน สัมพันธภาพในครอบครัว สุขภาพอนามัย การศึกษาของบุตร และนันทนาการต่างๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน การที่ประชาชนจะมีชีวิตอยู่ ซึ่งก็ต้องอาศัยสภาพแวดล้อมและการมีสังคมที่ดี มีการได้รับประโยชน์และโอกาสในการทำกิจกรรมพักผ่อน เพื่อให้เกิดความสมดุลกันของร่างกายและจิตใจ จึงอาจกำหนดปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีได้ดังนี้

1. การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม
2. สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริมสุขภาพกายและจิตใจ
3. ความมั่นคงและความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน
4. โอกาสในการพัฒนาความสามารถของตัวบุคคล
5. การทำงานร่วมกันอย่างมีความสามัคคี
6. มีประชาธิปไตยในการทำงานและมีความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร
7. มีความสมดุลในระหว่างงานกับชีวิตส่วนตัว
8. การคำนึงถึงความต้องการของสังคมและประเทศ

คุณภาพชีวิต ในความหมายที่ขยายกว้างขึ้นจะครอบคลุมถึงสภาพชีวิตในการทำงานไว้ด้วย ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน (Quality of Working Life) ก็มาจากแนวคิดเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of Life) นั่นเอง กล่าวคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานเป็นเรื่องที่จะพัฒนาบุคคล พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีเวลาสำหรับการพักผ่อน มีสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีมีความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคและได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆตอบแทนจากการทำงาน ก็เพื่อให้บุคคลมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขสบาย และมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นรากฐานที่สำคัญอันจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนเมือง จนถึงระดับประเทศและประชาคมโลกให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้ ประชาชนทุกคนเกิดมาก็คาดหวังที่จะมีชีวิตที่ดี มีความสุข

บุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวกับการทำงานของนักศึกษา

รวิวรรณ ชินะตระกูล (2535:81) กล่าวว่าบุคคลที่จะให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน คือ

1. บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการสร้างความร่วมมือให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการ ควรมีลักษณะดังนี้ คือ

- 1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการเป็นอย่างดี
- 1.2 มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถสร้างความคุ้นเคยกับสถานประกอบการเป็นอย่างดี
- 1.3 อุทิศเวลาในการให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการ
- 1.4 ส่งเสริมและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ กับสถานประกอบการ
- 1.5 ติดต่อและประสานงานกับสถานประกอบการอยู่เสมอ
- 1.6 มีทัศนคติที่ดีต่อสถานประกอบการ ทั้งนี้เนื่องจากสถานประกอบการเป็นแหล่งที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและการจัดประสบการณ์ตรงกับนักศึกษา
- 1.7 มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ เช่น การศึกษาดูงานในสถานประกอบการ การสัมมนา การศึกษาจากเอกสาร เป็นต้น
- 1.8 พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตร ให้มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการประกอบอาชีพและเน้นความต้องการ 3 ประการ คือ
  - ความต้องการกำลังคนของสังคม (Social Needs)
  - ความต้องการในอาชีพของบุคคล (Individual Needs)
  - ความต้องการในด้านอุตสาหกรรม (Industrial Needs)

2. บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ในการสร้างความร่วมมือ มีดังนี้ คือ

- 2.1 มีความรู้ความสามารถในเนื้อหาที่จะสอน
- 2.2 มีประสบการณ์ในงานที่จะปฏิบัติจริง
- 2.3 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ โดยคุณภาพของครูผู้สอนขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของครูผู้สอน
- 2.4 ต้องเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ให้ทันกับสถานประกอบการ
- 2.5 ควรมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาดูงานในสถานประกอบการ
- 2.6 ต้องหมั่นปลูกฝังค่านิยมให้กับผู้เรียน โดยเน้นความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี การเสียสละและความอดทน

3. บทบาทหน้าที่ของนักศึกษาในการสร้างความร่วมมือ มีดังนี้

3.1 ต้องเป็นผู้ที่มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ทั้งในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติต่อการประกอบอาชีพ

3.1 ต้องมี หรือให้ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการทำงาน

3.2 ต้องมีความเสียสละและอดทน

3.3 ต้องใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา

3.4 ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ สุจริตและรับผิดชอบในเรื่องการใช้เครื่องมือเครื่องจักร และอุปกรณ์ในสถานประกอบการ

จิต เอียดสังข์ (2535 : 8) ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของครูอาจารย์ว่า จะต้องเป็นผู้ให้คำชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหให้กับนักศึกษา เมื่อนักศึกษาต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ภายนอกซึ่งหน่วยศึกษานิเทศก์ได้กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญ 5 ประการของอาจารย์ เพื่อถ่ายทอดให้กับนักศึกษาดังนี้ คือ

1. รักงาน อาจารย์ผู้สอนต้องใช้จิตวิทยาในการถ่ายทอดเอาใจใส่ สร้างความพึงพอใจ กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น รู้จักศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสุดความสามารถเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดี

2. มีความวิริยะ เพียรพยายาม อาจารย์ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี

3. มีความเอาใจใส่ต่อการทำงานของนักศึกษา มีการท้วงติงแก้ไขปัญหาคือจะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาศนใจและพร้อมที่จะเอาใจใส่ในงาน

4. ต้องช่างสังเกต อาจารย์ต้องฝึกให้นักศึกษาเป็นคนช่างสังเกตในสิ่งที่พบเห็นอยู่เสมอ เช่น ฝึกสังเกตวิธีการทำงานและขั้นตอนการทำงาน

5. รู้จักบันทึกงาน อาจารย์ควรชี้แนะเหตุผลในการบันทึก การจดจำในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้กับนักศึกษาด้วย

ส่วนในเรื่องของการเตรียมแหล่งทำงานให้กับนักศึกษา อาจารย์ควรได้มีการเตรียมแหล่งสายงานอาชีพต่างๆ ดังนี้

1. สถานประกอบการที่หวังผลทางเศรษฐกิจ โดยมีนายจ้างและลูกจ้างดำเนินงานอยู่เป็นประจำ

2. สถานประกอบการอาชีพอิสระ เป็นสถานที่ประกอบการภายในครอบครัวแต่ต้องมีระบบ ซึ่งอาจเป็น บิดา มารดาหรือผู้ปกครอง ดำเนินงานตามความถนัดความสนใจของคนอย่างอิสระ

3. สถานประกอบการจำลองในสถานศึกษา คือหน่วยงานที่ดำเนินงานครบวงจรในสถานศึกษาคือ มีสหกรณ์ ธนาคาร ทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า โดยสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ

4. หน่วยงานของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจต่างๆ

และเพื่อให้การทำงานของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย จึงควรมีการกำหนดระเบียบว่าด้วยการทำงานของนักศึกษา ดังนี้

1. เข้าทำงานในสถานประกอบการที่สถานศึกษาเห็นชอบ
2. ได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองของนักศึกษา
3. ต้องแต่งกายด้วยเครื่องแบบที่สถานประกอบการหรือ สถานศึกษากำหนด
4. ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานประกอบการ
5. ต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
6. ต้องดูแลรักษาทรัพย์สินของสถานประกอบการที่ไปทำงานด้วยความระมัดระวัง

ดังนั้น ในการศึกษาคำนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดปัจจัยในการทำงานที่ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไว้ดังนี้ คือ สภาพลักษณะของงานที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาหรือไม่ อย่างไร ในเรื่องระยะเวลาและจำนวนชั่วโมงในการทำงาน อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนในการทำงาน มีความถูกต้องตรงตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้หรือไม่ และความปลอดภัยในการทำงานในหน้าที่นั้นมีมากน้อยเพียงใด คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน มีมาตรฐานที่ดีหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับด้านการรักษาพยาบาล การประกันสังคมที่นิสิตนักศึกษาพึงจะได้รับจากการทำงานบางเวลาในสถานประกอบการ มีให้เหมาะสมเพียงพอหรือไม่ อย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพในการทำงานของนิสิตนักศึกษา อันเป็นกำลังทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญยิ่งของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในเรื่อง ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษา ปัญหาการทำงานบางเวลา (Part-Time Job) ของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกคณะ ทุกชั้นปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 สถาบัน สถาบันละ 100 คน ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 จำนวนนิสิตนักศึกษาที่เป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 642,219 คน (ศูนย์สารสนเทศ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2547) ประกอบด้วย

- นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	จำนวน	391,676 คน
- นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคเอกชน	จำนวน	250,543 คน
	รวม	<u>642,219</u> คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ได้มาจากการคำนวณขนาดของ

กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรในการคำนวณของ Taro Yamane (อ้างอิงจาก บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ. 2531) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + (Ne)^2}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้

ในการศึกษานี้ได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นไว้ที่ระดับ 95% และค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมให้เกิดได้ไม่เกิน 5%

แทนค่า

$$n = \frac{642,219}{1 + 642,219(0.05)^2}$$

$$n = 399.75 \text{ คน}$$

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจะนำรายชื่อมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร มาทำการจับสลาก 3 ครั้ง เพื่อให้ได้รายชื่อของมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 3 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชนก็ทำการสุ่มในรูปแบบเดียวกันเพื่อให้ได้รายชื่อของมหาวิทยาลัยเอกชนทั้ง 3 แห่ง ผลการดำเนินการได้มหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดังนี้

มหาวิทยาลัยของรัฐ	ได้แก่	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเอกชน	ได้แก่	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ขั้นที่ 2 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยโดยใช้วิธีถ่วงน้ำหนักตามจำนวนนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่มีทั้งหมด และสุ่มจำนวนตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบ Accidental Random Sampling และเจาะจงเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาเท่านั้น ซึ่งการสุ่มตัวอย่าง สุ่มจากจำนวนนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2547 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละมหาวิทยาลัยดังนี้

มหาวิทยาลัย	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยภาครัฐ		
1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	15,048	51
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	31,678	108
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	13,275	45
มหาวิทยาลัยเอกชน		
1. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	21,737	74
2. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	18,652	64
3. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	17,068	58
รวม	117,458	400

ข้อมูล : ศูนย์สารสนเทศ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2547

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาปัญหาและทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน ตามนโยบายส่งเสริมการทำงานของนิสิตนักศึกษาของรัฐบาล วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Document Research) เป็นการทบทวนวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เอกสารทางวิชาการต่างๆ ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน เพื่อนำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์และชัดเจน

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะ

นำมาวิเคราะห์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดโครงสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เกี่ยวกับสถานภาพในด้าน อายุ เพศ ระดับการศึกษา มหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษา ครอบครัวยุคที่พักอาศัย และรายได้ของผู้ปกครอง จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ ประเภทของงานที่ทำ รายได้ ช่วงระยะเวลาที่ทำงาน อายุงาน เหตุจูงใจให้ทำงานบางเวลา ปัญหาอุปสรรคในการทำงาน จำนวนข้อคำถาม 7 ข้อ ประกอบด้วย 29 ข้อย่อย

ตอนที่ 3. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ความต้องการและความจำเป็นในการทำงานบางเวลา งานอาชีพที่ต้องการและมีความเหมาะสม การสนับสนุนที่ควรจะได้รับจากมหาวิทยาลัยหรือรัฐบาล จำนวน 6 ข้อ เป็นคำถามปลายเปิด 1 ข้อ

ตอนที่ 4. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาต่อการศึกษเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ผลกระทบด้านการศึกษเล่าเรียน ความรู้ ทักษะ ซึ่ขีดความสามารถ สภาพสังคมในชั้นเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร โอกาสในการพัฒนาความรู้ในงานอาชีพ และคุณภาพชีวิตที่ดี จำนวน 15 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้มีการทดสอบเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม โดยจะทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

- **ความเที่ยงตรง (Validity)** ทำการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ถึงความตรงของเนื้อหา (Content validity) ว่าแบบสอบถามวัดได้ครอบคลุม ขอบเขต และครบตามวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษาได้ครบถ้วนหรือไม่ โดยการนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา งานวิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของงานวิจัย จากนั้นวัดโดยใช้ดัชนี

ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) และ นำผลการทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามก่อนจะนำไปใช้ต่อไป

- **ความเชื่อมั่น (Reliability)** ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้จัดทำเรียบร้อยแล้วไปทำการทดสอบเบื้องต้น (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตรงตามกลุ่มตัวอย่างจริงที่กำหนดไว้จำนวน 50 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถาม รวมทั้งเพื่อนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อวัดความสอดคล้องภายใน (Measure of Internal Consistency) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) โดยวิธี Coefficient Alpha Cronbach Method (Cronbach, 1990 : 202-204) โดยวิธี Coefficient ALPHA Cronbach Method (Cronbach, 1990 : 202-204) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบทั้งหมด

ภายหลังจากที่ได้นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดสอบเบื้องต้นมาประมวลผลปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือและสามารถนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยข้อมูลจาก 2 ส่วน คือ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จึงมีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามจากนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด ข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นข้อมูลช่วงเวลาเดียว (Cross Sectional Approach) คือ ช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2548 โดยจะกระจายแบบสอบถามไปตามมหาวิทยาลัยที่สุ่มเลือกไว้ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้ดังกล่าวข้างต้น

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ได้แก่ เอกสารงานวิจัย บทความ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ข้อมูลในอินเทอร์เน็ต และจากศูนย์สารสนเทศทบวงมหาวิทยาลัย เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เมื่อรวบรวมข้อมูลได้ตามจำนวนที่ต้องการแล้วได้นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์แล้ว นำมาวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

โดยกำหนดให้ SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $[\sum X]^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยใช้สถิติ F-Test และ T-Test เพื่อหาค่าความแปรปรวนคะแนนเฉลี่ยของแต่ละข้อ เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

โดยกำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการแปลความหมายแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด, มีความต้องการมากที่สุด หรือมีปัญหามากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก, มีความต้องการมาก หรือมีปัญหา
2.50-3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง มีความต้องการปานกลางหรือมีปัญหาปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย, มีความต้องการน้อย หรือมีปัญหาน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด, มีความต้องการน้อยที่สุด หรือมีปัญหาน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย โดยแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพของครอบครัว ความเป็นอยู่ รายได้ประจำต่อเดือน ค่าใช้จ่าย โดยนำเสนอในรูปแบบจำนวนความถี่และร้อยละ

ตอนที่ 2 ลักษณะเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ประกอบด้วย ประเภทและลักษณะของงานที่ทำ รายได้ต่อเดือน ช่วงระยะเวลาในการทำงาน ประสิทธิภาพ เหตุจูงใจในการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน โดยทำการเสนอในรูปแบบของตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รวมทั้งหาค่าอันดับและจัดอันดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาต่อการศึกษเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย และความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในการทำงานกับงานอาชีพ โดยนำเสนอในรูปแบบของตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา (แสดงในตาราง 1-12)

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	140	35.00
หญิง	260	65.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
17-19 ปี	68	17.00
20-22 ปี	270	67.50
มากกว่า 22 ปี	62	15.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 2 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่มีอายุ 20-22 จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.50 รองลงมาคือช่วงอายุ 17-19 ปี จำนวน 68 คน และช่วงอายุมากกว่า 22 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และ 15.50 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามชั้นปีการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ระดับชั้นปี 1	53	13.25
ระดับชั้นปี 2	39	9.75
ระดับชั้นปี 3	108	27.00
ระดับชั้นปี 4	200	50.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือชั้นปีที่ 3 จำนวน 108 คน ชั้นปีที่ 1 จำนวน 53 คน และชั้นปีที่ 2 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00, 13.25 และ 9.75 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ
หลักสูตรภาคปกติ	390	97.50
หลักสูตรภาคพิเศษ	10	2.50
รวม	400	100.00

ตาราง 4 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรภาคปกติ จำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 97.50 และหลักสูตรภาคพิเศษ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่

มหาวิทยาลัย	จำนวน	ร้อยละ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	108	27.00
มหาวิทยาลัยศรีปทุม	58	14.50
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	51	12.75
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	74	18.50
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	45	11.25
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	64	16.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 5 พบว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาสูงสุด จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 รองลงมา คือ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 มหาวิทยาลัยศรีปทุม จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.50 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามลักษณะอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ	99	24.75
อาชีพทำงานในบริษัทเอกชน	33	8.25
อาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ	136	34.00
อาชีพรับจ้างรายวัน	38	9.50
อาชีพเกษตร	76	19.00
อาชีพอื่นๆ	18	4.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 6 พบว่า อาชีพผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมา ได้แก่ ทำงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 อาชีพเกษตรกร จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 รับจ้างรายวัน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ทำงานในบริษัทเอกชน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 และอาชีพอื่นๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามจำนวนพี่น้องในครอบครัว

จำนวนพี่น้อง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีพี่น้อง	12	3.00
1 คน	62	15.50
2 คน	176	44.00
3 คน	98	24.50
4 คนขึ้นไป	52	13.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 7 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลามีจำนวนพี่น้อง 2 คน มากที่สุด จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมาได้แก่ มีพี่น้อง 3 คน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 มีพี่น้อง 1 คน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 มีพี่น้อง 4 คนขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และไม่มีพี่น้องเลย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามสถานที่พักอาศัย

ที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
อยู่กับบิดามารดา	112	28.00
บ้านญาติหรือผู้ปกครอง	40	10.00
เพื่อน	9	2.25
หอพักมหาวิทยาลัย	82	20.50
หอพักเอกชน	147	36.75
อื่นๆ	10	2.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 8 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่อยู่อาศัยหอพักเอกชน จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมาพักอยู่กับบิดามารดา จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 พักอยู่หอพักมหาวิทยาลัย จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 พักอยู่กับญาติหรือผู้ปกครอง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 พักอยู่กับเพื่อน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 และอื่นๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง

รายได้ผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	198	49.50
20,000-39,999 บาท	107	26.75
40,000-59,999 บาท	57	14.25
60,000-79,999 บาท	20	5.00
80,000 บาทขึ้นไป	18	4.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 9 พบว่า รายได้ผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือนของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท มีจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมา มีรายได้ 20,000-39,999 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 26.75 รายได้ 40,000-59,999 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 รายได้ 60,000-79,999 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และรายได้ 80,000 บาทขึ้นไป น้อยที่สุดจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ประจำต่อเดือน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แหล่งที่มาของรายได้	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปกครอง	318	79.50
เงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา	154	38.50
อื่นๆ	23	5.80
ทุนการศึกษาได้เปล่า	20	5.00

จากตาราง 10 พบว่า แหล่งที่มาของรายได้ประจำของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่ได้รายได้ประจำต่อเดือนจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 79.50) รองลงมา เป็นรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 38.50) จากแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 5.80) และทุนการศึกษาได้เปล่า (ร้อยละ 5.00)

ตาราง 11 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามรายได้ประจำ ต่อเดือนที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากผู้ปกครอง

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	73	18.25
3,000-5,000 บาท	221	55.25
5,001-7,000 บาท	56	14.00
7,001-9,000 บาท	27	6.75
มากกว่า 9,000 บาท	23	5.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 11 พบว่า รายได้ประจำต่อเดือนที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับจากผู้ปกครอง อยู่ในอัตรา 3,000-5,000 บาท จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 55.25 รองลงมาอยู่ในอัตราต่ำกว่า 3,000 บาท จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 18.25 อัตรา 5,001-7,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 อัตรา 7,001-9,000 บาท จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 6.75 และอยู่ในอัตรามากกว่า 9,000 บาท จำนวนน้อยที่สุดคือ 23 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75

ตาราง 12 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือน

ค่าใช้จ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2,000 บาท	19	4.75
2,000-4,000 บาท	224	56.00
4,001-6,000 บาท	102	25.50
6,001-8,000 บาท	29	7.25
มากกว่า 8,000 บาท	26	6.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 12 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่มีอัตราค่าใช้จ่ายอยู่ในอัตรา 2,000-4,000 บาทต่อเดือน จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาคืออัตรา 4,001-6,000 บาท จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 อัตรา 6,001-8,000 บาท จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ

7.25 อัตรามากกว่า 8,000 บาท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และอัตราค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 2,000 บาท จำนวนน้อยที่สุดคือ 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.75

ตอนที่ 2 ลักษณะเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา (แสดงในตาราง 13-20)

ตาราง 13 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาจำแนกตามประเภทของงานที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลา (เลือกได้มากกว่า 1 ประเภท)

ประเภทของงาน	จำนวนนิสิตนักศึกษา		รวม
	เลือกทำ	ไม่เลือก	
รับจ้าง	145	255	400
	(36.20)	(63.80)	(100.00)
ค้าขาย	65	335	400
	(16.20)	(83.80)	(100.00)
พนักงานลูกจ้าง	148	252	400
	(37.00)	(63.00)	(100.00)
อื่นๆ	96	304	400
	(24.00)	(76.00)	(100.00)

จากตาราง 13 พบว่านิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่เลือกทำงานเป็นพนักงาน ลูกจ้าง จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 37.00 อันดับรองลงมาคือเลือกงานอาชีพรับจ้าง จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.20 และเลือกอาชีพค้าขาย จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20

ตาราง 14 แสดงจำนวนของนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทรับจ้าง (N = 145)

ลักษณะของงาน	จำนวน
พิมพ์งาน	9
รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม	6
เขียนแบบ	2
สอนพิเศษ	11
รับจ้างทั่วไป	31
ทำงานของมหาวิทยาลัย	11
ตัวประกอบละคร	2
อื่นๆ	73

จากตาราง 14 พบว่าลักษณะของงานรับจ้างที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลามากที่สุดคือ งานรับจ้างทั่วไป จำนวน 31 คน รองลงมา คือ งานสอนพิเศษ และทำงานของมหาวิทยาลัย ในจำนวนเท่ากัน คือ 11 คน รับจ้างพิมพ์งาน จำนวน 9 คน รับจ้างรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 6 คน ทำงานเขียนแบบ และเป็นตัวประกอบแสดงละคร มีจำนวนเท่ากันคือประเภทละ 2 คน และงานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุจำนวน 73 คน

ตาราง 15 แสดงจำนวนของนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทค้าขาย (N = 65)

ลักษณะของงาน	จำนวน
ขายเสื้อผ้า	5
ขายของมือสอง	1
ขายของที่ระลึก	2
ขายของทั่วไป	9
ขายอาหาร	3
ขายของสะสม	1
ขายรองเท้า	1
ขายต้นไม้	1
งานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุ	42

จากตาราง 15 พบว่าลักษณะของงานค้าขายที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลามากที่สุด คือ ค้าขายของทั่วไป จำนวน 9 คน รองลงมาคือ ขายเสื้อผ้า จำนวน 5 คน ขายอาหาร จำนวน 3 คน ขายของที่ระลึก จำนวน 2 คน ขายของมือสอง ขายของสะสม ขายรองเท้า ขายต้นไม้มีจำนวน เท่ากันคือ 1 คน และงานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุ จำนวน 42 คน

ตาราง 16 แสดงจำนวนของนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะงานประเภทพนักงาน ลูกจ้าง (N = 148)

ลักษณะของงาน	จำนวน
พนักงานร้านอาหาร	43
แคชเชียร์	5
พนักงานขาย	10
พนักงานบริษัท	18
พนักงานบริการ	7
พนักงานห้างสรรพสินค้า	14
ครูสอนพิเศษ	11
งานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุ	40

จากตาราง 16 พบว่าลักษณะงานประเภทพนักงาน ลูกจ้าง ที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลามากที่สุด คือ เป็นพนักงานร้านอาหาร จำนวน 43 คน รองลงมาเป็นพนักงานบริษัท จำนวน 18 คน พนักงานห้างสรรพสินค้า จำนวน 14 คน ครูสอนพิเศษ จำนวน 11 คน พนักงานขาย จำนวน 10 คน พนักงานบริการ จำนวน 7 คน แคชเชียร์ จำนวน 5 คน และงานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุ จำนวน 40 คน

ตาราง 17 แสดงจำนวนของนิสิตนักศึกษาที่เลือกลักษณะของงานประเภทอื่นๆ (N = 96)

ลักษณะของงาน	จำนวน
สอนพิเศษ	12
นักศึกษาช่วยงาน	13
PRETTY	5
ทำงานกับมหาวิทยาลัย	7
ทำงานทั่วไป	3
ตัดสินกีฬา	5
ผู้ช่วยสอน	2
งานอื่นที่ไม่ได้ระบุ	49

จากตาราง 17 พบว่าลักษณะของงานประเภทอื่นๆ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาทำมากที่สุด คือ เป็นนักศึกษาช่วยงาน จำนวน 13 คน รองลงมา คือ งานสอนพิเศษ จำนวน 12 คน ทำงานกับมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน เป็นพรีตี้ (Pretty) และงานตัดสินกีฬา จำนวนเท่ากันคือ 5 คน ทำงานทั่วไปจำนวน 3 คน งานผู้ช่วยสอน จำนวน 2 คน และงานอื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุ จำนวน 49 คน

ตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาที่ได้รับรายได้พิเศษจากการทำงานบางเวลาต่อเดือน

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 2,000 บาท	126	31.50
2,000-4,000 บาท	168	42.00
4,001-6,000 บาท	64	16.00
6,001-8,000 บาท	18	4.50
8,001-10,000 บาท	14	3.50
มากกว่า 10,000 บาท	10	2.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 18 พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนิสิตนักศึกษาที่ได้จากการทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่อยู่ในอัตราระหว่าง 2,000-4,000 บาท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 อันดับรองลงมาได้แก่ มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 มีรายได้ระหว่าง 4,000-6,000 บาท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 มีรายได้ระหว่าง 6,001-8,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 มีรายได้ระหว่าง 8,001-10,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 และรายได้มากกว่า 10,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50

ตาราง 19 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน บางเวลา

ประสบการณ์ในการทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ปี	183	45.80
1-3 ปี	190	47.40
4-5 ปี	20	5.00
6 ปีขึ้นไป	7	1.80
รวม	400	100.00

จากตาราง 19 พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 1-3 ปี มีจำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 45.80 มีประสบการณ์ในการทำงาน 4-5 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 6 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80

ตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามช่วงระยะเวลาในการทำงาน
บางเวลา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ช่วงเวลา	จำนวนนิสิตนักศึกษา		รวม
	เลือก	ไม่เลือก	
วันทำงานปกติ 08.00-12.00 น.	20	380	400
	(5.00)	(95.00)	(100.00)
วันทำงานปกติ 13.00-17.00 น.	68	332	400
	(17.00)	(83.00)	(100.00)
วันทำงานปกติ 17.00-24.00 น.	204	196	400
	(51.00)	(49.00)	(100.00)
วันทำงานปกติ 08.00-17.00 น.	33	367	400
	(8.20)	(91.80)	(100.00)
วันหยุด (เสาร์-อาทิตย์) 08.00-17.00 น.	218	182	400
	(54.50)	(45.50)	(100.00)

จากตาราง 20 พบว่า ช่วงเวลาที่นิสิตนักศึกษาเลือกทำงานบางเวลามากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น. มีจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 รองลงมา คือ ช่วงเวลาวันทำงานปกติเวลา 17.00-24.00 น. จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ช่วงเวลาวันทำงานปกติเวลา 13.00-17.00 น. จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 วันทำงานปกติ ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น. เลือกจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 และช่วงเวลาที่ไม่เลือกทำงานน้อยที่สุด คือ วันทำงานปกติเวลา 08.00-12.00 น. จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.00

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา
(แสดงในตาราง 21-24)

ตาราง 21 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุจูงใจที่ทำให้นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน

เหตุจูงใจ	$\bar{X}$	S. D.	ค่าระดับ
รายได้ครอบคลุมไม่เพียงพอกับรายจ่าย	3.15	1.19	ปานกลาง
ต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้	3.95	0.94	มาก
ต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน	4.16	0.83	มาก
มีเวลาว่างจากการเรียน	3.27	0.99	ปานกลาง
เพื่อนชักชวนให้ทำงาน	2.78	1.14	ปานกลาง
ขยันไม่ยอมอยู่เฉยๆ	3.35	1.02	ปานกลาง
ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม	3.43	1.05	ปานกลาง
ต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย	3.91	0.99	มาก
อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ	2.29	1.07	น้อย
ค่านิยมและนโยบายของรัฐ	2.56	1.01	น้อย

จากตาราง 21 พบว่าเหตุจูงใจที่เป็นปัจจัยที่ทำให้นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 มูลเหตุตามลำดับดังนี้ คือ ต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน ($\bar{X} = 4.16$) ต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ ($\bar{X} = 3.95$) ต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.91$) และเหตุจูงใจคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้ คือ ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.43$) ขยันไม่ยอมอยู่เฉยๆ ($\bar{X} = 3.35$) มีเวลาว่างจากการเรียน ($\bar{X} = 3.27$) รายได้ครอบคลุมไม่เพียงพอกับรายจ่าย ($\bar{X} = 3.15$) และเพื่อนชักชวนให้ทำงาน ($\bar{X} = 2.78$) ส่วนเหตุจูงใจที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด มี 2 มูลเหตุ คือ ค่านิยมและนโยบายของรัฐ ($\bar{X} = 2.56$) และอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ($\bar{X} = 2.29$)

ตาราง 22 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน
ของนิสิตนักศึกษา

รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
1. ต้องการทำงานบางเวลาอย่างแน่นอนถ้ามีโอกาส	4.20	0.80	มาก
2. ต้องการทำงานบางเวลาอย่างมากเพื่อมีรายได้เสริม	4.15	0.86	มาก
3. ต้องการทำงานบางเวลาที่เป็นอาชีพชื้อสัตย์สุจริต	4.51	0.75	มากที่สุด
4. ต้องการทำงานที่มีเวลาเป็นอิสระทำเวลาใดก็ได้	4.36	0.80	มาก
5. ต้องการงานที่เป็นผู้ลงทุนหรือร่วมลงทุน	3.27	1.12	ปานกลาง
6. ต้องการงานที่เป็นอาชีพที่ทำงานภายในสถานที่ทำงานเท่านั้น	3.09	1.10	ปานกลาง

จากตาราง 22 พบว่านิสิตนักศึกษาต้องการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความต้องการทำงานบางเวลาที่เป็นอาชีพชื้อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 4.51$) มีความต้องการในระดับมาก 3 ระดับคือ ต้องการงานที่มีเวลาเป็นอิสระทำงานเวลาใดก็ได้ ($\bar{X} = 4.36$) มีความต้องการทำงานบางเวลาอย่างแน่นอนถ้ามีโอกาส ($\bar{X} = 4.20$) และต้องการทำงานบางเวลาเพื่อมีรายได้เสริม ($\bar{X} = 4.15$) มีความต้องการในระดับปานกลางคือต้องการงานที่เป็นผู้ลงทุนหรือร่วมลงทุน ($\bar{X} = 3.27$) และต้องการงานที่เป็นอาชีพที่ทำงานภายในสถานที่ทำงานเท่านั้น (3.09)

ตาราง 23 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาชีพที่เหมาะสม ของนิสิตนักศึกษาที่ทำงาน
บางเวลาในระหว่างเรียน

รายละเอียด	$\bar{X}$	S. D.	ค่าระดับ
รับจ้างทำงานต่างๆ ที่เป็นงานอิสระ	4.16	0.88	มาก
ค้าขาย	3.42	1.09	มาก
พนักงานบัญชี	2.63	1.01	ปานกลาง
พนักงานขาย	3.27	1.07	ปานกลาง
พนักงานเสิร์ฟ	3.01	1.07	ปานกลาง
พนักงานเชียร์สินค้า	2.74	1.11	ปานกลาง
คนส่งเอกสาร / อาหารตามบ้าน	2.29	0.93	น้อย
ช่างเสริมสวย / ช่างตัดผม	2.18	0.99	น้อย
พนักงานโฆษณาสินค้า	2.99	1.12	ปานกลาง
พนักงานช่าง	2.32	1.00	น้อย

จากตาราง 23 พบว่า นิสิตนักศึกษามีความเห็นว่างานอาชีพที่เหมาะสมในการทำงานบางเวลา
ระหว่างเรียนในระดับมาก คือ รับจ้างทำงานต่างๆ ที่เป็นงานอิสระ ($\bar{X} = 4.16$) ค้าขาย ($\bar{X} = 3.42$)
และมีความเหมาะสมในระดับปานกลางตามลำดับดังนี้ พนักงานขาย ($\bar{X} = 3.27$) พนักงานเสิร์ฟ
($\bar{X} = 3.01$) พนักงานโฆษณาสินค้า ($\bar{X} = 2.99$) พนักงานเชียร์สินค้า ($\bar{X} = 2.74$) และพนักงานบัญชี
($\bar{X} = 2.63$) ส่วนความเหมาะสมในระดับน้อย คือ พนักงานช่าง ($\bar{X} = 2.32$) คนส่งเอกสารหรืออาหาร
ตามบ้าน ($\bar{X} = 2.29$) และช่างเสริมสวยหรือช่างตัดผม ($\bar{X} = 2.18$)

ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับการให้การสนับสนุนของสถาบันการศึกษา ที่ควร
ให้แก่นักศึกษาที่ทำงานบางเวลา แสดงในตาราง 24

ตาราง 24 แสดงความต้องการที่นิสิตนักศึกษาเห็นว่าสถาบันการศึกษาควรให้การสนับสนุนแก่นิ
สิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ความต้องการการสนับสนุนจากสถาบัน	ความถี่
ให้ทุนสนับสนุนเบื้องต้นที่จำเป็น	262
ให้คะแนนประสบการณ์ในการทำงานบางเวลา	230
ให้เกียรติบัตร วุฒิบัตร	163
ให้จำนวนหน่วยกิตและมีผลการประเมิน	154
ให้การสนับสนุนอื่นๆ	34

จากตาราง 24 พบว่า นิสิตนักศึกษาต้องการให้สถาบันการศึกษาให้การสนับสนุนใน
การทำงานบางเวลามากที่สุด ตามลำดับดังนี้ ให้ทุนสนับสนุนเบื้องต้นที่จำเป็น 262 คน ให้คะแนน
ประสบการณ์ในการทำงานบางเวลา 230 คน ให้สถาบันมอบเกียรติบัตร วุฒิบัตร 163 คน ให้จำนวน
หน่วยกิตและมีผลการประเมิน 154 คน และให้การสนับสนุน อื่นๆ 34 คน

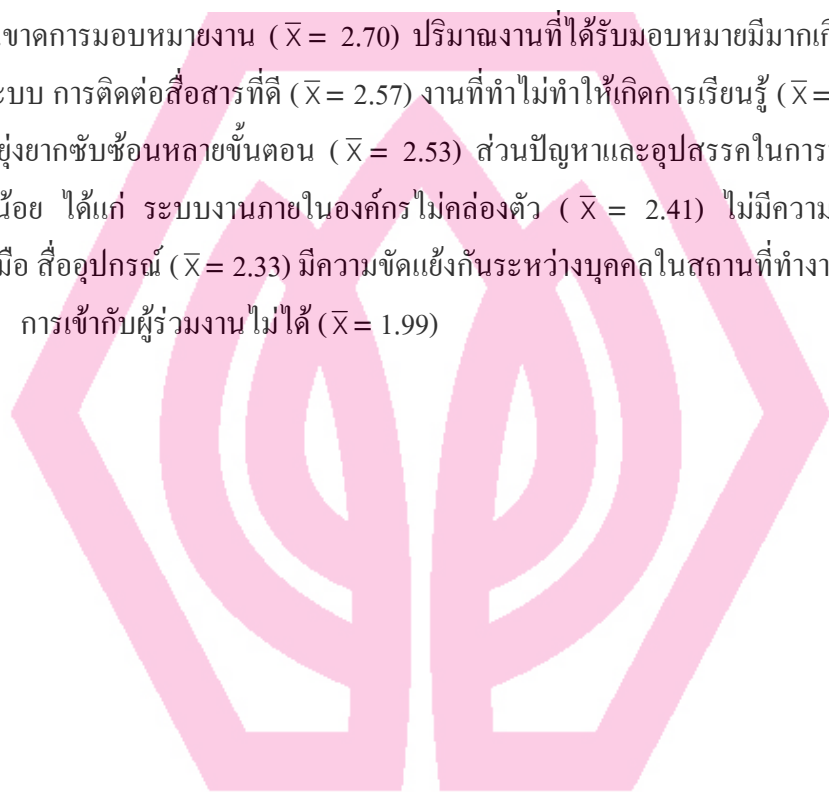
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาต่อการศึกษาล่าเรียนในมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ของพฤติกรรมในการทำงาน กับงานอาชีพ (แสดงในตาราง 25-57)

ตาราง 25 แสดงระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียนของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{x}$	S. D.	ค่าระดับ
1. มีเวลาในการทำงานไม่เพียงพอ	3.39	0.97	ปานกลาง
2. ขาดความรู้ในงานที่ต้องรับผิดชอบ	2.81	0.89	ปานกลาง
3. ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี	2.89	0.97	ปานกลาง
4. เข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้	1.99	0.87	น้อย
5. ระบบงานภายในองค์กรไม่คล่องตัว	2.41	0.85	น้อย
6. งานในหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน	3.00	1.14	ปานกลาง
7. อัตราค่าจ้างที่ได้รับไม่เหมาะสม	3.06	1.04	ปานกลาง
8. ชั่วโมงการทำงานไม่สอดคล้องและไม่เอื้อกับตารางเรียน	3.34	1.20	ปานกลาง
9. สวัสดิการที่องค์กรให้แก่ักศึกษาไม่เหมาะสม	3.01	1.04	ปานกลาง
10. สถานที่ทำงานขาดการมอบหมายงาน	2.70	0.95	ปานกลาง
11. ไม่มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี	2.57	0.94	ปานกลาง
12. มีความขัดแย้งกันระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงาน	2.18	0.99	น้อย
13. ไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่ออุปกรณ์	2.33	1.02	น้อย
14. ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป	2.68	0.92	ปานกลาง
15. งานในหน้าที่ยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน	2.53	0.95	ปานกลาง
16. งานที่ทำไม่ทำให้ท่านเกิดการเรียนรู้	2.55	1.11	ปานกลาง
17. มีเวลาพักผ่อนน้อยเกินไป	3.31	1.18	ปานกลาง

จากตาราง 25 พบว่า นิสิตนักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ คือ มีเวลาในการทำงานไม่เพียงพอ

($\bar{x} = 3.39$) ชั่วโมงการทำงานไม่สอดคล้องและไม่เอื้อกับตารางเรียน ($\bar{x} = 3.34$) มีเวลาพักผ่อนน้อยเกินไป ($\bar{x} = 3.31$) อัตราค่าจ้างที่ได้รับไม่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.06$) สวัสดิการที่องค์กรให้แก่นักศึกษาไม่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.01$) งานในหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน ($\bar{x} = 3.00$) ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี ($\bar{x} = 2.89$) ขาดความรู้ในงานที่ต้องรับผิดชอบ ($\bar{x} = 2.81$) สถานที่ทำงานขาดการมอบหมายงาน ($\bar{x} = 2.70$) ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป ($\bar{x} = 2.68$) ไม่มีระบบ การติดต่อสื่อสารที่ดี ($\bar{x} = 2.57$) งานที่ทำไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ($\bar{x} = 2.55$) และงานในหน้าที่ยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน ($\bar{x} = 2.53$) ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาในระดับน้อย ได้แก่ ระบบงานภายในองค์กรไม่คล่องตัว ($\bar{x} = 2.41$) ไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ ($\bar{x} = 2.33$) มีความขัดแย้งกันระหว่างบุคคลในสถานที่ทำงาน ($\bar{x} = 2.18$) และปัญหา การเข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้ ($\bar{x} = 1.99$)

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตาราง 26 แสดงระดับความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบของการทำงานบางเวลา
ของนิสิตนักศึกษาต่อการศึกษาในมหาวิทยาลัย

ผลกระทบ	$\bar{X}$	S. D.	ค่าระดับ
ผลกระทบทางลบ			
1. เพื่อนน้อยลง	2.85	0.98	ปานกลาง
2. ผลการเรียนตกต่ำ	2.94	1.06	ปานกลาง
3. ไม่สนใจการเรียน	3.08	1.09	ปานกลาง
4. ความสามารถในการเรียนลดลง	2.93	1.04	ปานกลาง
5. สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ	3.00	1.08	ปานกลาง
6. ลดศักดิ์ศรีของตนเอง	1.82	0.90	น้อย
7. เวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง	2.78	1.08	ปานกลาง
8. ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	2.68	1.21	ปานกลาง
ผลกระทบทางบวก			
1. รายได้เพิ่มขึ้น	3.98	0.87	มาก
2. คุณภาพชีวิตดีขึ้น	3.80	0.85	มาก
3. พึ่งตนเองได้	4.11	0.85	มาก
4. รู้จักบุคคลมากขึ้น	4.16	0.84	มาก
5. รู้สึกภาคภูมิใจ	4.30	0.84	มาก
6. พัฒนางานอาชีพ	4.23	0.85	มาก

จากตาราง 26 พบว่า นิสิตนักศึกษามีความเห็นว่าการทำงานบางเวลา มีผลกระทบด้านลบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับดังนี้ คือ ทำให้ไม่สนใจการเรียน ($\bar{X} = 3.08$) สุขภาพร่างกาย และจิตใจตกต่ำลง ($\bar{X} = 3.00$) มีผลการเรียนตกต่ำ ($\bar{X} = 2.94$) ความสามารถในการเรียนลดลง ($\bar{X} = 2.93$) มีเพื่อนน้อยลง ($\bar{X} = 2.85$) มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ($\bar{X} = 2.78$) ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.68$) และมีผลกระทบในระดับน้อยคือ ทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเอง ($\bar{X} = 1.82$)

ส่วนผลกระทบทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับดังนี้ มีความภาคภูมิใจ ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมา คือ ได้พัฒนางานอาชีพ ($\bar{X} = 4.23$) ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น ($\bar{X} = 4.16$)

สามารถพึ่งตนเองได้ ($\bar{X} = 4.11$) ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.98$) และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น ($\bar{X} = 3.80$)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับงานอาชีพ

ตาราง 27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับพฤติกรรมการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

ลักษณะงานที่ทำ	เพศ		รวม	สถิติทดสอบ χ^2	p-Value
	ชาย	หญิง			
รับจ้าง					
- เลือก	61 (42.07)	84 (57.93)	145	4.996	0.025*
- ไม่เลือก	79 (30.98)	176 (69.02)	255		
ค้าขาย					
- เลือก	14 (21.53)	51 (78.46)	65	6.182	0.013*
- ไม่เลือก	126 (37.61)	209 (62.39)	355		
พนักงาน					
- เลือก	50 (33.78)	98 (66.22)	148	0.153	0.696
- ไม่เลือก	90 (35.71)	162 (64.29)	252		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 27 พบว่า เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศ และการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $\chi^2 = 4.996$ และ p-Value เท่ากับ 0.025 แสดงว่าเพศมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนงานประเภทค้าขาย พบว่าเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $\chi^2 = 6.182$ และ p-Value เท่ากับ 0.013 แสดงว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานประเภทพนักงาน พบว่าเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศและการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานโดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.153$ และ p-Value เท่ากับ 0.696 แสดงว่าเพศมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับพฤติกรรมการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

ลักษณะงานที่ทำ	ระดับชั้นปีการศึกษา				รวม	X ²	p-Value
	1	2	3	4			
รับจ้าง	16 (11.03)	16 (11.03)	41 (28.28)	72 (49.66)	145	1.795	0.616
ค้าขาย	11 (16.92)	2 (3.08)	22 (33.85)	30 (46.15)	65	5.625	0.131
พนักงาน	23 (15.54)	11 (7.43)	33 (22.30)	81 (54.73)	148	4.526	0.210

จากตาราง 28 พบว่าการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานรับจ้าง ร้อยละ 49.66 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 28.28 ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 11.03 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับการทำงานรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.795$ และ p-Value เท่ากับ 0.616 แสดงว่า ระดับชั้นปี มีความสัมพันธ์กับการทำงานรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

การทำงานอาชีพค้าขาย พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานค้าขาย ร้อยละ 46.15 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 33.85 ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 16.92 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 3.08 ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับการทำงานค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.625$ และ p-Value เท่ากับ 0.131 แสดงว่า ระดับชั้นปี มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนการทำงานเป็นพนักงาน พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานบางเวลา ร้อยละ 54.73 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 22.30 ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 15.54 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 7.43 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับการทำงานเป็นพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.526$ และ p-Value เท่ากับ 0.210 แสดงว่า ระดับชั้นปี มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับรายได้ต่อเดือนจากการทำงาน
บางเวลาของนิสิตนักศึกษา

รายได้	ระดับชั้นปีการศึกษา				รวม	X ²	p-Value
	1	2	3	4			
ต่ำกว่า 2,000 บาท	15 (28.3)	14 (37.9)	36 (33.3)	61 (30.2)	126 (31.5)	16.229	0.367
2,000 – 4,000 บาท	25 (47.2)	17 (45.9)	48 (44.4)	78 (38.6)	168 (42.0)		
4,001 – 6,001 บาท	10 (18.8)	2 (5.4)	15 (13.9)	37 (18.3)	64 (16.0)		
ตั้งแต่ 6,001 บาทขึ้นไป	3 (5.7)	4 (10.8)	9 (8.4)	26 (12.9)	42 (10.5)		
รวม	53 (100.1)	37 (99.9)	108 (100.0)	202 (100.0)	400 (100.0)		

จากตาราง 29 พบว่านิสิตนักศึกษาที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาท เป็นนิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 37.90 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 33.30 ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 30.20 และชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 28.30

รายได้ประมาณ 2,000 – 4,000 บาท เป็นนิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 47.20 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 45.90 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 44.40 และชั้นปี 4 ร้อยละ 38.60

รายได้ประมาณ 4,001 – 6,000 บาท พบว่าเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 18.80 ชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 18.30 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 13.90 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 5.40

รายได้ตั้งแต่ 6,001 บาทขึ้นไป พบว่าเป็นนิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 12.90 ชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 10.80 ชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 8.40 และชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 5.70

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 16.229$ และ p-Value เท่ากับ 0.367 สรุปได้ว่า ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับรายได้หรือไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตาราง 30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับประสพการณ์ในการทำงาน
บางเวลาของนิสิตนักศึกษา

อายุงาน	ระดับชั้นปีการศึกษา				รวม	X ²	p-Value
	1	2	3	4			
น้อยกว่า 1 ปี	36	21 (56.8)	43 (39.8)	83 (41.1)	183	20.76	0.014*
1-3 ปี	(67.9)	15 (40.5)	60 (55.6)	99 (49.0)	(45.8)	0	
มากกว่า 3 ปี	16	1 (2.7)	5 (4.6)	20 (9.9)	190		
รวม	53	37	108	202	400		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 30 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาที่มีประสพการณ์ในการทำงานบางเวลาน้อยกว่า 1 ปี เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปี 1 ร้อยละ 67.90 ชั้นปี 2 ร้อยละ 56.80 ชั้นปี 4 ร้อยละ 41.10 และชั้นปี 3 ร้อยละ 39.80

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาที่มีประสพการณ์ในการทำงานบางเวลาตั้งแต่ 1-3 ปี พบว่าเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปี 3 ร้อยละ 55.60 ชั้นปี 4 ร้อยละ 49.00 ชั้นปี 2 ร้อยละ 40.50 และชั้นปี 1 ร้อยละ 30.20

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลามากกว่า 3 ปี พบว่า เป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปี 4 ร้อยละ 9.90 ชั้นปี 3 ร้อยละ 4.60 ชั้นปี 2 ร้อยละ 2.70 และชั้นปี 1 ร้อยละ 1.90

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีกับประสพการณ์ในการทำงานบางเวลาโดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 20.760$ และ p-Value เท่ากับ 0.014 สรุปได้ว่า ระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับประสพการณ์ในการทำงานบางเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษา กับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลา
ของนิสิตนักศึกษา

ช่วงเวลา	ระดับชั้นปีการศึกษา				รวม	X ²	p-Value
	1	2	3	4			
08.00-12.00 น.	3 (15.00)	2 (10.00)	4 (20.00)	11 (55.00)	20 (5.00)	0.528	0.913
13.00-17.00 น.	12 (17.65)	5 (7.35)	21 (30.88)	30 (44.12)	68 (17.00)	2.632	0.452
17.00-24.00 น.	28 (13.73)	18 (8.82)	59 (28.92)	99 (48.53)	204 (51.00)	1.042	0.791
8.00-17.00 น.	2 (6.06)	6 (18.18)	8 (24.24)	17 (51.52)	33 (8.30)	4.614	0.202
วันเสาร์-อาทิตย์	33 (15.14)	19 (8.72)	63 (28.89)	103 (47.25)	218 (54.50)	3.080	0.379

จากตาราง 31 พบว่าการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในช่วงเวลาทำงานตั้งแต่เวลา 08.00-12.00 น. นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทำงานในช่วงเวลานี้อยู่ละ 15.00 ชั้นปี 2 อยู่นะ 10.00 ชั้นปีที่ 3 อยู่นะ 20.00 และชั้นปีที่ 4 อยู่นะ 55.00 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปี การศึกษากับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลา ตั้งแต่ 08.00-12.00 น. โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.528$ และ p-Value เท่ากับ 0.913 แสดงว่า ช่วงระยะเวลาในการทำงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในช่วงเวลา 13.00-17.00 น. พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานในช่วงเวลานี้น่ามากที่สุด อยู่นะ 44.12 ชั้นปีที่ 3 อยู่นะ 30.88 ชั้นปีที่ 1 อยู่นะ 17.65 และชั้นปีที่ 2 อยู่นะ 7.35 เมื่อทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษากับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลาตั้งแต่เวลา 13.00-17.00 น. โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.632$ และ p-Value เท่ากับ 0.452 แสดง ว่า ช่วงระยะเวลาในการทำงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในช่วงเวลา 17.00-24.00 น. พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปี 4 ทำงานในช่วงเวลานี้น่ามากที่สุด อยู่นะ 48.53 ชั้นปีที่ 3 อยู่นะ 28.92 ชั้นปีที่ 1 อยู่นะ 13.73 และชั้นปี 2 อยู่นะ 8.82 เมื่อทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษากับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลา ตั้งแต่เวลา 17.00-24.00 น. โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.042$ และ p-Value เท่ากับ 0.791 แสดงว่า ช่วงระยะเวลาในการทำงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปีอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ

ในช่วงทำงานเต็มเวลาตั้งแต่ 08.00-17.00 น. ในวันทำงานปกติ พบว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานอยู่นะ 51.52 ชั้นปีที่ 3 อยู่นะ 24.24 ชั้นปีที่ 2 อยู่นะ 18.18 และชั้นปีที่ 1 อยู่นะ 6.06

เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษากับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลาดังแต่เวลา 08.00-17.00 น. โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.614$ และ p-Value เท่ากับ 0.202 แสดงว่า ช่วงระยะเวลาในการทำงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

และในช่วงเวลาวันเสาร์- อาทิตย์ พบว่ามีนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ทำงานบางเวลาเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 47.25 รองลงมาชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 28.89 ชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 15.14 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 8.72 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับชั้นปีการศึกษากับช่วงเวลาในการทำงานบางเวลาในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.080$ และ p-Value เท่ากับ 0.379 แสดงว่า ช่วงระยะเวลาในการทำงานดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับระดับชั้นปีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการเรียน กับงานอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา

อาชีพ	หลักสูตรการเรียนของนิสิตนักศึกษา		รวม	X ²	p-Value
	ภาคปกติ	ภาคพิเศษ			
รับจ้าง	143	2	145	1.172	0.279
ค้าขาย	62	3	65	1.425	0.233
พนักงาน	144	4	148	0.040	0.842
อื่นๆ	93	3	96	0.202	0.653

จากตาราง 32 พบว่า เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรการศึกษากับการทำงานอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาหลักสูตรภาคปกติจำนวน 143 คน หลักสูตรภาคพิเศษจำนวน 2 คน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร กับการทำงานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.172$ และ p-Value เท่ากับ 0.279 แสดงว่าหลักสูตรมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานประเภทค้าขาย พบว่า เป็นนิสิตนักศึกษาหลักสูตรภาคปกติ จำนวน 62 คน ภาคพิเศษจำนวน 3 คน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับการทำงานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบ

ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.425$ และ p-Value เท่ากับ 0.233 แสดงว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเภทพนักงาน พบว่า เป็นนิสิตนักศึกษาหลักสูตรภาคปกติ จำนวน 93 คน ภาคพิเศษ จำนวน 3 คน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับการทำงานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.040$ และ p-Value เท่ากับ 0.842 แสดงว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนงานอาชีพอื่นๆ พบว่า เป็นนิสิตนักศึกษาหลักสูตรปกติ จำนวน 93 คน ภาคพิเศษ จำนวน 3 คน เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตรกับการทำงานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.202$ และ p-Value เท่ากับ 0.653 แสดงว่า หลักสูตรมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทงานอาชีพอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปได้ว่าหลักสูตรการเรียนมีความสัมพันธ์กับการทำงานอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา กับมหาวิทยาลัยที่กำลังศึกษาอยู่

อาชีพ	มหาวิทยาลัย						รวม	χ^2	p-Value
	มธ.	มสป.	มก.	ม.หอการค้าไทย	มศว.	ม.ธุรกิจบัณฑิตย์			
รับจ้าง	22 (15.18)	14 (9.65)	44 (30.35)	27 (18.62)	17 (11.72)	21 (14.48)	145	14.271	0.014*
ค้าขาย	8 (12.30)	5 (7.70)	13 (20.00)	25 (38.46)	5 (7.70)	9 (13.84)	65	21.961	0.001*
พนักงาน	33 (22.30)	34 (22.97)	16 (10.82)	19 (12.83)	21 (14.18)	25 (16.90)	148	31.502	0.000*
อื่นๆ	18 (18.75)	10 (10.42)	36 (37.50)	6 (6.25)	10 (10.42)	16 (16.66)	96	27.513	0.000*

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 33 พบว่านิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำงานบางเวลา ประเภทรับจ้างมีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 30.35 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ร้อยละ 18.62 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร้อยละ 15.18 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ร้อยละ 14.48 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร้อยละ 11.72 และมหาวิทยาลัยศรีปทุม ร้อยละ 9.65 ตามลำดับ เมื่อทดสอบ

ค่าสถิติไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 14.271$ และ p-Value เท่ากับ 0.014 แสดงว่า การทำงานบางเวลา ประเภทอาชีพรับจ้างมีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานอาชีพค้าขาย พบว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยทำงานบางเวลาประเภทงานอาชีพค้าขาย มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 38.46 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ร้อยละ 20.00 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ร้อยละ 13.84 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร้อยละ 12.30 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศรีปทุม แห่งละเท่ากับ ร้อยละ 7.70 ตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 21.961$ และ p-Value เท่ากับ 0.001 แสดงว่า การทำงานบางเวลาอาชีพประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานประเภทอาชีพพนักงาน พบว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุมทำงานบางเวลาประเภทอาชีพพนักงานมีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ 22.97 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร้อยละ 22.30 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ร้อยละ 16.90 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ร้อยละ 14.18 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ร้อยละ 12.83 ตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ $X^2 = 31.502$ และ p-Value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอาชีพพนักงานมีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนงานอาชีพอื่นๆ พบว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำงานอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 37.50 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร้อยละ 18.75 มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ร้อยละ 16.66 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยศรีปทุม แห่งละเท่ากับ ร้อยละ 10.42 และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ร้อยละ 6.25 ตามลำดับ เมื่อทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ $X^2 = 27.513$ และ p-Value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า งานอาชีพอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษา กำลังศึกษาอยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน
บางเวลา

อาชีพบิดามารดา	งานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา			
	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงาน	อื่นๆ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	45 (31.03)	11 (16.92)	26 (17.56)	30 (31.30)
บริษัทเอกชน	12 (8.30)	5 (7.69)	16 (10.81)	2 (2.10)
ค้าขาย / เจ้าของกิจการ	37 (25.52)	40 (61.54)	45 (30.41)	29 (30.20)
รับจ้าง	15 (10.34)	3 (4.62)	17 (11.49)	7 (7.30)
เกษตรกร	27 (18.62)	5 (7.69)	37 (25.00)	19 (19.80)
อื่นๆ	9 (6.21)	1 (1.54)	7 (4.73)	9 (9.40)
รวม	145 (36.30)	65 (16.30)	148 (37.00)	96 (24.00)
X²	10.104	27.947	13.111	15.874
p-Value	0.072	0.000*	0.022*	0.007*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 34 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานรับจ้างส่วนใหญ่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองทำงานรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 31.03) รองลงมาคือ มีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 25.52) เกษตรกร (ร้อยละ 18.62) รับจ้าง (ร้อยละ 10.34) บริษัทเอกชน (ร้อยละ 8.28) และอื่นๆ (ร้อยละ 6.21) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 10.104$ และ p-Value เท่ากับ 0.072 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างของนิสิตนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาด้านอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่มีบิดามารดาทำงานค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 61.54) รองลงมาคือ บิดามารดาทำงานรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 16.92) ทำงานบริษัทเอกชนและอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 7.69) รับจ้าง (ร้อยละ 4.62) และอื่นๆ (ร้อยละ 1.54) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 27.947$

และ p-Value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานเป็นพนักงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีบิดามารดาทำการค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 30.41) รองลงมาเป็นเกษตรกร (ร้อยละ 25.00) รับราชการ (ร้อยละ 17.56) รับจ้าง (ร้อยละ 11.49) บริษัทเอกชน (ร้อยละ 10.81) และอื่นๆ (ร้อยละ 4.73) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดามารดากับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 13.111$ และ p-Value เท่ากับ 0.022 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนอาชีพอื่นๆ ส่วนใหญ่มีบิดามารดา รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 31.30) รองลงมาคือมีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 30.20) อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 19.80) อาชีพอื่นๆ (ร้อยละ 9.40) อาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 7.30) และทำงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 2.10) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 15.874$ และ p-Value เท่ากับ 0.007 แสดงว่า อาชีพของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทงานอื่นๆอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้อง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	จำนวนพี่น้อง					รวม	X ²	p-Value
	ไม่มี	1 คน	2 คน	3 คน	4 คนขึ้นไป			
รับจ้าง	7 (4.84)	23 (15.86)	63 (43.45)	33 (22.75)	19 (13.10)	145 (100.00)	2.851	0.583
ค้าขาย	2 (3.08)	10 (15.38)	28 (43.08)	14 (21.54)	11 (16.92)	65 (100.00)	1.214	0.876
พนักงาน	5 (3.38)	23 (15.54)	62 (41.89)	40 (27.03)	18 (12.16)	148 (100.00)	1.089	0.896
อื่นๆ	1 (1.05)	12 (12.5)	49 (51.05)	23 (23.95)	11 (11.45)	96 (100.00)	4.018	0.404

จากตาราง 35 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 43.45) รองลงมาคือมีพี่น้องจำนวน 3 คน (ร้อยละ 22.75) 1 คน (ร้อยละ 15.86) และ 4 คนขึ้นไป (ร้อยละ 13.10) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องกับงานอาชีพที่นักศึกษาทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.851$ และ p-Value

เท่ากับ 0.583 แสดงว่า จำนวนพี่น้องของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับงานประเภทรับจ้างอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

งานค้าขาย พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 43.08) รองลงมาคือมีพี่น้องจำนวน 3 คน (ร้อยละ 21.54) จำนวน 4 คนขึ้นไป (ร้อยละ 16.92) จำนวน 1 คน (ร้อยละ 15.38) และ 2 คน (ร้อยละ 3.08) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องกับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.214$ และ p-Value เท่ากับ 0.876 แสดงว่า จำนวนพี่น้องของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อาชีพเป็นพนักงาน พบว่านิสิตนักศึกษา ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 41.89) รองลงมาคือ มีพี่น้อง 3 คน (ร้อยละ 27.03) 1 คน (ร้อยละ 15.54) และ 4 คนขึ้นไป (ร้อยละ 12.16) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องกับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.089$ และ p-Value เท่ากับ 0.896 แสดงว่า จำนวนพี่น้องของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

สำหรับอาชีพอื่นๆ พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 51.05) พี่น้อง 3 คน (ร้อยละ 23.95) พี่น้อง 1 คน (ร้อยละ 12.50) พี่น้อง 4 คนขึ้นไป (ร้อยละ 11.45) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องกับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาประเภทอาชีพอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.018$ และ p-Value เท่ากับ 0.404 แสดงว่า จำนวนพี่น้องของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอาชีพอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัย กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงาน
บางเวลา

อาชีพ	ประเภทที่พักอาศัย						รวม	X ²	p-Value
	อยู่กับ บิดา มารดา	บ้าน ญาติ	เพื่อน	หอพัก มหาวิทยาลัย	หอพัก เอกชน	อื่นๆ			
รับจ้าง	33 (22.80)	16 (11.0)	2 (1.40)	40 (27.50)	51 (35.20)	3 (2.10)	145 (36.30)	9.136	0.104
ค้าขาย	26 (40.0)	7 (10.80)	1 (1.50)	6 (9.20)	22 (33.90)	3 (4.60)	65 (16.30)	10.587	0.60
พนักงาน	38 (25.70)	19 (12.80)	7 (4.70)	26 (17.60)	55 (37.20)	3 (2.00)	148 (37.00)	9.972	0.076
อื่นๆ	20 (20.80)	3 (3.10)	1 (1.10)	26 (27.10)	43 (44.80)	3 (3.10)	96 (24.00)	14.198	0.014*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 36 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยอยู่หอพักเอกชน (ร้อยละ 35.20) รองลงมาคือ หอพักมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 27.50) พักอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 22.80) พักอยู่กับญาติ (ร้อยละ 11.00) พักอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 1.40) และอื่นๆ (ร้อยละ 2.10) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัยของนิสิตนักศึกษากับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.136$ และ p-Value เท่ากับ 0.104 แสดงว่า ที่พักอาศัยมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานประเภทค้าขาย พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ อยู่หอพักเอกชน (ร้อยละ 33.90) อยู่บ้านญาติ (ร้อยละ 10.80) อยู่หอพักมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 9.20) พักอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 1.50) และอื่นๆ (ร้อยละ 4.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัยของนิสิตนักศึกษากับการทำงานบางเวลาของนักศึกษาประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 10.587$ และ p-Value เท่ากับ 0.60 แสดงว่า ที่พักมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานประเภทพนักงาน พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่กับหอพักเอกชน (ร้อยละ 37.20) รองลงมาคือ พักอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 25.70) พักหอพักมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 17.60) บ้านญาติ

(ร้อยละ 12.80) พักอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 4.70) และอื่นๆ (ร้อยละ 2.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัยของนิสิตนักศึกษากับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.972$ และ p-Value เท่ากับ 0.076 แสดงว่าที่พักมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนงานอื่นๆ พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่หอพักเอกชน (ร้อยละ 44.80) รองลงมาอยู่หอพักมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 27.10) อยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 20.80) อยู่บ้านญาติ และอื่นๆ (ร้อยละ 3.10) และพักอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 1.10) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทที่พักอาศัยของนิสิตนักศึกษากับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทอาชีพอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 14.198$ และ p-Value เท่ากับ 0.014 แสดงว่า ที่พักอาศัยกับการทำงานบางเวลาประเภทอาชีพอื่นๆ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครอง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

รายได้ผู้ปกครอง ต่อเดือน	อาชีพของนิสิตนักศึกษา			
	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงาน	อื่นๆ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	75 (51.72)	24 (36.92)	79 (53.38)	55 (57.90)
20,000 – 39,999 บาท	35 (24.14)	19 (29.23)	35 (23.65)	28 (29.47)
40,000 – 59,999 บาท	23 (15.86)	14 (21.54)	20 (13.51)	8 (8.42)
60,000 บาทขึ้นไป	12 (8.28)	8 (12.31)	14 (9.46)	4 (4.21)
รวม	145 (100.00)	65 (100.00)	148 (100.00)	95 (100.00)
X^2	1.847	6.132	2.591	9.326
p-Value	0.764	0.190	0.628	0.053

จากตาราง 37 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 51.72) รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีรายได้ 20,000-39,999 บาท (ร้อยละ 24.14) และรายได้ 40,000-59,999 บาท (ร้อยละ 15.86) และรายได้ 60,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 8.28) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับอาชีพการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.847$ และ p-Value เท่ากับ 0.764

แสดงว่ารายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภท
รับจ้าง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำกว่า
20,000 บาท (ร้อยละ 36.92) รองลงมาคือ รายได้ 20,000-39,999 บาท (ร้อยละ 29.23) รายได้
40,000-59,999 บาท (ร้อยละ 21.54) และรายได้ 60,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 12.31) เมื่อทดสอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับอาชีพการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา โดยใช้
สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.132$ และ p-Value เท่ากับ 0.190 แสดงว่า รายได้ของ
ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทค้าขายอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

นักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่าส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกว่า
20,000 บาท (ร้อยละ 53.38) รายได้ 20,000-39,999 บาท (ร้อยละ 23.65) รายได้ 40,000 – 59,999
บาท (ร้อยละ 13.51) และรายได้ 60,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 9.46) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์
ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับอาชีพการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ
ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.591$ และ p-Value เท่ากับ 0.628 แสดงว่า รายได้ของผู้ปกครองมี
ความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติ

ส่วนนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพอื่นๆ พบว่าส่วนใหญ่รายได้ของผู้ปกครองอยู่
ในเกณฑ์ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 57.90) รายได้ 20,000 – 39,999 บาท (ร้อยละ 29.47) รายได้
40,000 – 59,999 บาท (ร้อยละ 8.42) และรายได้ 60,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 4.21) เมื่อทดสอบ
ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ปกครองกับอาชีพการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา โดยใช้
สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.326$ และ p-Value เท่ากับ 0.053 แสดงว่า รายได้ของ
ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาประเภทอาชีพอื่นๆ อย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 38 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากผู้ปกครอง กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	แหล่งรายได้		รวม	X ²	p-Value
	ผู้ปกครอง	อื่นๆ			
รับจ้าง	109 (75.17)	36 (24.83)	145 (100.00)	2.614	0.106
ค้าขาย	61 (93.85)	4 (6.15)	65 (100.00)	9.801	0.002*
พนักงาน	112 (75.68)	36 (24.32)	148 (100.00)	2.108	0.147
อื่นๆ	70 (72.92)	26 (27.08)	96 (100.00)	3.359	0.067

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 38 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 75.17) และแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 24.83) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.614$ และ p-Value เท่ากับ 0.106 แสดงว่า แหล่งรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่า ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 93.85) และมาจากแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 6.15) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.801$ และ p-Value เท่ากับ 0.002 แสดงว่า แหล่งรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 75.68) และแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 24.32) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.108$ และ p-Value เท่ากับ 0.147 สรุปได้ว่า แหล่งรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่า ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากผู้ปกครอง (ร้อยละ 72.92) และแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 27.08) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.359$

และ p-Value เท่ากับ 0.067 แสดงว่า แหล่งรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 39 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่า กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	แหล่งรายได้		รวม	X ²	p-Value
	ทุนการศึกษาได้เปล่า	อื่นๆ			
รับจ้าง	10 (6.90)	135 (93.10)	145 (100.00)	1.722	0.189
ค้าขาย	5 (7.69)	60 (92.31)	65 (100.00)	1.184	0.276
พนักงาน	5 (3.38)	143 (96.62)	148 (100.00)	1.301	0.254
อื่นๆ	5 (5.21)	91 (94.79)	96 (100.00)	0.012	0.914

จากตาราง 39 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง มีแหล่งรายได้มาจากทุนการศึกษาได้เปล่า เพียงร้อยละ 6.90 และมาจากแหล่งรายได้อื่นๆ ร้อยละ 93.10 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับแหล่งรายได้ทุนการศึกษาได้เปล่า โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.722$ และ p-Value เท่ากับ 0.189 แสดงว่า แหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่ามีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่ามีแหล่งรายได้มาจากทุนการศึกษาได้เปล่า เพียงร้อยละ 7.69 มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ ร้อยละ 92.31 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.184$ และ p-Value เท่ากับ 0.276 แสดงว่า แหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่ามีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่ามีแหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่า เพียงร้อยละ 3.38 มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ ร้อยละ 96.62 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.301$ และ p-Value เท่ากับ 0.254 แสดงว่า แหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่า มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่ามีแหล่งรายได้มาจากทุนการศึกษาได้เปล่า เพียงร้อยละ 5.21 และได้มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ ร้อยละ 94.79 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับแหล่งรายได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.012$ และ p-Value เท่ากับ 0.914 แสดงว่า แหล่งรายได้จากทุนการศึกษาได้เปล่า มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 40 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	แหล่งรายได้		รวม	X ²	p-Value
	เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา	อื่นๆ			
รับจ้าง	57 (39.31)	88 (60.69)	145 (100.00)	0.063	0.802
ค้าขาย	16 (24.62)	49 (75.38)	65 (100.00)	6.319	0.012*
พนักงาน	68 (45.95)	80 (54.05)	148 (100.00)	5.501	0.225
อื่นๆ	42 (43.75)	54 (56.25)	96 (100.00)	1.470	0.019*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 40 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 60.69) และจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 39.31) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.063$ และ p-Value เท่ากับ 0.802 แสดงว่า แหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 75.38) และจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 24.62) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.319$ และ p-Value เท่ากับ 0.012 แสดงว่า แหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่าส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากแหล่งรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 54.05) และจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 45.95) เมื่อทดสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.501$ และ p-Value เท่ากับ 0.225 แสดงว่าแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่าส่วนใหญ่มีแหล่งรายได้มาจากรายได้อื่นๆ (ร้อยละ 56.25) และจากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 43.75) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับแหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.470$ และ p-Value เท่ากับ 0.019 แสดงว่า แหล่งรายได้จากเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 41 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับประจำต่อเดือน กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

รายได้ประจำต่อเดือน	อาชีพ			
	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงาน	อื่นๆ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	34 (23.40)	11 (16.90)	21 (14.20)	19 (20.00)
3,001 – 5,000 บาท	78 (53.80)	33 (50.80)	89 (60.10)	51 (53.70)
5,001 – 7,000 บาท	15 (10.40)	13 (20.00)	21 (14.20)	11 (11.60)
7,001 บาทขึ้นไป	18 (12.40)	8 (12.30)	17 (11.50)	14 (14.70)
รวม	145 (99.30)	65 (100.00)	148 (100.00)	95 (100.00)
X^2	5.594	2.320	3.443	1.266
p-Value	0.133	0.509	0.328	0.737

จากตาราง 41 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างส่วนใหญ่ได้รับรายได้ประจำต่อเดือนๆ ละ 3,001–5,000 บาท (ร้อยละ 53.80) รองลงมารายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท (ร้อยละ 23.40) รายได้ 7,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 12.40) และรายได้ 5,001–7,000 บาท (ร้อยละ 10.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำต่อเดือนกับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.59$ และ p-Value เท่ากับ 0.13 แสดงว่า รายได้ที่

นิสิตนักศึกษาได้รับประจำต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับอาชีพการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างของ นิสิตนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่ได้รับรายได้ประจำ ต่อเดือนๆ ละ 3,001–5,000 บาท (ร้อยละ 50.80) รองลงมา รายได้ 5,001–7,000 บาท (ร้อยละ 20.00) รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท (ร้อยละ 16.90) และรายได้ 7,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 12.30) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติ ทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.32$ และ p-Value เท่ากับ 0.50 แสดงว่า รายได้ประจำที่นิสิต นักศึกษาได้รับต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายของนิสิตนักศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับ รายได้ประจำต่อเดือนๆ ละ 3,001–5,000 บาท (ร้อยละ 60.10) รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท และรายได้ 5,001–7,000 บาท อยู่ในอัตราเท่ากัน (ร้อยละ 14.20) และรายได้ 7,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 11.50) ตามลำดับเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการทำงานบางเวลา ประเภทพนักงานโดยใช้สถิติ ทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.44$ และ p-Value เท่ากับ 0.32 แสดงว่า รายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภท พนักงานของนิสิตศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่าส่วนมากนิสิตนักศึกษาได้รับรายได้ ประจำต่อเดือนๆ ละ 3,001–5,000 บาท (ร้อยละ 53.70) รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท (ร้อยละ 20.00) รายได้ 7,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 14.70) และรายได้ 5,001–7,000 บาท (ร้อยละ 11.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ประจำต่อเดือนกับการทำงานบางเวลา ประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.26$ และ p-Value เท่ากับ 0.73 แสดงว่า รายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับประจำต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ของนิสิตนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 42 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายต่อเดือน กับงานอาชีพของนิสิตนักศึกษา
ที่ทำงานบางเวลา

ค่าใช้จ่าย	อาชีพ			
	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงาน	อื่นๆ
ต่ำกว่า 2,000 บาท	10 (6.90)	5 (7.70)	4 (2.70)	2 (2.00)
2,001 – 4,000 บาท	84 (57.90)	32 (49.20)	81 (54.70)	54 (56.30)
4,001 – 6,000 บาท	33 (22.80)	19 (29.20)	42 (28.40)	24 (25.00)
มากกว่า 6,000 บาท	18 (12.40)	9 (13.90)	21 (14.20)	16 (16.70)
รวม	145 (100.00)	65 (100.00)	148 (100.00)	96 (100.00)
X²	4.042	2.772	4.099	3.664
p-Value	0.400	0.597	0.393	0.453

จากตาราง 42 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 2,001-4,000 บาท (ร้อยละ 57.90) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่าย 4,001 – 6,000 บาท (ร้อยละ 22.80) ค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,000 บาท (ร้อยละ 12.40) และค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 2,000 บาท (ร้อยละ 6.90) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับค่าใช้จ่าย โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.04$ และ p-Value เท่ากับ 0.40 แสดงว่า ค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 2,001-4,000 บาท (ร้อยละ 49.20) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่าย 4,001 – 6,000 บาท (ร้อยละ 29.20) ค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,000 บาท (ร้อยละ 13.90) และค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 2,000 บาท (ร้อยละ 7.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับค่าใช้จ่าย โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.77$ และ p-Value เท่ากับ 0.59 แสดงว่า ค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 2,001-4,000 บาท (ร้อยละ 54.70) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่าย 4,001-6,000 บาท (ร้อยละ 28.40) ค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,000 บาท (ร้อยละ 14.20) และค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 2,000 บาท (ร้อยละ 2.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับค่าใช้จ่าย โดยใช้สถิติ

ทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.09$ และ p-Value เท่ากับ 0.39 แสดงว่า ค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือน 2,001-4,000 (ร้อยละ 56.30) รองลงมาคือ ค่าใช้จ่าย 4,001-6,000 บาท (ร้อยละ 25.00) ค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,000 บาท (ร้อยละ 16.70) และค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 2,000 บาท (ร้อยละ 2.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับค่าใช้จ่าย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.66$ และ p-Value เท่ากับ 0.45 แสดงว่า ค่าใช้จ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 43 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุของนิสิตนักศึกษา กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อายุ	อาชีพ			
	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงาน	อื่นๆ
17-19	26 (17.90)	13 (20.00)	25 (16.90)	10 (10.40)
20-22	101 (69.70)	44 (67.70)	91 (61.50)	71 (74.00)
มากกว่า 22	18 (12.40)	8 (12.30)	32 (21.60)	15 (15.60)
รวม	145 (100.00)	65 (100.00)	148 (100.00)	96 (100.00)
X^2	1.670	0.922	6.940	4.002
p-Value	0.434	0.631	0.031*	0.135

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 43 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี (ร้อยละ 69.70) รองลงมาคือ อายุระหว่าง 17-19 ปี (ร้อยละ 17.90) และอายุมากกว่า 22 ปี (ร้อยละ 12.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับอายุ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.67$ และ p-Value เท่ากับ 0.43 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการทำงานรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย พบว่าส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี (ร้อยละ 67.70) อายุระหว่าง 17-19 ปี (ร้อยละ 20.00) และอายุมากกว่า 22 ปี

(ร้อยละ 12.30) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับอายุ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.92$ และ p-Value เท่ากับ 0.63 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการทำงานค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน พบว่าส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 20-22 ปี (ร้อยละ 61.50) อายุมากกว่า 22 ปี (ร้อยละ 21.60) และอายุระหว่าง 17-19 ปี (ร้อยละ 16.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับอายุ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.940$ และ p-Value เท่ากับ 0.031 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน

ส่วนนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ พบว่าส่วนใหญ่เป็นนิสิตนักศึกษาที่มีอายุระหว่าง อายุ 20-22 ปี (ร้อยละ 74.00) อายุมากกว่า 22 ปี (ร้อยละ 15.60) และอายุ 17-19 ปี (ร้อยละ 10.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับอายุ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.002$ และ p-Value เท่ากับ 0.135 แสดงว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 44 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย กับการงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	40 (27.60)	49 (33.80)	56 (38.60)	145 (100.00)	1.960	0.375
ค้าขาย	18 (27.70)	23 (35.40)	24 (36.90)	65 (100.00)	0.272	0.873
พนักงาน	34 (23.00)	64 (43.20)	50 (33.80)	148 (100.00)	2.687	0.261
อื่นๆ	25 (26.10)	39 (40.60)	32 (33.30)	96 (100.00)	0.355	0.837

จากตาราง 44 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 38.60) รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 33.80) และระดับน้อย(ร้อยละ 27.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.960$ และ p-Value เท่ากับ 0.375

แสดงว่าความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 36.90) รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.40) และอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 27.70) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายกับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.272$ และ p-Value เท่ากับ 0.873 แสดงว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 43.20) รองลงมาคือ ระดับมาก (ร้อยละ 33.80) และระดับน้อย (ร้อยละ 23.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายกับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.687$ และ p-Value เท่ากับ 0.261 แสดงว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.60) รองลงมาคือ ระดับมาก (ร้อยละ 33.30) และระดับน้อย (ร้อยละ 26.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายกับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.355$ และ p-Value เท่ากับ 0.837 แสดงว่า ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาที่เห็นว่ารายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่ายมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 45 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากความต้องการในการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	46 (31.70)	53 (36.60)	46 (31.70)	145 (100.00)	0.117	0.943
ค้าขาย	26 (40.00)	23 (35.40)	16 (24.60)	65 (100.00)	3.612	0.164
พนักงาน	45 (30.40)	46 (31.10)	57 (38.50)	148 (100.00)	4.141	0.126
อื่นๆ	21 (21.90)	38 (39.60)	37 (38.50)	96 (100.00)	5.074	0.079

จากตาราง 45 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเป็นการเสริมรายได้ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 36.60) รองลงมาคือ ระดับมากและระดับน้อยอย่างละเท่ากัน (ร้อยละ 31.70) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้กับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.117$ และ p-Value เท่ากับ 0.94 แสดงว่า ความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ในระดับน้อย (ร้อยละ 40.00) รองลงมาคือ ระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.40) และระดับมาก (ร้อยละ 24.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้กับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.612$ และ p-Value เท่ากับ 0.164 แสดงว่า ความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่ มีความเห็นเกี่ยวกับทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 38.50) รองลงมาคือ ระดับปานกลาง (ร้อยละ 31.10) และระดับน้อย (ร้อยละ 30.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้กับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.141$ และ p-Value เท่ากับ 0.126 แสดงว่า ความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 39.60) รองลงมาคือ ระดับมาก (ร้อยละ 38.50) และระดับน้อย (ร้อยละ 21.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.074$ และ p-Value เท่ากับ 0.079 แสดงว่า ความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 46 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากต้องการหาประสบการณ์ในการทำงานกับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	30 (20.7)	65 (44.8)	50 (34.5)	145 (100.00)	3.080	0.214
ค้าขาย	20 (30.8)	31 (47.7)	14 (21.5)	65 (100.00)	11.389	0.003*
พนักงาน	26 (17.6)	52 (35.1)	70 (47.3)	148 (100.00)	6.441	0.040*
อื่นๆ	15 (15.7)	30 (31.2)	51 (53.1)	96 (100.00)	9.695	0.008*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 46 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการทำงานเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44.80) รองลงมาคือ ระดับมาก (ร้อยละ 34.50) และระดับน้อย (ร้อยละ 20.70) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.080$ และ p-Value เท่ากับ 0.214 สรุปได้ว่าความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาเพื่อต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.70) รองลงมาคือระดับน้อย (ร้อยละ 30.80) และระดับมาก (ร้อยละ 21.50) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานกับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 11.389$ และ p-Value เท่ากับ 0.003 แสดงว่า ความต้องการ

ทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภท
ค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับการทำงาน
บางเวลาเพื่อต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน ในระดับมาก (ร้อยละ 47.30) รองลงมาคือ
ระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.10) และระดับน้อย (ร้อยละ 17.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง
ความต้องการการทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานกับการทำงานประเภทพนักงาน
โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.441$ และ p-Value เท่ากับ 0.040 แสดงว่า ความต้องการ
ทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภท
พนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงาน
บางเวลาเพื่อต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน ในระดับมาก (ร้อยละ 53.10) รองลงมาคือ
ระดับปานกลาง (ร้อยละ 31.20) และระดับน้อย (ร้อยละ 15.70) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง
ความต้องการ การทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานกับการทำงานประเภทอื่นๆ
โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.695$ และ p-Value เท่ากับ 0.008 แสดงว่า ความต้องการ
ทำงานบางเวลาเพื่อหาประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภท
อื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 47 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผลใจเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน กับงานอาชีพที่
นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	26 (17.90)	70 (48.30)	49 (33.80)	145 (100.00)	0.093	0.955
ค้าขาย	16 (24.60)	36 (55.40)	13 (20.00)	65 (100.00)	7.936	0.019*
พนักงาน	22 (14.90)	68 (45.90)	58 (39.20)	148 (100.00)	2.553	0.279
อื่นๆ	14 (14.60)	45 (46.90)	37 (38.50)	96 (100.00)	1.241	0.536

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 47 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบาง
เวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.30) รองลงมาคือ ในระดับ

มาก (ร้อยละ 33.80) และในระดับน้อย (ร้อยละ 17.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียนกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.093$ และ p-Value เท่ากับ 0.955 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำทำงานบางเวลาประเภทอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 55.40) รองลงมาคือ ในระดับน้อย (ร้อยละ 24.60) และในระดับมาก (ร้อยละ 20.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียนกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 7.936$ และ p-Value เท่ากับ 0.019 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน มีความสัมพันธ์กับงานอาชีพรับจ้างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 45.90) รองลงมาคือ ในระดับมาก (ร้อยละ 39.20) และในระดับน้อย (ร้อยละ 14.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียนกับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.553$ และ p-Value เท่ากับ 0.279 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน มีความสัมพันธ์กับงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 46.90) รองลงมาคือ ในระดับมาก (ร้อยละ 38.50) และในระดับน้อย (ร้อยละ 14.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียนกับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.241$ และ p-Value เท่ากับ 0.536 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีเวลาว่างจากการเรียนมีความสัมพันธ์กับงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 48 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากเพื่อนชักชวน กับงานอาชีพที่นิสิต
นักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	52 (35.90)	51 (35.20)	42 (28.90)	145 (100.00)	1.488	0.475
ค้าขาย	32 (49.20)	20 (30.80)	13 (20.00)	65 (100.00)	3.522	0.172
พนักงาน	63 (42.60)	51 (34.40)	34 (23.00)	148 (100.00)	1.512	0.470
อื่นๆ	32 (33.30)	36 (37.50)	28 (29.20)	96 (100.00)	1.794	0.408

จากตาราง 48 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวน อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 35.90) รองลงมาคือ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.20) และในระดับมาก (ร้อยละ 28.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวนกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.488$ และ p-Value เท่ากับ 0.475 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากเพื่อนชักชวน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวน อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 49.20) รองลงมาคือ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 30.80) และในระดับมาก (ร้อยละ 20.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวนกับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.522$ และ p-Value เท่ากับ 0.172 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากเพื่อนชักชวน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวน อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 42.60) รองลงมาคือ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 34.40) และในระดับมาก (ร้อยละ 23.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวนกับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.512$ และ p-Value เท่ากับ 0.470 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากเพื่อนชักชวน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากเพื่อนชักชวน อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 37.50) รองลงมาคือ ในระดับน้อย (ร้อยละ 33.30) และใน

ระดับมาก (ร้อยละ 29.20) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลา เนื่องจากเพื่อนชักชวน กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.794$ และ p-Value เท่ากับ 0.408 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากเพื่อนชักชวน มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 49 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย กับงานอาชีพ ที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	27 (18.60)	46 (31.70)	72 (49.70)	145 (100.00)	3.738	0.154
ค้าขาย	23 (35.40)	24 (36.90)	18 (27.70)	65 (100.00)	17.854	0.000*
พนักงาน	17 (11.50)	62 (41.90)	69 (46.60)	148 (100.00)	6.903	0.032*
อื่นๆ	10 (10.40)	34 (35.40)	52 (54.20)	96 (100.00)	7.025	0.030*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 49 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.70) รองลงมาคือ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 31.70) และในระดับน้อย (ร้อยละ 18.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉยกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.738$ และ p-Value เท่ากับ 0.154 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 36.90) รองลงมาคือ ในระดับน้อย (ร้อยละ 35.40) และในระดับมาก (ร้อยละ 27.70) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย กับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 17.854$ และ p-Value เท่ากับ 0.000 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีความขยัน ไม่อยากอยู่เฉย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 46.60) รองลงมาคือในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41.90) และในระดับน้อย (ร้อยละ 11.50) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย กับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.903$ และ p-Value เท่ากับ 0.032 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 54.20) รองลงมาคือ ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 35.40) และในระดับน้อย (ร้อยละ 10.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 7.025$ และ p-Value เท่ากับ 0.030 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากมีความขยันไม่อยากอยู่เฉย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 50 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจกับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	21 (14.50)	53 (36.60)	71 (48.90)	145 (100.00)	1.930	0.381
ค้าขาย	14 (21.50)	35 (53.90)	16 (24.60)	65 (100.00)	12.476	0.002*
พนักงาน	22 (14.90)	58 (39.20)	68 (45.90)	148 (100.00)	0.493	0.781
อื่นๆ	14 (14.60)	28 (29.20)	54 (56.20)	96 (100.00)	7.332	0.026*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 50 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 48.90) รองลงมาคือในระดับปานกลาง (ร้อยละ 36.60) และในระดับน้อย (ร้อยละ 14.50) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจกับการ

ทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.930$ และ p-Value เท่ากับ 0.381 แสดงว่า ความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 53.90) รองลงมาคือ ในระดับมาก (ร้อยละ 24.60) และในระดับน้อย (ร้อยละ 21.50) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการ การทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจกับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 12.476$ และ p-Value เท่ากับ 0.002 แสดงว่า ความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 45.90) รองลงมาคือในระดับปานกลาง (ร้อยละ 39.20) และในระดับน้อย (ร้อยละ 14.90) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจกับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.493$ และ p-Value เท่ากับ 0.781 แสดงว่า ความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 56.20) รองลงมาคือในระดับปานกลาง (ร้อยละ 29.20) และในระดับน้อย (ร้อยละ 14.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 7.332$ และ p-Value เท่ากับ 0.026 แสดงว่า ความต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 51 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจ เนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย กับงาน อาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	41 (28.3)	50 (34.5)	54 (37.2)	145 (100.00)	2.496	0.287
ค้าขาย	21 (32.3)	25 (38.5)	19 (29.2)	65 (100.00)	0.836	0.658
พนักงาน	52 (35.2)	48 (32.4)	48 (32.4)	148 (100.00)	0.625	0.732
อื่นๆ	36 (37.5)	28 (29.2)	32 (33.3)	96 (100.00)	1.738	0.419

จากตาราง 51 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่ายอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 37.20) รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 34.50) และในระดับน้อย (ร้อยละ 28.30) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่ายกับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.496$ และ p-Value เท่ากับ 0.287 แสดงว่าความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่ายอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.50) รองลงมาคืออยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 32.30) และในระดับมาก (ร้อยละ 29.20) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย กับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.836$ และ p-Value เท่ากับ 0.658 แสดงว่า ความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่ายอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 35.20) รองลงมาคือ อยู่ในระดับมากและในระดับปานกลางเท่ากัน (ร้อยละ 32.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย กับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.625$ และ p-Value เท่ากับ 0.732 แสดงว่า ความต้องการมี

เงินสำหรับใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 37.50) รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 33.30) และในระดับปานกลาง (ร้อยละ 29.20) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.738$ และ p-Value เท่ากับ 0.419 แสดงว่าความต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 52 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	33 (22.80)	47 (32.40)	65 (44.80)	145 (100.00)	3.183	0.204
ค้าขาย	17 (26.20)	24 (36.90)	24 (36.90)	65 (100.00)	0.552	0.759
พนักงาน	48 (32.40)	51 (34.40)	49 (33.20)	148 (100.00)	5.074	0.079
อื่นๆ	21 (21.80)	28 (29.20)	47 (49.00)	96 (100.00)	4.596	0.100

จากตาราง 52 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 44.80) รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 32.40) และในระดับน้อย (ร้อยละ 22.80) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ กับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.183$ และ p-Value เท่ากับ 0.204 แสดงว่าความต้องการทำงานเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ อยู่ในระดับมากและปานกลางเท่ากัน (ร้อยละ 36.90) และในระดับน้อย (ร้อยละ 26.20) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่

ปรึกษาแนะนำกับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.552$ และ p-Value เท่ากับ 0.759 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 34.00) รองลงมาคืออยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 33.20) และในระดับน้อย (ร้อยละ 32.40) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ กับการทำงานอาชีพพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.074$ และ p-Value เท่ากับ 0.079 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 49.00) รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 29.20) และในระดับน้อย (ร้อยละ 21.80) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.596$ และ p-Value เท่ากับ 0.100 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 53 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุจูงใจเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ กับงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

อาชีพ	ระดับความคิดเห็น				X ²	p-Value
	น้อย	ปานกลาง	มาก	รวม		
รับจ้าง	62 (42.80)	58 (40.00)	25 (17.20)	145 (100.00)	0.692	0.708
ค้าขาย	32 (49.20)	26 (40.00)	7 (10.80)	65 (100.00)	1.514	0.469
พนักงาน	60 (40.50)	60 (40.50)	28 (19.00)	148 (100.00)	2.792	0.245
อื่นๆ	46 (48.00)	37 (38.50)	13 (13.50)	96 (100.00)	0.596	0.742

จากตาราง 53 พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 42.80) รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.00) และในระดับมาก (ร้อยละ 17.20) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง

ความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ กับการทำงานประเภทรับจ้าง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.692$ และ p-Value เท่ากับ 0.708 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 49.20) รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.00) และในระดับน้อย (ร้อยละ 10.80) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ กับการทำงานประเภทค้าขาย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.514$ และ p-Value เท่ากับ 0.469 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่ากัน (ร้อยละ 40.50) และในระดับมาก (ร้อยละ 19.00) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐกับการทำงานประเภทพนักงาน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.792$ และ p-Value เท่ากับ 0.245 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่ทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ อยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 48.00) รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 38.50) และในระดับมาก (ร้อยละ 13.50) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการทำงานบางเวลาเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ กับการทำงานประเภทอื่นๆ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.596$ และ p-Value เท่ากับ 0.742 แสดงว่า ความต้องการทำงานเนื่องจากค่านิยมและนโยบายของรัฐ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 54 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความคิดเห็น	มีผลกระทบ			X ²	p-Value
	ระดับน้อย	ระดับปานกลาง	ระดับมาก		
ด้านลบ					
1. ทำให้มีเพื่อนน้อย	56 (38.60)	55 (38.00)	34 (23.40)	1.206	0.547
2. ผลการเรียนต่ำลง	52 (35.90)	56 (38.60)	37 (25.50)	0.696	0.706
3. ไม่สนใจการเรียน	47 (32.40)	52 (35.90)	46 (31.70)	1.329	0.514
4. ความสามารถในการเรียนลดลง	61 (42.10)	49 (33.80)	35 (24.10)	3.100	0.212
5. สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ	54 (37.20)	54 (37.20)	37 (25.60)	4.019	0.134
6. ลดศักดิ์ศรีของตนเอง	61 (42.10)	52 (35.90)	32 (22.00)	0.546	0.761
7. มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง	58 (40.00)	61 (42.10)	26 (17.90)	4.797	0.091
8. ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	69 (47.60)	44 (30.30)	32 (22.10)	0.722	0.697
ด้านบวก					
9. รายได้เพิ่ม	49 (33.80)	50 (34.50)	46 (31.70)	2.048	0.359
10. คุณภาพชีวิตดีขึ้น	54 (37.20)	64 (44.20)	27 (18.60)	1.730	0.421
11. พึ่งตนเองได้	48 (33.10)	51 (36.20)	46 (31.70)	7.081	0.029*
12. รู้จักบุคคลมากขึ้น	40 (27.60)	53 (36.60)	52 (35.80)	5.756	0.056
13. รู้สึกภูมิใจ	36 (24.80)	44 (30.40)	65 (44.80)	5.573	0.062
14. พัฒนางานอาชีพ	36 (24.80)	43 (29.70)	66 (45.50)	1.068	0.586

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 54 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีเพื่อนน้อย มีผลกระทบอยู่ในระดับน้อย รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 38.60, 38.00 และ 23.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบที่ทำให้มีเพื่อนน้อย โดยใช้สถิติทดสอบ

ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.206$ และ p-Value เท่ากับ 0.547 แสดงว่า การทำงานประเภทรับจ้างมีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้มีเพื่อนน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านผลการเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอาชีพรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 38.60, 35.90 และ 25.50) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.696$ และ p-Value เท่ากับ 0.706 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการเรียนตกต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจการเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้ไม่สนใจเรียน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 35.90, 32.40 และ 31.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.329$ และ p-Value เท่ากับ 0.514 แสดงว่า ผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียนมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสัมพันธ์ต่อความสามารถในการเรียนระดับน้อย รองลงมาคือระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 42.10, 33.80 และ 24.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.100$ และ p-Value เท่ากับ 0.212 แสดงว่า ผลกระทบที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ อยู่ในระดับน้อยและระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละเท่ากัน และรองลงมาอยู่ในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 37.20, 25.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง กับผลกระทบที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.019$ และ p-Value เท่ากับ 0.134 แสดงว่าผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบของการทำงานบางเวลาในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีของตนเอง พบว่านิสิตนักศึกษา ที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างส่วนใหญ่เห็นว่าทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเอง อยู่ในระดับ

น้อย รองลงมาคือ ระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 42.10, 35.90, 22.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีโดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.546$ และ p-Value เท่ากับ 0.761 แสดงว่าผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรี มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 42.10, 40.00, 17.90) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบในเรื่องของการมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.797$ และ p-Value เท่ากับ 0.091 แสดงว่าผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 47.60, 30.30 และ 22.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบในเรื่องของการขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.722$ และ p-Value เท่ากับ 0.697 แสดงว่าผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านรายได้เพิ่มขึ้น พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 34.50, 33.80 และ 31.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.048$ และ p-Value เท่ากับ 0.359 แสดงว่าผลกระทบด้านรายได้เพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 44.20, 37.20 และ 18.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบ

ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.730$ และ p-Value เท่ากับ 0.421 แสดงว่า ผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านการพึ่งพาตนเองได้ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้พึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 36.20, 33.10 และ 31.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 7.081$ และ p-Value เท่ากับ 0.029 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการพึ่งพาตนเองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 36.60, 35.80 และ 27.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.756$ และ p-Value เท่ากับ 0.056 แสดงว่า ผลกระทบด้านที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้นมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 44.80, 30.40 และ 24.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.573$ และ p-Value เท่ากับ 0.062 แสดงว่า ผลกระทบด้านที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทรับจ้าง ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เป็นการพัฒนางานอาชีพ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 45.50, 29.70 และ 24.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างกับผลกระทบการพัฒนางานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.068$ และ p-Value เท่ากับ 0.586 แสดงว่า ผลกระทบด้าน

การพัฒนางานอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาประเภทรับจ้างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 55 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความคิดเห็น	มีผลกระทบ			X ²	p-Value
	ระดับน้อย	ระดับปานกลาง	ระดับมาก		
ด้านลบ					
1. ทำให้มีเพื่อนน้อย	21 (32.30)	30 (46.20)	14 (21.50)	0.943	0.624
2. ผลการเรียนต่ำลง	16 (24.60)	25 (38.50)	24 (36.90)	4.532	0.104
3. ไม่สนใจการเรียน	13 (20.00)	22 (33.80)	30 (46.20)	5.885	0.053
4. ความสามารถในการเรียนลดลง	16 (24.60)	21 (32.30)	28 (43.10)	9.601	0.008 *
5. สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ	14 (21.50)	20 (30.80)	31 (47.70)	10.039	0.007 *
6. ลดศักดิ์ศรีของตนเอง	23 (35.40)	22 (33.80)	20 (30.80)	4.762	0.092
7. มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง	16 (24.60)	31 (47.70)	18 (27.70)	6.245	0.044 *
8. ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	21 (32.30)	27 (41.50)	17 (26.20)	6.090	0.048 *
ด้านบวก					
9. รายได้เพิ่ม	17 (26.20)	29 (44.60)	19 (29.20)	1.263	0.532
10. คุณภาพชีวิตดีขึ้น	20 (30.80)	30 (46.20)	15 (23.00)	1.358	0.507
11. พึ่งตนเองได้	17 (26.20)	26 (40.00)	22 (33.80)	1.330	0.514
12. รู้จักบุคคลมากขึ้น	24 (37.00)	22 (33.80)	19 (29.20)	11.851	0.003 *
13. รู้สึกภูมิใจ	20 (30.80)	19 (29.20)	26 (40.00)	6.947	0.031 *
14. พัฒนางานอาชีพ	15 (23.10)	27 (41.50)	23 (35.40)	5.540	0.063

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 55 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้มีเพื่อนน้อยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับน้อยและในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 46.20, 32.30 และ 21.50) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้เพื่อนน้อย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.943$ และ p-Value เท่ากับ 0.624 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้มีเพื่อนน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านผลการเรียนต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคืออยู่ในระดับมาก และในระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 38.50, 36.90 และ 24.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.532$ และ p-Value เท่ากับ 0.104 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการเรียนตกต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้ไม่สนใจเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 46.20, 33.80 และ 20.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.885$ และ p-Value เท่ากับ 0.053 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าผลกระทบต่อความสามารถในการเรียนระดับมาก รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 43.10, 32.30 และ 24.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.601$ และ p-Value เท่ากับ 0.008 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในด้านที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 47.70, 30.80 และ 21.50) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 10.039$

และ p-Value เท่ากับ 0.007 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบของการทำงานบางเวลาในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีของตนเอง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเอง อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 35.40, 33.80 และ 30.80) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีโดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.762$ และ p-Value เท่ากับ 0.092 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 47.70, 27.70 และ 24.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบในเรื่องของการมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.245$ และ p-Value เท่ากับ 0.044 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลา ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลา ทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 41.50, 32.30 และ 26.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบในเรื่องของขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.090$ และ p-Value เท่ากับ 0.048 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในด้านรายได้เพิ่มขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 44.60, 29.20 และ 26.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้

สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.263$ และ p-Value เท่ากับ 0.532 แสดงว่า การทำงานบางเวลา ประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านรายได้เพิ่มขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

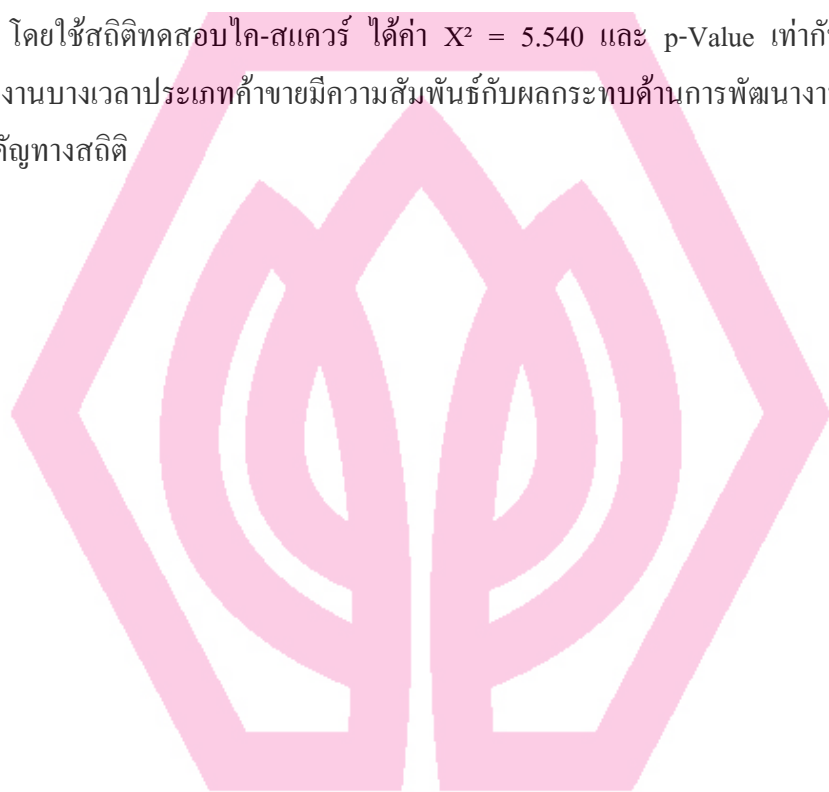
ผลกระทบในด้านที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาอาชีพค้าขายส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการทำงานบางเวลาทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 46.20, 30.80 และ 23.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.358$ และ p-Value เท่ากับ 0.507 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่พึ่งพาตนเองได้ พบว่านักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการทำงานบางเวลาทำให้พึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 40.00, 33.80 และ 26.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.330$ และ p-Value เท่ากับ 0.514 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการพึ่งพาตนเองได้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคืออยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 37.00, 33.80 และ 29.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 11.851$ และ p-Value เท่ากับ 0.003 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขายส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 40.00, 30.80 และ 29.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.947$ และ p-Value เท่ากับ 0.031 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทค้าขาย ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เป็นการพัฒนางานอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 41.50, 35.40 และ 23.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายกับผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.540$ และ p-Value เท่ากับ 0.063 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทค้าขายมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

ตาราง 56 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความคิดเห็น	มีผลกระทบ			X ²	p-Value
	ระดับน้อย	ระดับปานกลาง	ระดับมาก		
ด้านลบ					
1. ทำให้มีเพื่อนน้อย	45 (30.40)	58 (39.20)	45 (30.40)	5.721	0.057
2. ผลการเรียนต่ำลง	51 (34.50)	52 (35.10)	45 (30.40)	0.773	0.679
3. ไม่สนใจการเรียน	47 (31.80)	45 (30.40)	56 (37.80)	1.023	0.600
4. ความสามารถในการเรียนลดลง	49 (33.10)	53 (35.80)	46 (31.10)	1.665	0.435
5. สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ	43 (29.10)	60 (40.50)	45 (30.40)	2.879	0.237
6. ลดศักดิ์ศรีของตนเอง	66 (44.60)	54 (36.50)	28 (18.90)	0.944	0.624
7. มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง	55 (37.20)	46 (31.00)	47 (31.80)	8.130	0.013*
8. ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	64 (43.20)	40 (27.10)	44 (29.70)	4.047	0.132
ด้านบวก					
9. รายได้เพิ่ม	45 (30.40)	58 (39.20)	45 (30.40)	0.131	0.937
10. คุณภาพชีวิตดีขึ้น	54 (36.50)	58 (39.20)	36 (24.30)	0.782	0.677
11. พึ่งตนเองได้	31 (20.90)	49 (33.10)	68 (46.00)	5.508	0.064
12. รู้จักบุคคลมากขึ้น	18 (12.20)	62 (41.90)	68 (45.90)	11.623	0.003*
13. รู้สึกภูมิใจ	16 (10.80)	39 (26.40)	93 (62.80)	15.111	0.001*
14. พัฒนางานอาชีพ	29 (19.60)	41 (27.70)	78 (52.70)	2.559	0.278

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 56 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้มีเพื่อนน้อยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และในระดับน้อยเท่าๆ กัน (คิดเป็นร้อยละ 39.20 และ 30.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน

บางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้เพื่อนน้อย โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.721$ และ p-Value เท่ากับ 0.057 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้มีเพื่อนน้อย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านผลการเรียนต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่ เห็นว่าการทำงานทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 35.10, 34.50 และ 30.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.773$ และ p-Value เท่ากับ 0.679 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการเรียนตกต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ไม่สนใจเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และในระดับปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 37.80, 31.80 และ 30.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.023$ และ p-Value เท่ากับ 0.600 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านความสามารถในการเรียนลดลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน ระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 35.80, 33.10 และ 31.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน กับผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.665$ และ p-Value เท่ากับ 0.435 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 40.50, 30.40 และ 29.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.879$ และ p-Value เท่ากับ 0.237 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบของการทำงานบางเวลาในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีของตนเอง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเอง อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 44.60, 36.50 และ 18.90) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีโดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.944$ และ p-Value เท่ากับ 0.624 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 37.20, 31.80 และ 31.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบในเรื่องของการทำงานมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 8.130$ และ p-Value เท่ากับ 0.013 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 43.20, 29.70 และ 27.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบในเรื่องของขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.047$ และ p-Value เท่ากับ 0.132 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านรายได้เพิ่มขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมากเท่ากัน (คิดเป็นร้อยละ 39.20 และ 30.40) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้ สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.131$ และ p-Value เท่ากับ 0.937 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านรายได้เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 39.20, 36.50 และ 24.30) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.782$ และ p-Value เท่ากับ 0.677 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านการพึ่งพาตนเองได้ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้พึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 46.00, 33.10 และ 20.90) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 5.508$ และ p-Value เท่ากับ 0.064 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการพึ่งพาตนเองได้อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 45.90, 41.90 และ 12.20) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 11.623$ และ p-Value เท่ากับ 0.003 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 62.80, 26.40 และ 10.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 15.111$ และ p-Value เท่ากับ 0.001 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทพนักงานส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เป็นการพัฒนางานอาชีพ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ

อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 52.70, 27.70 และ 19.60) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานกับผลกระทบด้านการพัฒนา งานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.559$ และ p-Value เท่ากับ 0.278 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทพนักงานมีความสัมพันธ์กับผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 57 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่เกิดขึ้น

ความคิดเห็น	มีผลกระทบ			X ²	p-Value
	ระดับน้อย	ระดับปานกลาง	ระดับมาก		
ด้านลบ					
1. ทำให้มีเพื่อนน้อย	35 (36.50)	39 (40.60)	22 (22.90)	0.115	0.944
2. ผลการเรียนต่ำลง	40 (41.70)	37 (38.50)	19 (19.80)	4.835	0.089
3. ไม่สนใจการเรียน	37 (38.50)	35 (36.50)	24 (25.00)	6.144	0.046*
4. ความสามารถในการเรียนลดลง	43 (44.80)	38 (39.60)	15 (15.60)	9.804	0.007*
5. สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ	39 (40.60)	31 (32.30)	26 (27.10)	3.374	0.185
6. ลดศักดิ์ศรีของตนเอง	55 (57.30)	24 (25.00)	17 (17.70)	8.546	0.014*
7. มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง	48 (50.00)	29 (30.20)	19 (19.80)	7.395	0.025*
8. ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย	51 (53.10)	28 (29.20)	17 (17.70)	4.034	0.133
ด้านบวก					
9. รายได้เพิ่ม	26 (27.10)	39 (40.60)	31 (32.30)	0.537	0.767
10. คุณภาพชีวิตดีขึ้น	40 (41.70)	36 (37.50)	20 (20.80)	1.199	0.549
11. พึ่งตนเองได้	25 (26.10)	30 (31.20)	41 (42.70)	0.727	0.695
12. รู้จักบุคคลมากขึ้น	16 (16.70)	34 (35.40)	46 (47.90)	3.063	0.276
13. รู้สึกภูมิใจ	17 (17.70)	23 (24.00)	56 (58.30)	2.065	0.356
14. พัฒนางานอาชีพ	17 (17.70)	24 (25.00)	55 (57.30)	4.860	0.088

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 57 พบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า การทำงานทำให้มีเพื่อนน้อยอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับน้อย และในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 40.60, 36.50 และ 22.90) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้มีเพื่อนน้อย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.115$ และ p-Value เท่ากับ 0.944 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้มีเพื่อนน้อยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านผลการเรียนต่ำลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 41.70, 38.50 และ 19.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.835$ และ p-Value เท่ากับ 0.089 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ผลการเรียนตกต่ำ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจการเรียน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ไม่สนใจเรียนมีผลกระทบ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 38.50, 36.50 และ 25.00) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 6.144$ และ p-Value เท่ากับ 0.046 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ไม่สนใจเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในด้านทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน ระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 44.80, 39.60 และ 15.60) เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบต่อความสามารถในการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 9.804$ และ p-Value เท่ากับ 0.007 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบที่ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในด้านที่ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 40.60, 32.30 และ 27.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้

สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.374$ และ p-Value เท่ากับ 0.185 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบของการทำงานบางเวลาในเรื่องของการลดศักดิ์ศรีของตนเอง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเอง อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 57.30, 25.00 และ 17.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบในเรื่องของการลดศักดิ์ศรี โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 8.546$ และ p-Value เท่ากับ 0.014 แสดงว่า การทำงานอาชีพอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้ลดศักดิ์ศรีของตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 50.00, 30.20 และ 19.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบในเรื่องของการทำงานมีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 7.395$ และ p-Value เท่ากับ 0.025 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้เวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลกระทบในเรื่องของการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 53.10, 29.20 และ 17.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบในเรื่องของขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.034$ และ p-Value เท่ากับ 0.133 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านรายได้เพิ่มขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ อยู่ในระดับมาก และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 40.60, 32.30 และ 27.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยใช้

สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.537$ และ p-Value เท่ากับ 0.767 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้รายได้เพิ่มขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

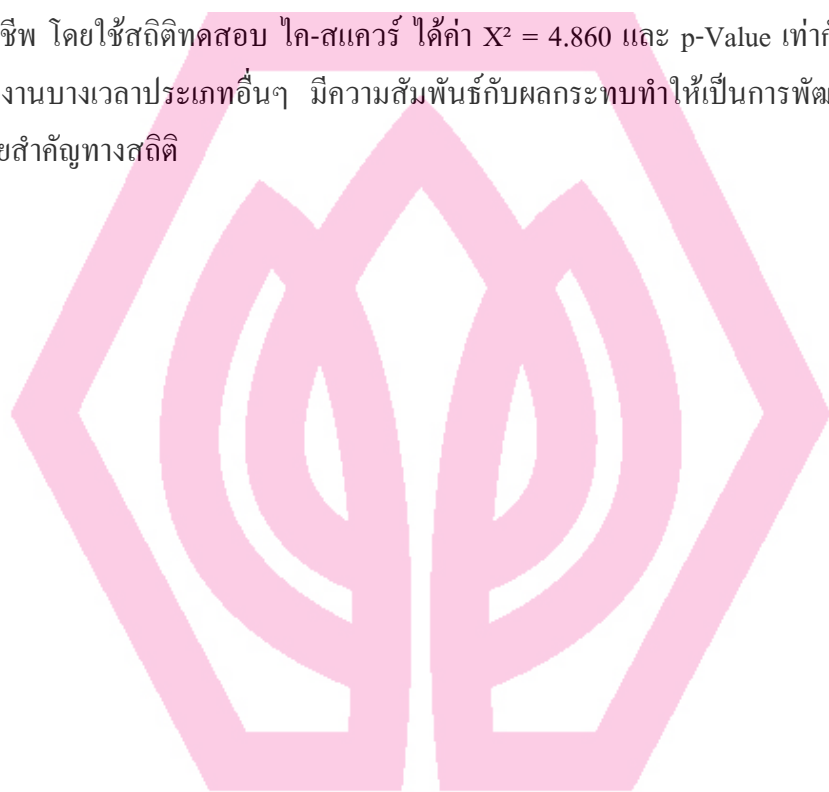
ผลกระทบในด้านที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น อยู่ในระดับน้อย รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 41.70, 37.50 และ 20.80) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 1.199$ และ p-Value เท่ากับ 0.549 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบในด้านที่พึ่งพาตนเองได้ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้พึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 42.70, 31.20 และ 26.10) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 0.727$ และ p-Value เท่ากับ 0.695 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้พึ่งพาตนเองได้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบที่ทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 47.90, 35.40 และ 16.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบที่ทำให้พึ่งพาตนเองได้ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 3.063$ และ p-Value เท่ากับ 0.276 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้รู้จักบุคคลมากขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 58.30, 24.00 และ 17.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบด้านความรู้สึกภาคภูมิใจ โดยใช้สถิติทดสอบไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 2.065$ และ p-Value เท่ากับ 0.356 แสดงว่า การทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานบางเวลาทำให้เป็นการพัฒนางานอาชีพ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ อยู่ในระดับปานกลาง และระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 57.30, 25.00 และ 17.70) ตามลำดับ เมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ กับผลกระทบด้านการพัฒนางานอาชีพ โดยใช้สถิติทดสอบ ไค-สแควร์ ได้ค่า $X^2 = 4.860$ และ p-Value เท่ากับ 0.088 แสดงว่าการทำงานบางเวลาประเภทอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับผลกระทบทำให้เป็นการพัฒนางานอาชีพอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา เกี่ยวกับลักษณะของงานที่ทำ ชั่วโมงในการทำงาน ค่าจ้างค่าตอบแทน ความปลอดภัยในการทำงาน กฎระเบียบวินัยในการทำงาน ตลอดจนค่าใช้จ่าย ค่าเดินทางในการทำงาน
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับเปลี่ยนทัศนคติของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในเรื่อง ความรู้ความสามารถ ทักษะ ความรับผิดชอบ ความภาคภูมิใจและสภาพจิตใจ
3. เพื่อศึกษาผลกระทบในทางบวกและทางลบของการทำงานบางเวลาที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยภาครัฐ 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร และมหาวิทยาลัยภาคเอกชน 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับมาครบจำนวนคิดเป็นร้อยละ 100 ตามกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 เพศชายจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-22 ปี กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรภาคปกติระดับชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานบางเวลามาแล้วประมาณ 1-3 ปี สำหรับช่วงเวลาที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาส่วนมากจะทำงานในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 08.00-17.00 น. รองลงมาเป็นเวลาทำงานวันปกติ ตั้งแต่เวลา 17.00-24.00 น. ลักษณะงานอาชีพของผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ รองลงมามีอาชีพรับราชการหรือ

รัฐวิสาหกิจและอาชีพเกษตรกร ส่วนใหญ่มีรายได้โดยเฉลี่ยต่ำกว่า 40,000 บาทต่อเดือน ส่วนจำนวนพี่น้องในครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาที่มีพี่น้อง จำนวน 2-3 คน และพักอาศัยอยู่หอพักเอกชนมากที่สุด รองลงมาคือ พักอยู่กับบิดามารดาและหอพักมหาวิทยาลัย ตามลำดับ และมีจำนวนน้อยที่พักอยู่กับเพื่อน

รายได้ประจำเดือนของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่ได้รับจากผู้ปกครอง รองลงมาได้มาจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 55.25) มีรายได้ประจำประมาณ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้ที่ได้จากการทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่ได้รายได้ประมาณ 2,000-4,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 42.00) รองลงมาได้รายได้ต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 31.50) ส่วนรายจ่ายต่อเดือน พบว่านิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวันประมาณ 2,000-4,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 56.00) รองลงมาคือ 4,001-6,000 บาท ต่อเดือน (ร้อยละ 25.50)

ประเภทและลักษณะงานอาชีพของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ทำงานเป็นพนักงานลูกจ้าง ลักษณะงานเป็นพนักงานร้านอาหาร พนักงานบริษัท พนักงานห้างสรรพสินค้า ครูสอนพิเศษ พนักงานขาย พนักงานบริการ และแคชเชียร์ และรองลงมาเป็นงานประเภทรับจ้าง อาทิ งานทั่วไปที่มีผู้ว่าจ้าง งานสอนพิเศษ ทำงานของมหาวิทยาลัย รับพิมพ์งาน รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม เขียนแบบ และเป็นตัวประกอบละคร รองลงมาเป็นงานค้าขาย อาทิ ขายของต่างๆ ไป ขายเสื้อผ้า ขายอาหาร ขายของที่ระลึก ขายรองเท้า ขายของมือสอง ขายของสะสม และขายต้นไม้ และงานประเภทอื่นๆ ได้แก่ เป็นนักศึกษาช่วยงาน ครูสอนพิเศษ ทำงานกับมหาวิทยาลัย Pretty ผู้ตัดสินีกีฬา ทำงานทั่วไป และผู้ช่วยสอน

ส่วนงานอาชีพที่นิสิตนักศึกษาที่มีความเห็นว่ามีเหมาะสมที่จะทำงานบางเวลาในระหว่างเรียนมากที่สุด คืองานประเภทรับจ้างอิสระ ลำดับรองลงมาเป็นงานประเภทค้าขาย งานพนักงาน อาทิ พนักงานขาย พนักงานเสิร์ฟ พนักงานโฆษณาสินค้า พนักงานเชียร์สินค้า พนักงานบัญชี พนักงานช่าง ช่างเสริมสวย ช่างตัดผม และคนส่งเอกสารหรืออาหารตามบ้าน นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษายังได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการทำงานบางเวลาว่า ต้องการงานที่เป็นอาชีพช้อส์ตย์สุจริตมากที่สุด รองลงมาคือต้องการงานอาชีพที่มีเวลาเป็นอิสระ และต้องการทำงานบางเวลาอย่างแน่นอนถ้ามีโอกาสในระดับมากอีกด้วย

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ คือ เพศ อายุ ระดับชั้นปีการศึกษา มหาวิทยาลัยที่นิสิตนักศึกษากำลังศึกษาอยู่ ประสบการณ์ในการทำงาน และอาชีพของบิดามารดา ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเลือกทำงานบางเวลาประเภทต่างๆ ของนิสิตนักศึกษา

และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้ คือ จำนวนพี่น้องในครอบครัว ที่พักอาศัย รายได้ของผู้ปกครอง รายได้ที่ได้รับจากการทำงานบางเวลา ค่าใช้จ่ายประจำเดือนของนิสิตนักศึกษา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาทุกประเภทของนิสิตนักศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนแหล่งรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับส่วนใหญ่ได้รายได้ประจำจากผู้ปกครองเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 79.50) รองลงมาได้จากเงินทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา (ร้อยละ 38.50) อื่นๆ (ร้อยละ 5.80) และทุนการศึกษาได้เปล่า (ร้อยละ 5.00) ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ประเภทพนักงานและประเภทรับจ้าง และยังพบอีกด้วยว่า ผู้ปกครองของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ (ร้อยละ 34.00) รองลงมาผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 24.75) อาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 19.00) และทำงานบริษัทเอกชน (ร้อยละ 8.25) ส่วนรายได้ของผู้ปกครอง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท (ร้อยละ 49.50) รองลงมา มีรายได้ 20,000-39,999 บาท (ร้อยละ 26.75) แสดงว่า อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา เนื่องจากรายได้ของผู้ปกครองไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นิสิตนักศึกษาต้องออกมาทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน

ส่วนรายได้พิเศษที่ได้จากการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้พิเศษประมาณ 2,000-4,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 42.00) รองลงมาต่ำกว่า 2,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 31.50) ส่วนใหญ่ทำงานเป็นพนักงาน (ร้อยละ 60.10) รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 53.80) และอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 50.80) สำหรับค่าใช้จ่ายพบว่า นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลามีค่าใช้จ่ายสูงสุดอยู่ประมาณ 2,001-4,000 บาทต่อเดือน ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 57.90) รองลงมาคืออาชีพอื่นๆ (ร้อยละ 56.30) อาชีพพนักงาน (ร้อยละ 54.70) และอาชีพค้าขาย (ร้อยละ 49.20)

3. เหตุจูงใจที่ทำให้นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลา

จากการศึกษาถึงเหตุจูงใจที่ทำให้นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาในระหว่างเรียนพบว่า มีเหตุจูงใจอยู่ในระดับมาก คือ นิสิตนักศึกษาต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน รองลงมาได้แก่ ต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ ต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ชยัน ไม่อยากอยู่เฉยๆ มีเวลาว่างจากการเรียน รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย เพื่อนชักชวนให้ทำงาน ค่านิยมและนโยบายของรัฐ และอาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ ตามลำดับ

4. ผลกระทบของการทำงานบางเวลาต่อการศึกษาของนิสิตนักศึกษา

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากงานบางเวลาพบว่า การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นงานอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หรือเป็นพนักงานขององค์กร จะได้รับผลกระทบ 2 ด้าน คือ ด้านบวกและด้านลบ

ส่วนที่เป็นด้านบวกจะพบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การทำงานบางเวลามีผลกระทบทางบวกในระดับมากทุกด้าน ตามลำดับคือ มีความรู้สึกภาคภูมิใจ เป็นการช่วยพัฒนา งานอาชีพของนิสิตนักศึกษา ได้รู้จักบุคคลมากขึ้น ฟังตนเองได้ มีรายได้เพิ่มขึ้น และทำให้คุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาดีขึ้น ซึ่งแสดงว่า ผลกระทบด้านบวก ทำให้นิสิตนักศึกษามีความคิดและทัศนคติเกี่ยวกับการทำงานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

ส่วนผลกระทบด้านลบพบว่า นิสิตนักศึกษาเห็นว่า มีผลกระทบในระดับน้อยคือ ลดศักดิ์ศรีของตนเอง ส่วนด้านอื่นมีผลกระทบในระดับปานกลาง ตามลำดับดังนี้ คือการทำงานบางเวลาทำให้ไม่สนใจการเรียน สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำ ผลการเรียนต่ำ ความสามารถในการเรียนลดลง มีเพื่อนลดลง เวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย แสดงว่าผลกระทบด้านลบ ทำให้นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาประสบกับปัญหาทางการเรียน มีเวลาที่จะใช้ในการศึกษาเล่าเรียนน้อยลง จิตใจไม่มีสมาธิในการเรียน เนื่องมาจากสุขภาพร่างกายและจิตใจต้องเข้าไปกับการทำงาน ทำให้เกิดการอ่อนล้า และเครียดกับการทำงานที่ต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ และยังทำให้เวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง ทำให้ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา

5. สภาพปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาใช้เวลาในการทำงานไม่เพียงพอ ชั่วโมงในการทำงานไม่สอดคล้องและไม่เอื้อกับตารางเรียน มีเวลาพักผ่อนน้อยเกินไป อัตราค่าจ้างค่าตอบแทนที่ได้รับไม่มีความเหมาะสม

สวัสดิการที่องค์กรให้แก่บัณฑิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ยังไม่มีความเหมาะสม งานในหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่บัณฑิตศึกษาเรียนมา ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี ขาดความรู้ในงานหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ สถานที่ทำงานขาดการมอบหมายงานที่ดี ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป องค์กรไม่มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี งานที่ทำไม่ทำให้นักศึกษาก่อการเรียนรู้อะไร และงานในหน้าที่มีความยุ่งยากซับซ้อนหลายขั้นตอน จึงทำให้การทำงานบางเวลาของบัณฑิตศึกษาไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และเมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรคบัณฑิตศึกษาก็จะต้องแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง บางครั้งเกิดความขัดแย้งหรือความคับข้องใจจากการทำงาน ทำให้ไม่อยากทำงาน เกิดความหดหู่ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งเป็นแรงกดดันก่อให้เกิดความเครียดในการทำงานมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ บัณฑิตศึกษายังต้องการให้สถาบันการศึกษาให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนเรียงตามลำดับดังนี้ คือ การให้ทุนสนับสนุนเบื้องต้นที่จำเป็น ให้คะแนนประสบการณ์ในการทำงานบางเวลา ให้เกียรติบัตรหรือวุฒิบัตร และให้จำนวนหน่วยกิตโดยมีผลการประเมิน ซึ่งจะทำให้การทำงานบางเวลาของบัณฑิตศึกษาประสบความสำเร็จได้มากขึ้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลของการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการทำงานบางเวลา ของบัณฑิตศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าบัณฑิตศึกษาที่ทำงานบางเวลา มีปัจจัยจูงใจในการทำงานมาจากความต้องการประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุด นอกจากนี้ยังต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ ต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่าย ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในภาพรวมเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (อ้างใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539 : 104-105) ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อันเนื่องจาก รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอ บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องการให้ทำงานเพื่อเสริมรายได้ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับบัณฑิตศึกษาที่ทำงานบางเวลาระหว่างเรียนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาความยากจน แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว สอดคล้องกับผลการวิจัยของจินทนา บรรพศิริโชติ (2525) ที่ศึกษาพบว่าบัณฑิตศึกษาต้องการมีประสบการณ์ในการทำงานในอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะและทัศนคติในการทำงานให้มากยิ่งขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ดีต่อไปในอนาคต ตามแนวคิดทฤษฎีของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกับองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) สอดคล้องกับพัฒนาชาติ ชูโตและคณะ (2545) ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับ “ทักษะในการทำงาน” ที่สำคัญว่าต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการคือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ซึ่งบัณฑิตศึกษาที่ทำงานบางเวลาส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 เป็นผู้ที่มีระดับความรู้

ความสามารถทักษะ ทักษะและเชาวน์ปัญญาที่จะสามารถทำงานได้มากกว่านิสิตนักศึกษาในระดับชั้นปีอื่นๆ พัฒนาวดี ชูโตและคณะ ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานอาชีพในสถานประกอบการในระหว่างศึกษาว่า จะเป็นการเสริม ประสิทธิภาพในการทำงานและเป็นการแบ่งเบภาระในการลงทุนให้กับครอบครัวของนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้ เวย์และคณะ (อ้างอิงจาก สบสันต์ อุตกฤษฎ์ และคณะ. 2535) ยังได้กล่าวถึงประโยชน์ที่นิสิตนักศึกษาทำงานในระหว่างเรียนว่าจะได้รับทักษะในการปฏิบัติงานและยังเป็นการช่วยพัฒนาบุคลิกภาพให้กับนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

ในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาจะพบกับปัญหาและอุปสรรคที่หลากหลาย ซึ่งเป็นเหตุทำให้การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งในเรื่องของการใช้แรงงาน จำนวนชั่วโมงในการทำงานไม่เหมาะสม ลักษณะของงานไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่ได้เรียนมา อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนไม่เหมาะสม และไม่เป็นธรรมต่อนิสิตนักศึกษา สอดคล้องกับข้อมูลการวิจัย แนวโน้มการใช้แรงงานเด็กและเยาวชน (สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. 2538) ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งรัฐบาลจะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินในการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ (บรรจง ชูสกุลชาติ. 2527) ผู้วิจัยจึงขอสรุปอภิปรายผลของปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ดังต่อไปนี้

ปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1. ปัญหาด้านค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายที่นิสิตนักศึกษาต้องใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์การเรียนและอื่นๆ ซึ่งจากผลของการวิจัย นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานเป็นพนักงานและรับจ้างมีค่าใช้จ่ายประมาณ 2,000-6,000 บาทต่อเดือน จะเห็นได้ว่ามีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ นฤมล สุวรรณหงส์ (2541) และวไลพร คุโณทัย (2527) ที่ศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษา ซึ่งมีปัญหาทางการเงินในเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวค่อนข้างสูงเป็นอันดับแรกและรองลงมาเป็นค่าบำรุงและค่าธรรมเนียมในการศึกษา ยังสอดคล้องกับ ดนัย สถิตธนาวุฒิ (2520) ซึ่งได้ศึกษาอัตราผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่ามีต้นทุน 2 ประเภทคือ ต้นทุนทางตรงกับต้นทุนทางอ้อม ต้นทุนทางตรงประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้า ค่าอุปกรณ์ทางการศึกษา ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ส่วนต้นทุนทางอ้อม เป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นเนื่องจากนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาต่อโดยไม่ทำงาน ดังนั้นจึงเป็นการสูญเสียรายได้ไปในขณะกำลังศึกษาอยู่จากการศึกษาพบว่านิสิตนักศึกษามีต้นทุนทางอ้อม ปีละประมาณ 11,939.63 บาทต่อคน และสมนึก กิจรักษ์กุล (2537) ได้วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนิสิตนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศ

สหรัฐอเมริกา พบว่านิสิตนักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาคนละ 1,353 ดอลลาร์ ค่าเสียโอกาสเท่ากับ 1,947 ดอลลาร์ ประเทศมาเลเซีย นิสิตนักศึกษามีค่าใช้จ่ายต่อหัวสูงสุดคิดเป็นเงินไทยประมาณปีละ 23,780 บาท และประเทศไทยนิสิตนักศึกษาเสียค่าใช้จ่ายปีละประมาณ 4,814 บาท

นอกจากนี้ ดร.แล คิลกวิทธรตัน ที่ปรึกษาด้านแรงงานของยูเนสโก (แล คิลกวิทธรตัน. 2547) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาว่า ในประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา มีนิสิตนักศึกษาหลายคน ที่ทำงานบางเวลาเพื่อหาเงินเรียน ซึ่งส่วนมากต้องการหารายได้เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว ส่วนรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับ คิดเป็นเงินไทยชั่วโมงละประมาณ 300-500 บาท ถือว่าเป็นรายได้ที่ดีมาก ซึ่งในภาพโดยรวมแล้วนิสิตนักศึกษาได้รายได้มากกว่าที่ต้องใช้เวลาเรียนให้สำเร็จการศึกษาเสียอีก ดังนั้นนิสิตนักศึกษาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ จึงออกมาทำงานมากกว่าที่จะเข้าไปเรียนหนังสือในมหาวิทยาลัยเพราะเมื่อมีรายได้ก็สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระไม่ต้องพึ่งพาบิดามารดาหรือครอบครัว สามารถนำรายได้ไปเป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ได้โดยไม่มีภาวะเดือดร้อน และเมื่อมีเงินเก็บได้จำนวนมากก็สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนต่อไปตามที่ตนเองต้องการได้ และหนังสือ Wall Street Journal ฉบับเดือนธันวาคม ปี 2544 ได้ลงบทสัมภาษณ์ของนักศึกษาชาวญี่ปุ่นที่ทำงาน Part Time เป็นพนักงานคอนวีเนียนสโตร์ มาเป็นเวลา 2 ปีครึ่ง ซึ่งนักศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาว่า มีความสุขในการทำงาน ไม่ต้องเสียเวลาเพื่อไปศึกษาเล่าเรียนและมีรายได้ค่อนข้างดีซึ่งจะเห็นได้ว่า แนวคิดในการทำงานบางเวลาเพื่อหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายของนักศึกษาต่างประเทศเริ่มหลั่งไหลเข้ามาเป็นแบบอย่างให้กับนักศึกษาไทยมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาด้านค่าจ้างค่าตอบแทน

ในเรื่องค่าจ้าง ค่าตอบแทนในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่านิสิตนักศึกษาทำงานวันละประมาณ 7-9 ชั่วโมงต่อวัน และส่วนมากทำงานในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ กับช่วงเวลา 17.00-24.00 น. ของวันทำงานปกติ ซึ่งนักศึกษาจะเลือกช่วงระยะเวลาในการทำงาน โดยดูจากวัน เวลา ที่ว่างจากการเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิรัช กุมุทมาศ (2528) ซึ่งได้แบ่งการทำงาน (Part Time Courses) ออกเป็น 2 ลักษณะ คือการทำงานเต็มเวลา (Day Release Courses) กับการทำงานเป็นช่วงๆ (Back-Release Courses) ซึ่งการทำงานแบบเป็นช่วงๆ เป็นที่นิยมมาก และนิสิตนักศึกษาได้รับอัตราค่าจ้างค่าตอบแทนประมาณชั่วโมงละ 12-25 บาท ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายประจำวันที่นิสิตนักศึกษาต้องใช้จ่ายพบว่า ค่าจ้างที่นิสิตนักศึกษาทำงานบางเวลาไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ถึงแม้ว่าจะมีรายได้ประจำเดือนจากผู้ปกครองประมาณเดือนละ 2,000-4,000 บาท หรือได้รายได้ประจำจากกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาก็ตาม สอดคล้องกับการศึกษาของ ฌักกูพันธ์ เจริญนันท์

(2541) ที่ได้กล่าวถึงค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่บุคคลได้รับโดยถือจากเกณฑ์ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเป็นหลัก เช่น ค่าจ้างรายชั่วโมง ค่าจ้างรายวัน โดยมีประกาศของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมประกาศอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (พ.ศ. 2548) โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม สมุทรปราการ และสมุทรสาคร มีอัตราขั้นต่ำเท่ากับ 175 บาทต่อวัน ซึ่งตกประมาณ ชั่วโมงละ 20-25 บาท แต่อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทน ที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากนายจ้างหรือองค์กรส่วนใหญ่จะได้น้อยกว่าที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ เนื่องจากนายจ้างต้องการลดต้นทุนในการผลิต ดังนั้นนายจ้างจึงนิยมหันมาจ้างนิสิตนักศึกษาซึ่งเป็นงานชั่วคราวหมุนเวียนกันไปโดยมีต้องจ้างพนักงานใหม่และยังสามารถปรับลดจำนวนพนักงานได้ตามความพอใจของตนด้วย

เกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้างค่าจ้าง พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2540) ได้อธิบายถึงรูปแบบการจ่ายค่าจ้างไว้หลายรูปแบบ ซึ่งจะมีระบบการจ่ายค่าจ้างแบบยืดหยุ่น แบ่งออกเป็น 2 แบบคือแบบแรกเป็นการจ่ายค่าจ้างตามผลงาน เช่น จ่ายตามรายชิ้น จ่ายตามผลงาน จ่ายตามความสามารถในการลดต้นทุนการผลิต แบบที่สองคือ การจ่ายค่าจ้างตามเวลาทำงาน เช่น จ่ายค่าจ้างพื้นฐานบวกด้วยเงินค่าตอบแทนพิเศษ เงินประจำตำแหน่ง หรือเงินโบนัส ซึ่งจะจ่ายตามเกณฑ์มาตรฐานผลงานขององค์กรตามที่องค์กรกำหนดไว้ และที่สำคัญที่สุด การกำหนดโครงสร้างค่าจ้าง ควรพิจารณาจากปัจจัยหลายประการเช่น ค่าครองชีพขั้นพื้นฐานของแรงงานซึ่งมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของแรงงานและครอบครัว สถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อาทิ น้ำมันขึ้นราคา สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาสูงขึ้น ค่ายานพาหนะ ค่าเดินทางและอื่นๆ ก็จะสูงขึ้นตามกันไปด้วย นอกจากนี้ยังมี ค่านิยมในนวัตกรรมใหม่ๆ อาทิ อุปกรณ์เครื่องอุปโภคบริโภค เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ เกมอินเทอร์เน็ต เหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความต้องการตามกระแสโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น ดังนั้นจึงทำให้ค่าใช้จ่ายในดำเนินชีวิตของนิสิตนักศึกษาสูงตามไปด้วย ไม่พอเพียงกับรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับอยู่ ประกอบกับนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่พักอยู่หอพักเอกชนซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ขาดการควบคุมดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองทำให้นิสิตนักศึกษาพยายามที่จะหารายได้ด้วยตนเอง เพื่อสามารถนำเงินไปใช้จ่ายตามความต้องการของตนอย่างอิสระ ซึ่งก็มีทั้งที่นิสิตนักศึกษานำเงินไปใช้จ่ายทั้งอย่างถูกต้อง ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดเป็นปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อตนเองและครอบครัว ที่ตามมาอย่างมากมาย เช่น นำเงินไปซื้อสารเสพติด การเที่ยวเตร่กลางคืน เล่นเกมอินเทอร์เน็ต ซื้อเสื้อผ้าหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่มีแบรนด์เนมหรูหราฟุ่มเฟือย ซึ่งทำให้เป็นการส่งเสริมเยาวชนให้ฟุ้งเฟ้อทางอ้อม จึงถือว่าเป็นปัญหาสำคัญอย่างมากที่ภาครัฐควรนำมาพิจารณาได้ตรงต่อมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาในระยะยาวต่อไป

3. ปัญหาด้านสวัสดิการ

ในเรื่องของสวัสดิการ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาเพิ่มเติมจำนวนประมาณ 10-30 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลในแนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการที่นิสิตนักศึกษาควรจะได้รับ พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนมากไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ จากหน่วยงานหรือองค์กรที่ไปทำงานบางเวลา มากนัก โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่ทำงานเป็นพนักงานในองค์กรหรือบริษัทห้างร้าน ได้ระบุถึงสวัสดิการที่พอจะได้รับบ้าง ได้แก่ อาหารกลางวัน หรืออาหารว่าง เครื่องดื่มชา กาแฟ และชุดกันเปื้อน ซึ่งชุดกันเปื้อนก็จะหักจากรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้รับ นอกจากนี้ก็มีการบริการรถรับส่ง ซึ่งกำหนดตามจุดรับส่งพนักงาน โดยนิสิตนักศึกษาจะต้องขึ้นรถโดยสารมาต่อรถรับส่งของบริษัทหรือองค์กร เป็นต้น และโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในโครงการสหกิจศึกษา มักจะไม่ค่อยได้รับค่าตอบแทนหรือสวัสดิการใดๆ จากบริษัทหรือองค์กรที่ไปทำงานด้วย ซึ่งไม่สอดคล้องกับนโยบายและกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้ ดังคู่มือโครงการสหกิจศึกษาของสำนักงานวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม (2548) ที่ระบุไว้ว่านิสิตนักศึกษาที่อยู่ในโครงการสหกิจศึกษาจะมีสถานะเป็นลูกจ้างชั่วคราว มีงานในหน้าที่รับผิดชอบแน่นอน ทำงานแบบเต็มเวลา โดยมีระยะเวลา 4 เดือน และต้องมีค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

จะเห็นได้ว่า ในเรื่องของสวัสดิการที่องค์กรหรือหน่วยงานจะให้กับนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ไม่ได้มีการพิจารณาหรือเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่นิสิตนักศึกษาที่ทำงานแต่อย่างใด ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไข หรือกฎระเบียบวินัยขององค์กรที่ได้กำหนดไว้ก็ได้ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานหรือองค์กรควรจะต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนที่แรงงานนิสิตนักศึกษาพึงควรจะได้รับตามด้วยความเป็นธรรมด้วย

4. ปัญหาด้านคุณภาพชีวิต

พบว่าส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา มีความต้องการปัจจัยขั้นพื้นฐานเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์โดยทั่วไป ตามทฤษฎีของมาสโลว์ (อ้างอิงจาก ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2539) ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ คือเงินหรือรายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในการยังชีพ เพื่อความมั่นคงและความปลอดภัยในการดำรงชีวิต และทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น คุณภาพชีวิต หมายถึง การที่ผู้คนมีความสามารถที่จะทำมาหากิน มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต และมีเวลาว่างสำหรับการพักผ่อน ซึ่งสอดคล้องกับที่ รัชนิลาชโรจน์ (2527) ได้จำแนกเวลาของคนทั่วไปว่า ต้องมีเวลาพักผ่อนให้กับร่างกายและจิตใจ ตลอดจนมีโอกาสที่จะนำรายได้ไปใช้สอยได้ตามความพอใจ โดยได้กำหนดคุณภาพชีวิตไว้เป็น 3 กลุ่มคือ คุณภาพชีวิตในแง่วัตถุ เช่น รายได้ ภัย ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น คุณภาพชีวิตในแง่ของ

จิตใจคือ ความพึงพอใจในสภาพของสังคม ระดับความกระตือรือร้นในการทำงาน และคุณภาพชีวิต ในแง่ของความรู้สึกนึกคิดของจิตใจ นอกจากนี้ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2540) ได้กำหนดปัจจัย สำคัญของคุณภาพชีวิตว่า ประกอบด้วย

ปัจจัยที่หนึ่ง ความเป็นอิสระส่วนตัว คือ ทางเลือกในการตัดสินใจ การควบคุม

ปัจจัยที่สอง คือ ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่

ปัจจัยที่สาม คือ การบูรณาการทางสังคม ประกอบด้วยการติดต่อในสถาบันครอบครัว การติดต่อทางสังคม สิทธิและความรับผิดชอบ

ปัจจัยที่สี่ คือ กิจกรรมที่มีความหมาย เช่น กิจกรรมประจำวันในครอบครัว การสันตนาการ

ปัจจัยที่ห้า คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ความอบอุ่น ความมั่นคง เครื่องอำนวยความสะดวก ความสะดวก

ปัจจัยที่หก คือ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ อาชีพ บ้านที่อยู่อาศัย มาตรฐานการครองชีพ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พินยดา แจ่มจันทร์ศรี (2538) ในเรื่องของ สุขภาพ (Health) และการพักผ่อนว่า การทำงานต้องคำนึงถึงสุขภาพร่างกาย ต้องมีเวลาพักผ่อน เพื่อให้ร่างกายได้พักผ่อนคลายสดชื่นแจ่มใส ไม่เครียด มีพลังกำลังทำงานต่อไปได้ ทำให้งานมีประสิทธิภาพ ลดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ ซึ่งผลของการวิจัยในเรื่องของคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า การทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตในการดำรงชีพดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องรื้อน บางคนสามารถทำรายได้จากการเป็นฟรีแลนซ์ จากการเชียร์สินค้า เสิร์ฟอาหาร ซึ่งได้เงินตอบแทนการให้บริการเป็นจำนวนมาก สามารถนำรายได้ส่วนนี้ไปเลี้ยงครอบครัวได้ แต่ในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา พบว่านิสิตนักศึกษาส่วนมากจะมีเวลาในการพักผ่อนน้อยลงมาก ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วย สุขภาพไม่แข็งแรง เมื่อไปเรียนหนังสือก็จะเกิดอาการง่วงนอน เรียนไม่เข้าใจ ไม่สนใจการเรียน และยังทำให้ห่างเหินจากเพื่อนและอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ผู้สอนรายวิชา ขาดความต่อเนื่องในการเรียน ไม่มีเวลาที่เข้าร่วมทำกิจกรรมหรือปรึกษาหารือกับเพื่อนกับอาจารย์ผู้สอน กิจกรรมหรืองานที่ได้รับมอบหมายที่จะมีผลต่อคะแนนหรือผลการเรียนจะถดถอยลง สมองไม่ได้รับการพัฒนาในด้านการเรียนรู้ อวัยวะที่ก่อให้เกิดการสร้างทักษะในการเรียนขาดหายไป ดังที่ ภารดี นามวงศ์ (2539) เปรียบเทียบไว้ว่าเหมือนเหรียญ 2 ด้าน คือ มีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย กล่าวคือ สามารถหารายได้ได้ด้วยตนเอง แต่ห่างพ่อแม่ เพื่อน ครูบาอาจารย์ ห่างวัด ห่างจากสังคมในรั้วมหาวิทยาลัย ดังผลการศึกษาวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2547) ซึ่งได้ทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ของเด็กไทยในยุคปัจจุบัน ที่เป็นมุกกลับสะท้อนให้เห็นสภาพครอบครัวของสังคมไทย

ยุคปัจจุบันว่า เยาวชนไทยว่าเหว่ ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง ขาดความอบอุ่นในครอบครัว ต่างพยายามดิ้นรน ไขว่คว้าหาความต้องการให้บางสิ่งบางอย่างเข้ามาแทนที่ความรักของบิดามารดา โดยสรุปผลวิจัยไว้ว่า วิสัยทัศน์ของเยาวชนไทยประกอบด้วย บาบ 7 ประการ บาบข้อที่ 1 คือ เยาวชนห่างบ้าน ข้อที่ 2 อยู่ห่างวัด ข้อที่ 3 เติบโตในห้าง ข้อที่ 4 เยาวชนแพ้ไม่เป็น เนื่องจากอยู่ในสังคมที่แข่งขันเอาชนะกัน ถ้าแพ้ก็จะอยู่ไม่ได้ เพราะเกิดความผิดหวัง ข้อที่ 5 สื่อมวลชนมักเสนอความรุนแรง สร้างแนวคิด ทศนคติที่ไม่ตรงกับความจริง ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน ข้อที่ 6 ระบบการศึกษาเร่งแถมเยาวชน เพราะมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรทำให้เยาวชนเกิดความเครียดในการเรียน และข้อที่ 7 สังคมไทยมีสถานบันเทิงเรีงรมย์มากมาย ทั้งผับ เชน คาราโอเกะ อาบอบนวด ทำให้เยาวชนไทยทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดมีความเพ้อฝัน ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกนอกกลุ่ม นอกทาง หลงใหลกับแสงสี วัตถุนิยม สะท้อนให้เห็นภาพของสังคมไทย สถาบันครอบครัวคนไทย จึงเสื่อมลงไปเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลาในปัจจุบัน

นอกจากนั้น นิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา ได้ให้ทัศนคติต่อการทำงานบางเวลาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถ และทักษะในการทำงานบางเวลา พบว่า นิสิตนักศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำในแต่ละงานอาชีพเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น และส่วนใหญ่ก็จะไม่ได้ทำงานบางเวลาตรงตามสาขาที่ได้เรียนมา ทำให้ต้องเรียนรู้วิธีการทำงาน ขั้นตอนในการทำงานด้วยตนเอง ขาดผู้ชี้แนะหรือผู้สอนงานที่ดี หรือบางครั้งสอบถามแต่ไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน หรือมีการแสดงอาการไม่พอใจ หงุดหงิด ไม่ต้องการอธิบาย ทำให้นิสิตนักศึกษาไม่กล้าถามอีก จึงทำให้การทำงานในอาชีพเกิดความบกพร่อง ผิดพลาดอยู่เรื่อยๆ ปราศจากความปลอดภัยในการทำงาน ซึ่งนิสิตนักศึกษาต้องเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง และเกิดความเครียดในการทำงาน ดังที่ รวีวรรณ ชินะตระกูล (2535) กล่าวถึงบุคคลที่จะให้ความร่วมมือกับนิสิตนักศึกษาในการทำงานในสถานประกอบการว่าควรมีที่เลี้ยง หรือหัวหน้างานคอยให้คำแนะนำหรือสอนงาน เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน อย่างไรก็ตามนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ก็มีความรับผิดชอบและตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด และมีความมานะอดทน ซื่อสัตย์ต่องานในอาชีพมากที่สุด และคิดว่าการทำงานบางเวลาเป็นการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน และยังเป็นเตรียมตัวที่ดีเพื่อก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับที่ บรรจง ชูสกุลชาติ (2527) ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ว่าจะต้องมีปัจจัย 3 อย่าง คือ ต้องให้ความรู้ ให้เจตคติที่ดีและให้ทำงานอย่างมีความเชี่ยวชาญ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการทำงานบางเวลา นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ต้องทำงานในวันหยุด หรือเวลาค่าของวันทำงานปกติ ซึ่งเป็นเวลาที่นอกเหนือจากการศึกษาแล้วเรียนในรั้วมหาวิทยาลัย นิสิตนักศึกษาจึงใช้เวลาเท่าที่มีอยู่มาทำงานให้มากที่สุด ซึ่งมีเวลาในการทำงานบางเวลาวันละประมาณ 5-9 ชั่วโมง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 (กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม, 2541) ได้กำหนดเวลาในการทำงานที่ไม่มีอันตรายวันละ 8 ชั่วโมง สำหรับงานที่มีอันตรายวันละ 7 ชั่วโมง สอดคล้องกับ สุชาดา ดิษยบรรจง (2540) และวิรัช กุมุทมาศ (2528) ซึ่งได้กล่าวถึงระยะเวลาในการทำงานแบบเต็มเวลากับแบบนอกเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีนิสิตนักศึกษาที่มีความคิดเห็นว่ระยะเวลาในการทำงานบางเวลาไม่เพียงพอที่จะทำงานนั้นๆ ให้แล้วเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย จึงเกิดความคับข้องใจและวิตกกังวล ก่อให้เกิดความเครียดในการทำงาน ซึ่งบางครั้งระยะเวลาในการทำงานก็จะซ้ำซ้อน หรือเหลื่อมกับระยะเวลาของตารางเรียนในมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางและต้องเผชิญกับปัญหาการจราจรที่ติดขัด ทำให้ไปเรียนไม่ทัน หรือต้องขาดเรียน ถูกตัดคะแนนเข้าเรียนหรือคะแนนจิตพิสัย หรือบางครั้งทำให้ไม่มีเวลาทำงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาเรียนอื่นๆ ไม่สามารถทำงานรวมกลุ่มกับเพื่อนได้ ไม่มีเวลาว่างทำงานกับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นข้อจำกัด ทำให้นิสิตนักศึกษาต้องตัดสินใจเลือกทำงานมากกว่าไปเรียนหนังสือ เพื่อไม่ให้งานในหน้าที่ของตนเสียหาย และมีผลกระทบต่อรายได้ของนิสิตนักศึกษาเอง

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความภาคภูมิใจและสภาพจิตใจของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา นิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นว่ การทำงานบางเวลาทำให้เกิดความภาคภูมิใจอย่างมาก เพราะแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และนิสิตนักศึกษาไม่คิดว่การทำงานบางเวลาเป็นการลดศักดิ์ศรีของตนเอง เพราะถือว่เป็นการพัฒนาตนเองและงานในอาชีพ ทำให้มีสังคมกว้างขวางขึ้น ได้รู้จักกับบุคคลต่างๆ มากยิ่งขึ้น ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนทำงานได้ทัศนคติหรือแนวคิดในการทำงานที่ดีมากยิ่งขึ้น จากที่ไม่เคยมีประสบการณ์หรือทัศนคติเหล่านั้นมาก่อนเลย ทำให้เกิดมุมมองและมีโลกทัศน์ที่ดีในการทำงานในอาชีพ การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษามีใ้ชว่จะพบได้มากในประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่ยังพบในประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งมีการจ้างทำงานบางเวลาเป็นจำนวนมาก มีผู้ถูกจ้างทำงานบางเวลาสูงขึ้นประมาณ 1 ล้านคน ในปี 1992 (2535) นับว่มีจำนวนมากกว่าประเทศอื่นๆ ในยุโรป และร้อยละ 44 - 45 ของผู้ทำงานบางเวลา ทำงานมากกว่าสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง เพื่อเสริมรายได้ในครอบครัว และส่วนใหญ่จะทำงานด้านการบริการ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การทำงานบางเวลาทำให้มีเวลาพักผ่อนน้อยลง เนื่องมาจากร่างกายอ่อนเพลียจากการทำงาน ทำให้มีสภาพอ่อนแอ ขาดภูมิคุ้มกัน เป็นโรคติดต่อได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับ ภารดี นามวงศ์ (2539) ที่ได้กล่าวถึงกายวิภาค สรีระวิทยา และจิตวิทยาของบุคคลที่ทำงานว่า ต้องพิจารณาให้เหมาะกับสภาพของบุคคลในทุกๆ ด้าน นอกจากนี้ยังทำให้ความสามารถในการเรียนลดน้อยลง ผลการเรียนต่ำลง นิสิตนักศึกษาจะมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมของคณะหรือของมหาวิทยาลัยน้อยลง ขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยตามสิทธิและโอกาสที่พึงจะได้รับ นอกจากนี้เวลาที่จะได้อยู่กับครอบครัวก็น้อยลง ไม่มีโอกาสร่วมกิจกรรมภายในครอบครัว ทำให้ขาดความอบอุ่นในส่วนนี้ไปด้วย ซึ่งมีผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ เนื่องมาจากต้องใช้เวลากับการทำงานมากขึ้น ก่อให้เกิดความเครียดคิดมาก นอนไม่หลับ มีความวิตกกังวลทั้งในเรื่องงานและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ดังที่ ชินโอสธ หัสบำเรอ (2525) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความเครียดและความคับข้องใจว่า ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่เหมาะสม ความไม่คุ้นเคยกับบุคคลในที่ทำงาน ปริมาณงานมากเกินไป มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน งานหน้าที่รับผิดชอบมีมากเกินไป ขาดโอกาสในความก้าวหน้าของงานอาชีพ กฎเกณฑ์มากเกินไป ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อการเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศได้ต่อไปในอนาคต

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การทำงานบางเวลาทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการทำงานบางเวลา ส่วนใหญ่นิสิตนักศึกษาได้รับรายได้เป็นชั่วโมง ซึ่งมีอัตราเฉลี่ยประมาณ 12-25 บาทต่อชั่วโมง ตามนโยบายการจ้างงานของรัฐบาลที่กำหนดไว้ประมาณ 23 บาทต่อชั่วโมง ซึ่งบางหน่วยงานให้ต่ำกว่าที่รัฐบาลกำหนดไว้ แต่ด้วยความต้องการที่จะทำงานเพื่อเสริมรายได้ครอบครัว และเพื่อยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของครอบครัวให้ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้จึงต้องยอมรับ โดยหน่วยงานของรัฐไม่ได้มีการตรวจสอบหรือมีมาตรการควบคุมแต่อย่างใด จึงทำให้นิสิตนักศึกษาเกิดความคับข้องใจและเกิดความเครียดในการทำงานที่ตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมที่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดไว้ สอดคล้องกับที่ พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ (2540) ได้กล่าวถึง คุณภาพชีวิต คือ การที่คนสามารถทำมาหากิน มีรายได้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นพื้นฐานต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้สถานที่ทำงานก็ยังมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม บางสถานที่คับแคบ อากาศร้อนเกินไป เครื่องมือสื่ออุปกรณ์ในการทำงานไม่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ทำงานอย่างไม่มีความสุข สอดคล้องกับที่ ชินโอสธ หัสบำเรอ (2525)

ได้กล่าวถึงปัจจัยในการทำงานที่ทำให้บุคคลเกิดความเครียดและความคับข้องใจ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความปลอดภัยในการทำงาน ปริมาณของเนื้อหา งาน ความรับผิดชอบ งานในหน้าที่ ตัวบุคคล กฎระเบียบขององค์กร และความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์กรอีกด้วย

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภทของงานอาชีพ นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นงานที่ทำบางเวลาควรจะเป็นงานอิสระประเภทรับจ้างทั่วไป ซึ่งเป็นการรับจ้างงานตามความพอใจของตนเองหรือตามที่ตนเองทำได้ และเป็นงานที่มีอิสระในการทำงาน ไม่ต้องการให้ใครมาควบคุมดูแลเข้มงวดมากนัก และต้องการได้รับค่าจ้างค่าตอบแทนที่คุ้มค่าแรง หรืออย่างน้อยก็ตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ ซึ่งควรให้ความเป็นธรรมตามสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับ ไม่ต้องการให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการเอาเปรียบแรงงานเกินไป ตลอดจนต้องการให้นายจ้างดูแลในเรื่องสวัสดิการที่จำเป็นในงานอาชีพแต่ละประเภท โดยเฉพาะลูกจ้างพนักงานในองค์กร

นอกจากนี้นิสิตนักศึกษายังต้องใช้เวลาในการปรับตัวในการทำงาน ซึ่งงานในแต่ละประเภท แต่ละกลุ่มบุคคลในสังคม ก็จะมี ความแตกต่างกันไป สอดคล้องกับที่ กัญญา สุวรรณแสง (2536) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ต้องปรับตัวในการเข้าทำงาน และมาลินี จุฑารพ (2539) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการปรับตัวว่า มาจากความตึงเครียด ความคับข้องใจ ความกดดัน และความวิตกกังวล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับความเห็นของมธุรส สว่างบำรุง (2542) ที่กล่าวถึงการปรับตัวว่า เกิดจากความต้องการภายในกับ ภายนอก เป็นต้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา” ทำให้ทราบว่า การทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษามีปัญหาที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพและวัย โดยเฉพาะความถูกต้องตามกฎหมายแรงงาน เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และงานอาชีพของเยาวชนไทยซึ่งเป็นกำลังสำคัญของประเทศที่ดีในอนาคต โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สถาบันอุดมศึกษา ควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนางานอาชีพให้กับนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยการจัดการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้ ทักษะและทัศนคติในการทำงานในอาชีพแต่ละประเภทให้มีความเข้มแข็งและมีมาตรฐานที่ตลาดแรงงานยอมรับในเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น โดยการจัดทำ ITDP (Individual Training

and Development Plan) ให้กับนิสิตนักศึกษาเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และความสามารถ (Abilities) ในงานอาชีพให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น

2. รัฐควรมีมาตรการในการควบคุมดูแล เกี่ยวกับการทำงานอาชีพของนิสิตนักศึกษาในแต่ละประเภท ให้มีความถูกต้องและเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องเกี่ยวกับสภาพการจ้างงาน ระยะเวลาหรือชั่วโมงในการทำงาน อัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทนที่เป็นธรรมตามที่กฎหมายคุ้มครองแรงงานกำหนดไว้ ตลอดจนควบคุมดูแลในเรื่องการจัดสวัสดิการและการดูแลความปลอดภัยในการทำงานให้กับนิสิตนักศึกษามากขึ้นด้วย

3. ควรมีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานแบบไตรภาคี คือ สถาบันอุดมศึกษา วิทยุองค์กร สถานประกอบการและรัฐบาล ควรให้ความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานอาชีพของนิสิตนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านการติดตามและประเมินผล ทั้งในด้านการทำงานของนิสิตนักศึกษา และการบริหารจัดการรายได้ที่นิสิตนักศึกษาได้มาว่า ควรจะบริหารจัดการอย่างไรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวนิสิตนักศึกษาสูงสุด

4. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงาน ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และทำวิจัยเกี่ยวกับงานอาชีพในแต่ละประเภท เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาให้งานอาชีพแต่ละประเภทของนิสิตนักศึกษาได้พัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง

5. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรแสดงนโยบายและบทบาทที่ชัดเจน มีความจริงจังและจริงใจ เพื่อปฏิบัติการพัฒนางานอาชีพให้กับนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานบางเวลาอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรมมากกว่าที่กำลังปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

6. สถาบันการศึกษาและภาครัฐ ควรจัดศูนย์ให้คำปรึกษาร่วมกันในการที่จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ หรือช่วยแก้ไขปัญหให้กับนิสิตนักศึกษาที่มีปัญหาในการทำงานบางเวลา ซึ่งอาจจะไม่กล้าปรึกษากับผู้ร่วมงาน พี่เลี้ยงสอนงาน ผู้ปกครอง หรือเพื่อน เพื่อช่วยคลี่คลายปัญหาให้บรรเทาลงและไม่สร้างความเครียดให้กับนิสิตนักศึกษา ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดเป็นปัญหาสังคมต่อไป และควรมีการติดตามผล ประเมินผลโดยตลอดด้วย

7. กระทรวงศึกษาธิการและสถาบันการศึกษา ควรให้ความร่วมมือกันในการสร้างหลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสนองตอบภาวะความต้องการแรงงานในงานอาชีพประเภทต่างๆ ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และทันต่อความต้องการของกระแสโลกธุรกิจปัจจุบันให้มาก ยิ่งขึ้น และควรจัดตั้ง เครือข่ายการเรียนรู้ หรือเครือข่ายกลุ่มงาน (Community of

Practices) เพื่อเป็นการแข่งขันประสบการณ์ในการทำงานและเรียนรู้หาแนวทางแก้ไขปัญหา หรือ พุคคฺยในเรื่องที่กลุ่มต้องการจะเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้จริงและเพื่อเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญในสิ่ง นั้นๆ และมีการจัดประชุมเครือข่ายในแต่ละวิชาชีพ การศึกษาคูงาน ตลอดจนการแปลงวิธีปฏิบัติที่ ได้ผล (Best Practices) มาจัดทำเป็นหลักสูตร โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Action Learning) ขึ้นในสถาบันการศึกษา มิใช่ให้เรียนจากกรณีศึกษาหรือสถานการณ์สมมติ

8. กระทรวงศึกษาธิการควรบรรจุเนื้อหาหรือรายวิชาในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีคุณภาพ ดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาท รู้จักการใช้เศรษฐกิจพอเพียง มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่าง ประหยัด เท่าที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือย และหมั่นเก็บออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามไม่มีงานทำหรือประสบ ภัยต้องทุพพลภาพหรือเกษียณอายุ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาได้ซึมซับและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการสร้างฐานะเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวอย่างยั่งยืน และยังเป็นการสนองตอบ แนวพระราชดำริชีวิตพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกด้วย

9. รัฐบาลควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเอกชนและสถาบันครอบครัว ให้มีความเข้มแข็งขึ้น เพราะปัญหาที่บัณฑิตนักศึกษาต้องทำงานบางเวลาจากความยากจนของ ครอบครัวเป็นหลัก ดังนั้น การกระจายรายได้ในครัวเรือน คุณภาพชีวิตในครอบครัว จึงเป็นสิ่ง สำคัญอันดับแรกที่ต้องมีการกำหนดให้ชัดเจน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานความเข้มแข็งทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคมให้แก่เยาวชน ซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพต่อไปใน อนาคต ดังนั้นรัฐบาลควรต้องปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในเชิงรุกมากกว่าปัจจุบัน เพราะสถาบัน ครอบครัวจะเป็นภูมิคุ้มกันปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษาใน สถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก และในอนาคตก็จะมีจำนวนนิสิตนักศึกษาที่ต้องการทำงานบาง เวลาเพิ่มมากยิ่งขึ้น ตามสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้ง ต่อไป ดังนี้

1. ศึกษาในรายละเอียดของปัญหา สาเหตุของปัญหา แต่ละปัญหา ซึ่งอาจจะมีปัญหาที่ หลากหลายเพิ่มขึ้น และเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา
2. ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจ้างงาน เงื่อนไขในการทำงาน วัน เวลา ชั่วโมงในการทำงาน โดยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เพื่อให้มีความเป็นธรรมและมีความเหมาะสมที่จะเป็นแรงงานที่มี คุณภาพของประเทศยิ่งขึ้น

3. การศึกษาเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง ค่าตอบแทน ในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา ควรกำหนดให้ชัดเจนและถูกต้องตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนไป
4. ศึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการ และความปลอดภัยในการทำงานบางเวลาของนิสิตนักศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของนิสิตนักศึกษา และสังคมโดยรวม
5. ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการเงินหรือรายได้ที่ได้มาจากการทำงานบางเวลาของนิสิต นักศึกษาให้มีความถูกต้องและเหมาะสม เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเองและครัวเรือน

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. สรุปผลการสำรวจ

ภาวะการณ์การทำงานของนิสิตนักศึกษา. ออนไลน์ : <http://www.nso.go.th>, 2547.

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 115 ตอนที่ 49 ก วันที่ 19 สิงหาคม 2541.

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. โครงการจ้างงาน
นักเรียนนิตินักศึกษาทำงาน นอกเวลาเรียน, 2547.

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. ประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่องอัตรา
ค่าจ้างขั้นต่ำ. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 137 ง ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2547.

กระทรวงศึกษาธิการ. การลงทะเบียนนิตินักศึกษาที่ต้องการทำงานนอกเวลาเรียน, 2547.

กระทรวงศึกษาธิการ. การประชุมเชิงปฏิบัติการ การแก้ปัญหาสังคมและความยากจน
เชิงบูรณาการ, 2547.

กันยา สุวรรณแสง. บุคลิกภาพและการปรับตัว. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

จิต เอียดสังข์. การศึกษาหารูปแบบที่เหมาะสมในการส่งนักเรียนฝึกงานใน
สถานประกอบการ. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา, 2535.

ฉันทนา บรรพศิริโชติ. การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

ผู้ด้อยโอกาส : เด็กทำงาน. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ชิน โอสถ หัสบำเรอ. สุขภาพจิตในการทำงานและพฤติกรรมของมนุษย์. สारกองการพยาบาล,
2525.

เช้า สิริพิชัย. การศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา, 2526.

ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์. การจัดการทรัพยากรบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2541.

दनัย สถิตธนาวุฒิ. การศึกษาผลตอบแทนของการลงทุนทางการศึกษาในวิทยาลัยเอกชน,
2520.

นฤมล สุวรรณหงส์. การศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง.
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2541.

- บรรจง ชูสกุลชาติ. การบริหารหลักสูตรอาชีวศึกษา. วารสารเศรษฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ, 2527.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. การวิเคราะห์ความแปรปรวน : ประยุกต์เพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2531.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2543.
- พนัส หันนาคินทร์. ประสบการณ์ในการบริหารบุคลากร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- พรรณราย ทรัพย์ประภา. จิตวิทยาประยุกต์ในชีวิตและการทำงาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- พัฒนาดี ชูโต และคณะ. ทักษะการทำงานแรงงานไทย. วิทยาลัยประชากรศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. 8 แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2540.
- พินยดา แจ่มจันทร์ศรี. การศึกษาเรื่องผลกระทบจากปัญหาจราจรต่อคุณภาพชีวิตของข้าราชการในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณี ข้าราชการกรมประชาสัมพันธ์ในราชการบริหารส่วนกลาง. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- ภารดี นามวงศ์. การปรับตัวของสตรีชนบทที่เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เขตสวนอุตสาหกรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.
- มธุรส สว่างบำรุง. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : กิติการพิมพ์, 2542.
- มาลินี จุฑะรพ. จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ, 2539.
- มาลินี วงษ์พานิช. สุขภาพและสิ่งแวดล้อม. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, องค์การอนามัยโลก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2542.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2535.
- ระพี สาคริก. ฐานข้อมูลการวิจัยการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ออนไลน์ : <http://www.Thaiedresearch.org/lsult/result/result.php?id4684>, 2530.

รัชนี้ ภาสโรจน์. การใช้เวลาว่างและนันทนาการของวัยรุ่น เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่น
และการอบรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา, 2527.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ :
สำนักราชบัณฑิตยสถาน, 2525.

แด ดิลกวิทย์รัตน์. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสิตนักศึกษาที่ทำงานบางเวลา.

ศูนย์พัฒนาแรงงานและการจัดการ. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2547.

วรพล จันทรงาม. ความต้องการอาชีพเสริมของประชากรอพยพตามสภาพแวดล้อมใน
โครงการเขื่อนเขี้ยวหลาน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.

วราภรณ์ บวรศิริ. การอาชีวศึกษาและตลาดแรงงาน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาวิชาการ
เรื่อง การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษา. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2543.

วอลล์ สตรีท เจอร์นัล. บทสัมภาษณ์นักศึกษาประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวกับการทำงาน part Time, 2544.

วไลพร คุโณทัย. ค่าใช้จ่ายส่วนตัว และปัญหาทางการเงินของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
เอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2527.

วิชัย ต้นศิริ. การพัฒนาหลักสูตรเพื่อการทำงานพื้นฐานอาชีพ. กรุงเทพฯ : ครูสภา, มปป.

วิรัช กมุทมาศ. รูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชนในการพัฒนา
อาชีวอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2528.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ รู้เขา รู้เรา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน,
2539.

ศิริพร เนตรพุกกณะ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรสงคราม ความเครียดของคณงานใน
โรงงานอุตสาหกรรมยางพาราจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2536.

ศิริวรรณ เกษมสานต์กิดาการ. ศิลปะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาปรัชญาและศาสนา.
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2539.

ศูนย์สารสนเทศ ทบวงมหาวิทยาลัย. สถิติจำนวนนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ปีการศึกษา
2547, 2547.

สบสันต์ อุดกฤษฎ์ และคณะ. การจัดฝึกภาคปฏิบัติให้นักศึกษามีความสามารถใน
การทำงาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอุตสาหกรรม. รายงานการวิจัย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ, 2535.

สมนึก กิจรักษ์กุล. การศึกษาและวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษากับค่าเสียโอกาสของนักศึกษาในระดับต่างๆ, 2537.

สมนึก นนธิจันทร์. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)**. กรุงเทพฯ : รุ่งชนเกียรติออฟเซต, 2539.

สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. **ปัญหาแรงงานในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย, 2538.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. **โครงการวิจัยเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของเด็กไทยในยุคปัจจุบัน**, กรุงเทพฯ : สกว., 2547.

สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539.

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. **คู่มือสหกิจศึกษา**, 2548.

สำรวจ ชุมเมืองปัก. **การศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัว และปัญหาทางการเงินของนิสิตนักศึกษา**.

คณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2542.

สุชาดา ดิษบรรจง. **การศึกษาสภาพการฝึกงานของนักศึกษาประเภทวิชาบริหารธุรกิจ วิทยาลัยอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารอาชีวและเทคนิคการศึกษา กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2540.

อมรากุล อินโอชานนท์. **ความเครียดในการทำงาน**. สุขภาพจิต 12. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2532.

อุไร คำสวัสดิ์. **การประกอบอาชีพเสริมข้าราชการตำรวจ : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธร จังหวัดร้อยเอ็ด**. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.

Arkoff, A. **Adjustment and Mental Health**. New York : Mcgraw-Hill Book Co., Inc, 1986.

Cronbach, Lee J. **Essential of Psychological Testing**. New York : Harper & Row, @, 1990.

Maslow, A.H. **Motivation and Personality**. New York : Harper and Row, Publishers, 1970.

Warshaw, L. J. **Managing Stress**. Massachusetts : Addison, 1987.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง : การทำงานบางเวลา (Part Time) ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

คำชี้แจง : 1. การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนักศึกษาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการทำงานและประสบการณ์ของนักศึกษา อันเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศต่อไปในอนาคต

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

ตอนที่ 4 ผลกระทบของการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

ชาย   หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ท่านกำลังศึกษาในระดับชั้นปี

ชั้นปีที่ 1   ชั้นปีที่ 2   ชั้นปีที่ 3   ชั้นปีที่ 4

4. หลักสูตรที่ท่านกำลังศึกษาอยู่

หลักสูตรภาคปกติ   หลักสูตรภาคพิเศษ

5. มหาวิทยาลัยที่ท่านกำลังศึกษาอยู่

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์   มหาวิทยาลัยศรีปทุม
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์   มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ   มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

6. อาชีพของผู้ปกครองของท่าน

- ( ) รับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจ ( ) ทำงานในบริษัทเอกชน
 ( ) ค้าขายหรือเป็นเจ้าของกิจการ ( ) รับจ้างรายวัน
 ( ) เกษตรกร ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. ท่านมีพี่น้องทั้งหมดจำนวน ..... คน

- ( ) 1 คน ( ) 2 คน ( ) 3 คน ( ) 4 คนขึ้นไป

8. ปัจจุบันท่านพักอยู่กับใคร

- ( ) อยู่กับบิดามารดา ( ) บ้านญาติหรือผู้ปกครอง ( ) เพื่อน
 ( ) หอพักมหาวิทยาลัย ( ) หอพักเอกชน
 ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง (เงินเดือนและรายได้อื่น ๆ)

- ( ) ต่ำกว่า 20,000 บาท ( ) 20,000 – 39,999 บาท
 ( ) 40,000 – 59,999 บาท ( ) 60,000 – 79,999 บาท
 ( ) 80,000 บาทขึ้นไป

10. รายได้ประจำของท่านมาจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ผู้ปกครอง ( ) ทุนการศึกษาได้เปล่า
 ( ) เงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา ( ) อื่น ๆ ที่ไม่ใช่รายได้พิเศษ (โปรดระบุ).....

11. ท่านมีรายได้ประจำต่อเดือนประมาณ

- ( ) ต่ำกว่า 3,000 บาท ( ) 3,000 – 5,000 บาท ( ) 5,001 – 7,000 บาท
 ( ) 7,001 – 9,000 บาท ( ) มากกว่า 9,000 บาท

12. ท่านมีค่าใช้จ่ายเดือนละประมาณ

- ( ) ต่ำกว่า 2,000 บาท ( ) 2,000 – 4,000 บาท ( ) 4,001 – 6,000 บาท
 ( ) 6,001 – 8,000 บาท ( ) มากกว่า 8,000 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

1. ปัจจุบันท่านทำงานบางเวลาเพื่อหารายได้พิเศษในระหว่างการศึกษาหรือไม่

- ทำ   ไม่ทำ

2. ท่านทำงานบางเวลาเพื่อหารายได้ประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- รับจ้าง (โปรดระบุ) .....
- ค้าขาย (โปรดระบุ) .....
- พนักงาน ลูกจ้าง (โปรดระบุ) .....
- อื่น ๆ (โปรดระบุ) .....

3. ท่านมีรายได้พิเศษจากการทำงานบางเวลาต่อเดือนประมาณ

- ต่ำกว่า 2,000 บาท   2,000 – 4,000 บาท   4,001 – 6,000 บาท
- 6,001 – 8,000 บาท   8,001 – 10,000 บาท   มากกว่า 10,000 บาท

4. ประสบการณ์ในการทำงานบางเวลาเพื่อหารายได้พิเศษของท่าน

- น้อยกว่า 1 ปี   1 – 3 ปี
- 4 – 5 ปี   6 ปีขึ้นไป

5. ท่านใช้ช่วงเวลาใดในการทำงานบางเวลา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ช่วงเช้าเวลา 8.00 – 12.00 น.   ช่วงบ่ายเวลา 13.00 – 17.00 น.
- ช่วงเย็นเวลา 17.00 – 24.00 น.   ช่วงเต็มเวลา 8.00–17.00 น.
- ช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์เวลา 8.00–17.00 น.   อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. เหตุจูงใจที่เป็นปัจจัยทำให้ท่านทำงานบางเวลาในระหว่างเรียน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.1 รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอกับรายจ่าย					
6.2 ต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว					
6.3 ต้องการหาประสบการณ์ในการทำงาน					
6.4 มีเวลาว่างจากการเรียน					
6.5 เพื่อน ๆ ชักชวนให้ทำงาน					
6.6 ขยันไม่ยอมอยู่เฉยๆ					
6.7 ต้องการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเอง					
6.8 ต้องการมีเงินสำหรับใช้จ่ายเพื่อซื้อสินค้าสิ่งของต่าง ๆ ที่ต้องการ					
6.9 อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ					
6.10 ค่านิยมและนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน					
6.11 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
.....					

7. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบางเวลาในระหว่างเรียนของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.1 มีเวลาในการทำงานบางเวลาไม่เพียงพอ					
7.2 ขาดความรู้ในงานที่ต้องรับผิดชอบ					
7.3 ไม่มีผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี					
7.4 เข้ากับผู้ร่วมงานไม่ได้					
7.5 ระบบงานภายในองค์กรขาดความคล่องตัว					
7.6 งานในหน้าที่ไม่ตรงกับสาขาที่เรียน					
7.7 อัตราค่าจ้างค่าตอบแทนที่ได้รับไม่เหมาะสม					
7.8 ชั่วโมงในการทำงานไม่สอดคล้องและไม่เอื้อกับตารางเรียน					
7.9 สวัสดิการที่ได้รับไม่เหมาะสม					
7.10 สถานที่ทำงานขาดการมอบหมายงานที่ดี					
7.11 ไม่มีระบบการติดต่อสื่อสารที่ดี					
7.12 มีความขัดแย้งกันระหว่างกลุ่มบุคคลในสถานที่ทำงาน					
7.13 ไม่มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่ออุปกรณ์ไอที					
7.14 ปริมาณงานที่ได้รับมอบหมายมีมากเกินไป					
7.15 งานในหน้าที่ยุ่งยาก ซับซ้อนหลายขั้นตอน					
7.16 งานที่ทำไม่ทำให้ท่านได้เกิดการเรียนรู้					
7.17 มีเวลาพักผ่อนน้อยเกินไป					
7.18 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ตอนที่ 3 : ความต้องการการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านต้องการทำงานบางเวลาอย่างแน่นอน หากมีโอกาส					
2. ท่านต้องการทำงานบางเวลาเป็นอย่างมาก เพื่อมีรายได้เสริม					
3. ท่านมีความต้องการทำงานบางเวลาเพื่อเสริมรายได้ ที่มีลักษณะดังนี้					
3.1 เป็นอาชีพที่ซื่อสัตย์สุจริต					
3.2 เป็นอาชีพที่มีเวลาเป็นอิสระจะทำงานเวลาใดก็ได้					
3.3 เป็นอาชีพที่ท่านเป็นผู้ลงทุนหรือร่วมลงทุนด้วย					
3.4 เป็นอาชีพที่ต้องทำงานภายในสถานที่ทำงานเท่านั้น					
3.5 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					
4. ท่านคิดว่าอาชีพใดเหมาะสมที่ท่านจะทำงานในระหว่างเรียน					
4.1 รับจ้างทำงานต่าง ๆ ที่เป็นงานอิสระ					
4.2 ค้าขาย					
4.3 พนักงานบัญชี					
4.4 พนักงานขาย					
4.5 พนักงานเสิร์ฟ					
4.6 พนักงานเชียร์สินค้าตามห้องอาหาร					
4.7 คนส่งเอกสาร/คนส่งอาหารตามบ้าน					
4.8 ช่างเสริมสวย/ช่างตัดผม					
4.9 พนักงานโฆษณาสินค้า					
4.10 พนักงานช่าง					

5. ท่านคิดว่าสถาบันของท่านควรให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนักศึกษาในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ให้คะแนนประสบการณ์การทำงาน ( ) ให้จำนวนหน่วยกิตและมีผลประเมิน
 ( ) ให้ทุนสนับสนุนเบื้องต้นที่จำเป็น ( ) ให้เกียรติบัตร วุฒิบัตร
 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

6. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการทำงานบางเวลาของนักศึกษา

.....
 .....

ตอนที่ 4 : ผลกระทบของการทำงานบางเวลาของนักศึกษาต่อการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้เพื่อนในกลุ่มห่างเหิน มีเพื่อนน้อยลง					
2. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้การเรียนตกต่ำ ผลการเรียนไม่ดี					
3. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้ไม่สนใจในการเรียน (ง่วงนอนในเวลาเรียน)					
4. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้ความสามารถในการเรียนลดลง					
5. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้สุขภาพร่างกายและจิตใจตกต่ำลง มีการพักผ่อนน้อยลง					
6. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา เป็นการสักระยะของตนเอง					
7. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้มีเวลาอยู่กับครอบครัวน้อยลง					
8. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้ท่านขาดโอกาสในการใช้ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถนำเงินไปใช้จ่ายได้อย่างอิสระตามความพอใจ					
10. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้คุณภาพชีวิตของท่านดีขึ้น					
11. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้ท่านสามารถพึ่งพาตนเองได้					
12. ท่านคิดว่าการทำงานบางเวลา ทำให้ท่านได้รู้จักบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น					
13. ท่านรู้สึกเป็นความภาคภูมิใจ					
14. ท่านคิดว่าเป็นการพัฒนางานอาชีพเมื่อท่านสำเร็จการศึกษา					
15. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางคารา พงษ์สมบูรณ์
วัน เดือน ปี เกิด	30 ตุลาคม 2497
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 234/86 หมู่ 3 หมู่บ้านสินวงศ์ ถ.สรงประภา แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง ศศ.ม. สถาบันเทคโนโลยีสังคม (เกริก)
ประวัติการทำงาน	- หัวหน้าสาขาการบริหารงานบุคคล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม - อาจารย์ประจำ สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

มหาวิทยาลัยศรีปทุม
SRIPATUM UNIVERSITY